ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1377

19.5.1978. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

NM

Ripley Веровали или не!

КРАЉИЦА ВИКТОРИЈА

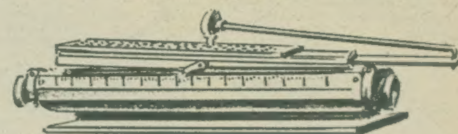
(1819–1901)

КОЈА ЈЕ ОД СВИХ ЕНГЛЕСКИХ ВЛАДАРА НАЈДУЖЕ БИЛА НА ПРЕСТОЛУ, БИЛА ЈЕ БАБА ДВОЈИЦЕ НАЈЉУЋИХ ПРОТИВНИКА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ: ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА ЏОРЏА V И НЕМАЧКОГ ЦАРА ВИЉЕМА II

ПРВИ ВЕЛИКИ ВИСЕЋИ МОСТ

БИО ЈЕ САГРАЂЕН У ВЕЛСУ ПРЕКО ТЕСНАЦА МЕНАЈ. РАСПОН ИЗМЕЂУ ЊЕГОВА ДВА ГЛАВНА СТУБА ИЗНОСИО ЈЕ 176 МЕТАРА А „ПОД" МУ ЈЕ ДРЖАЛО 16 ЛАНАЦА ОД КОВАНОГ ГВОЖЂА. МОСТ ЈЕ ИЗДРЖАО 115 ГОДИНА.

ПИСАЋА МАШИНА НА СКЛАПАЊЕ

ГОДИНЕ 1905. У АМЕРИЦИ ЈЕ ПРОДАВАНА ЏЕПНА ПИСАЋА МАШИНА ДУГАЧКА СВЕГА 17 САНТИМЕТАРА, ШИРОКА 1,5 И ВИСОКА 2 САНТИМЕТРА. МОГЛА СЕ СКЛАПАТИ И НОСИТИ У ЏЕПУ.

МЛАДУНЧЕ НИЛСКОГ КОЊА

СПАСАВА СЕ У ДУБИНИ НА ТАЈ НАЧИН ШТО СЕ ПОПНЕ МАЈЦИ НА ЛЕЂА.

ВЕЛИКЕ ПТИЦЕ

ЧЛАНОВИ ТАЈНОГ УДРУЖЕЊА ДАК – ДАК НА НОВОЈ ГВИНЕЈИ ОБЛАЧИЛИ СУ ОВАКВЕ КОСТИМЕ У УВЕРЕЊУ ДА ЋЕ ЊИМА ЗАПЛАШИТИ СВЕ ГРЕШНИКЕ И ЗЛОЧИНЦЕ.

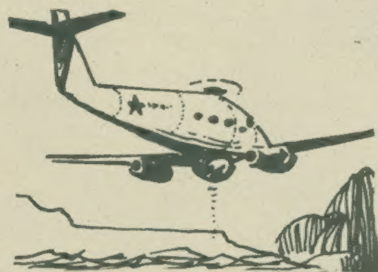

НОРМАН ПИРС

ИЗ ЧИКАГА ГЛЕДАО ЈЕ 5000 БОКСЕРСКИХ МЕЧЕВА АЛИ ЗАТО НИКАД НИЈЕ ПРИСУСТВОВАО НИКАКВОМ ДРУГОМ СПОРТСКОМ ТАКМИЧЕЊУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● лењинградски електротехнички институт, у сарадњи са океанографима, конструисао је инфрацрвени радиомер који омогућава да се из авиона одреди температура воде у свакој тачки водене површине океана, мора и реке.

● када су шпански завојевачи предвођени Кортесом 1519. године освајали државу Ацтека нашли су крај двора цара Монтезуме велики зоолошки врт у коме су живели јелени, тапири, циновски мравоједи, алигатори, корњаче и разне врсте птица. По Монтезуминим наређењу, ратници и трговци доносили су му нове примерке животиња из Средње Америке.

● у једном племену са Нове Гвинеје, мушкарац мора да убије орла и да провуче једну његову канџу кроз нос да би доказао да је спреман за женидбу.

● заиста циновска јабука убрана је у једном воћњаку у градићу Џексон Каунтију, у америчкој држави Орегон. Имала је обим педесет сантиметара.

● аустралијски брадати гуштер, врста агаме, има на гуши и са обе стране врата много шиљатих крљушти. Када му се

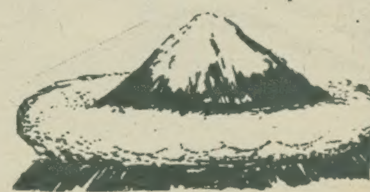
приближи непријатељ, он му се супротставља отворених уста. Шиљате крљушти се тада накостреше дајући изглед браде.

● у праисторијском граду Тиахуанако, у Боливији, сачувана су „Врата Сунца" која су направљена из једног огромног каменог блока. Научници још нису открили како је тај блок подигнут с ондашњим примитивним средствима.

● у оази Карга, у Египту, на крову једне куће граде се колибе од трске у којима живе жене са децом, док су мушкарци у кућама које су много комфорније.

● прстен од облака настаје око врха Фуџијаме, у Јапану, када дува ветар са запада, дајући овом врху изглед отвореног кишобрана.

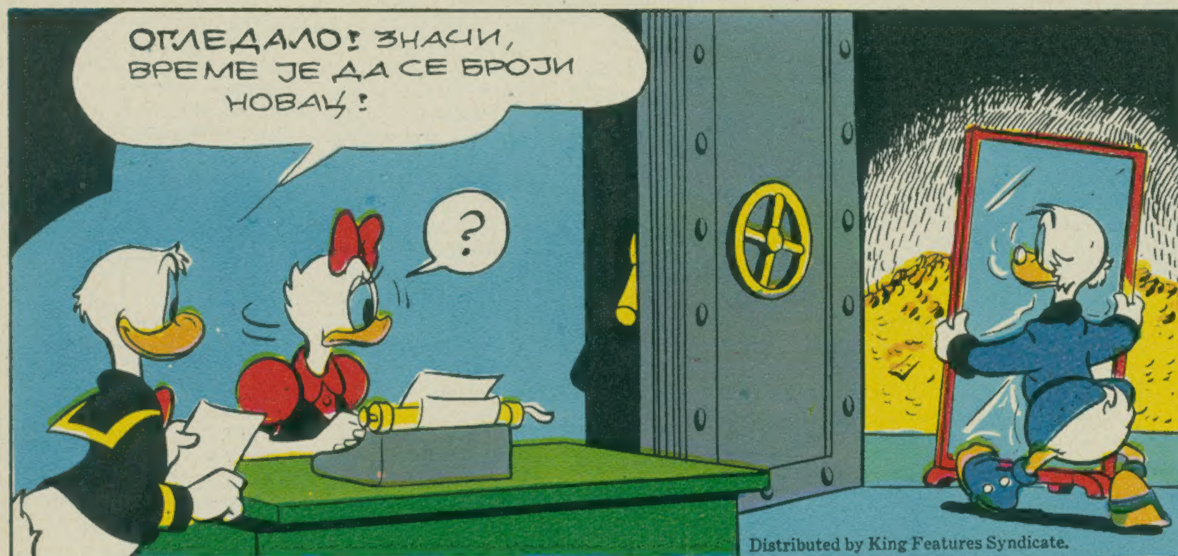

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

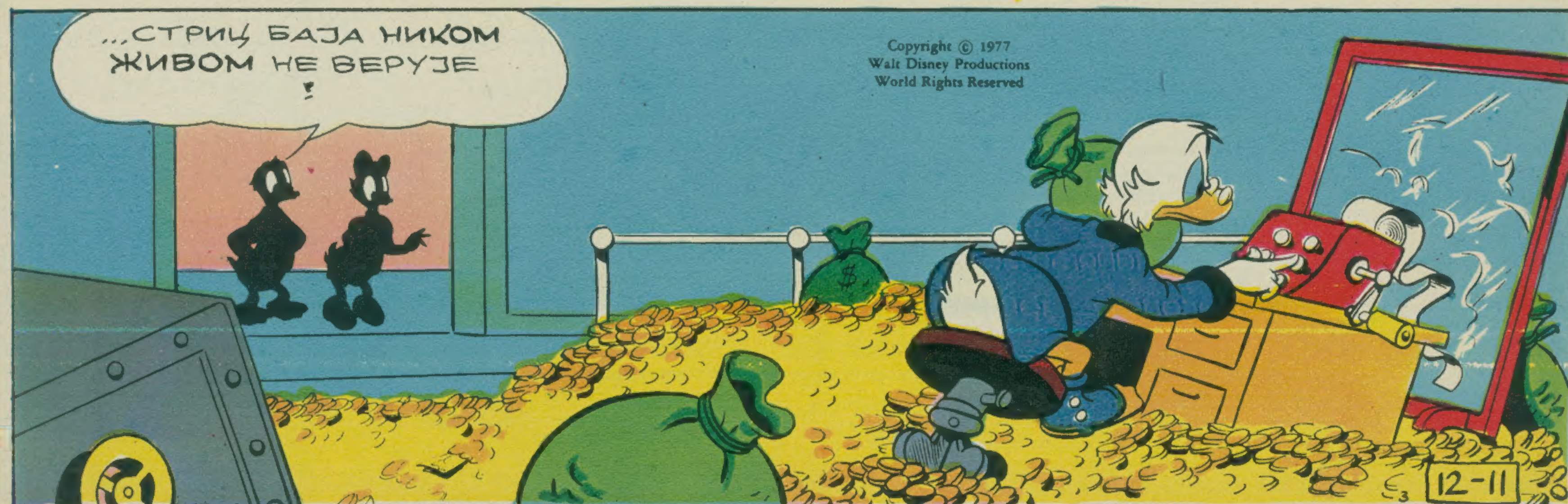

ШТАФЕТА МЛАДОСТИ

ОПТРЧАЛ

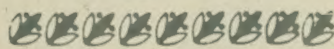
Ове године другу Титу биће уручена Штафета младости 34. пут. Како је то почело, када је кренула прва палица са рођенданским жељама за нашег Председника, шта смо тада имали, а шта данас...

> Када се саберу сви километри које су од прве Штафете до данас претрчали омладинци, добија се бројка која износи приближно 337 обима југословенских граница или око тридесет дужина екватора!

На фронту се још димило. Ријечка битка, ослобођење Трста и Илирске Бистрице, затим Сарајева, па продор на Сремском фронту тек су предстојали, али, први месец пролећа 1945. године већ је сасвим сигурно наговештавао да ће заједно са топлим данима доћи и коначна слобода. Уосталом, у највећем делу земље песма и смех већ су били заменили грување оружја и завијање сирена. Немци су, тамо где су још пружали отпор — иако жилав — ипак само узмицали у агонији.

Усвојој радости због првог пролећа у слободи, млади из Крагујевца досетили су се нечег сасвим изузетног, нечег неочекиваног. Чули су тих дана на неком састанку да је 25. маја рођендан друга Тита. Неко је узвикнуо да би му могли честитати — штафетом! Палицом коју ће носити што више руку. То ће бити као да су све те руке истовремено стиснуле Маршалову... У одушевљењу због добре идеје нико још није помишљао на какве ће се све непредвиђене тешкоће наићи!

Шта с лименим цилиндром?!

„Времена је било мало, искуства још мање. Док смо припремали поздраве, замолили смо раднике бивше Фабрике оружја (данашњих Завода Црвена застава) да израде штафетну палицу. Нисмо знали како она треба да изгледа, а радници — још мање!... Ипак, половином маја добили смо дугуљаст цилиндар од сјајног лима... Било је касно да тражимо савет или нацрт неког уметника, а истовремено непријатно да однесемо такву штафетну палицу!“

Ово су речи Арсе Стефановића, крагујевачког омладинца који је био главни задужени за организовање штафете. Камо среће да је то била једина тешкоћа! Јер, проблем око штафетне палице још је лако и решен, захваљујући опет нечијој виспрености: уместо лименог цилиндра, начиниће књигу са потписима омладинаца крагујевачког краја. Њу ће трком донети у Београд, Маршалу, баш као што би се учинило са штафетом.

Одмах је почело прикупљање потписа. Око 15 хиљада младих написало је своје име испод честитки и најлепших жеља упућених Титу за педесет трећи рођендан. Од листова са потписима направљена је лепо укоричена Плава књига: 24. маја могла је да крене пут Београда.

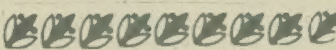
Али, тога дана увелико су ка главном граду хрлиле и праве штафетне палице из свих крајева наше земље! Наиме, замисао младих Крагујевчана, изнета још у оним мартовским данима, толико се допала Централном одбору УСАОЈ-а да је одлучено да организује — поред крагујевачке — и штафету са поздравима из целе Југославије. Била је то прва Титова штафета. Ево и одломка из ондашњих новина:

„Тркаче дуж пута по свим крајевима Југославије дочекује народ и омладина, бодри их и испраћајући уручује своје поздраве другу Титу.“

Било је предвиђено да се 24. маја увече све штафете нађу у Београду, на Славији — данас је то Трг Димитрија Туцовића. Али, неки умало да не стигну! Такав је случај био управо са младићима и девојкама из Крагујевца којима су на путу „цркла“ и она два ислужена камиона што су једва успели да набаве уз помоћ Армије. Ево опет сећања Арсе Стефановића:

„Није било другог излаза него да малим колима по двојицу или тројицу носилаца штафете пребацујем до места где је свет чекао. Путем, где није било света, возили смо пуном брзином према Београду...“

Изненађење за босоноге тркаче

Крагујевчани су стигли у последњи час. Ипак — било је то на време и заједно са осталим носиоцима штафетних палица упутили су се ка Белом двору. Тамо је рођенданске поруке у име друга Тита који се налазио у Загребу, примио Митар Бакић. Међутим, следећег јутра уследило је још највеће изненађење за носиоце штафета: стигла је порука из Загреба да друг Тито жели да их види лично!

Какву је то радост и узбуђење изазвало код омладинаца који су трчали километре и километре... најчешће боси, јер, где су се у то време још могле наћи патике? Само понеко их је набавио, као београдска скојевка Лалица Аксентијевић, једна од тих првих носилаца штафете:

— Ти ћеш, Лалице, предати штафету другу Титу у име омладине Београда. За опрему се снађи! — рекли су јој у Комитету.

Лалица Аксентијевић се добро сећа тих тренутака:

„Све се одвијало као у сну. Брзо сам пронашла дрес, јер сам се тада активно бавила спортом, а у кући су се нашле и једне старе, крпене патике. Иначе, у то време сви смо ишли боси...“

Наравно, то што није било обуће, што се трчало по уништеним разлоканим путевима, што ни камиони нису могли да издрже више од неколико десетина километара — сва иоле ваљана моторна возила још су се налазила на фронту — није уопште било важно. Напротив, допринело је да успомена на прве дане слободе, везана за овако изузетан догађај буде још упечатљивија.

У Загребу је друг Тито примио све штафете и Плаву књигу и читав сат провео је у разговору с омладинцима, који се завршио песмом и колом. Али, био је то разговор у којем је највише речи било о задацима, нарочито омладине: обнова земље тек је предстојала, а какав је то и колики посао био, данас је тешко и замислити! Нека то покаже само неколико података: **пред рат, Југославија је спадала у најнеразвијеније земље у Европи, а у току рата изгубила је — поред 1 милион и седам стотина хиљада становника — готово петину народног богатства. Слободу је дочекала са 500 хиљада разрушених зграда, више од половине уништених пруга, локомотива и вагона, преко 60 одсто потопљених бродова дуге пловидбе, са разореним путевима, мостовима, лукама, болницама, школама, са однетим ЦЕЛОКУПНИМ кованим новцем, девизама, драгоценостима и племенитим металима из сефова! Требало је почети, тако рећи, од почетка...**

На пакленом испиту

Зато, када је одговарао на поздраве и рођенданске честитке те прве године мира, друг Тито је рекао:

„Ми смо сада извојевали слободу. Уништили смо вањске непријатеље. Али, сада долази нова борба, борба за изградњу и обнову. Ја сам увјерен да сте ви потпуно спремни за ову борбу и да ћете дати свој велики допринос том великом дјелу“.

Колико је омладина озбиљно схватила Титове речи сведочи оних 16 милиона добровољних радних дана у наредној години, про-

И ПЛАНЕТУ 30 ПУТА

ведених на акцијама! Бројка постаје још импозантнија када се зна и ово: у тој, 1945. години, обим индустријске производње био је, и поред толиког залагања, за петину мањи него пре рата, да би већ у наредној години за тачно толико — био премашен!

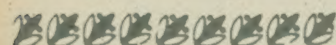
Био је то сјајан почетак у години када су већ биле изграђене две омладинске пруге, Брчко — Бановићи и Шамац — Сарајево, фабрика тешких машина и алатљика „Иво Лола Рибар", па Фабрика парних котлова код Загреба... Убрзо затим почеће и изградња ауто-пута Братство и јединство, а и са грађењем првог града у новој Југославији, Новог Београда.

Титова штафета постаје традиционална. Године 1948. уручена му је четврти пут, сада већ са толико стварних резултата у изградњи земље. Али, сукоб са Стаљином и Информбироом избио је већ почетком године и Титове речи после примања штафете имале су тада посебан значај:

„У вашој Штафети изражена је она дубока вјера свих народа наше земље у ово што ми данас стварамо, то јест у Петогодишњи план и социјализам".

За Југославију и Југословене почињао је најтежи испит зрелости и прекаљивања у целој послератној политици...

Дани младости

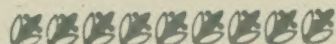
Требало је издржати блокаду која је уследила, пребродити тешкоће унутар граница, не попустити у изградњи земље. Било је то време када су тек укинуте тачкице, када се још није код нас знало за фрижидере, телевизоре нити „фиће", али, самоуправљање — било је старо већ две године. Убрзо затим биће утемељено још једно обележје везано за име друга Тита, а које ће Југославију уврстити у земље са највећим угледом у свету. То је политика несврстаности, чији је почетак Брионски састанак, Тита, Насера и Нехруа из 1956. године.

На стадиону ЈНА те, 1956. године, нашем Председнику дванаести пут је уручена штафета са рођенданским честиткама. Он је тада рекао:

„На крају, другови и другарице, омладинци и омладинке, желио бих да 25. мај буде увијек смотра наше младости, желио бих да то буде дан спорта наше југословенске омладине, дан физичке и духовне смотре"

Од тада се Титов рођендан празнује као Дан младости, од тада се, уместо штафетних палица свих република, Београда, Трста, Корушке, ЈНА и пограничних јединица, Председнику уручује једна палица, Штафета младости.

86 голубова

Сваке је године 25. мај прослављен лепше и свечаније него претходне — свака је нова година доносила веће и боље резултате у изградњи наше земље и јачању њеног угледа. Млади, рођени у време док је још владала оскудица не могу ни да замисле како је, 1952. године, на пример, неретком аутомобилисти на раскрсници било довољно да два пута трубне ако скреће десно, три пута ако скреће лево: данас се сваки десети Југословен вози својим аутомобилом! Разуме се, ни путеви нису као некад. Оних 2500 км асфалтираних, калдрмисаних или бетонских путева од пре три деценије данас би се сматрали богазама...

У осму годину осме деценије Југославија је ушла са резултатима који несумњиво сведоче колико се напредовало од доба када су омладинци трчали боси да би Председнику уручили рођенданске честитке. Поређења ради, само производња обуће порасла је од 1947. године више од шест пута — а то је бројка која показује и колико је данас већи укупан друштвени производ.

Ова, тридесет четврта Штафета, кренула је 26. марта из малог рударског места Стари Трг, које се налази крај Косовске Митровице. Први је палицу понео млади рудар из Трепче Рахим Мехмети. Можда баш подаци о рударству могу да покажу колико смо напредовали: данас имамо три пута више угља, десет пута више челика и — 1830 пута више нафте него пре три деценије!

Бројке су вртоглаве. Рецимо, ваздухом се данас превезе двадесетак пута више путника, имамо десетак пута дуже пруге, тридесет два пута више струје. Али, имамо и двоструко више школа, дванаест пута више факултета. Од рата до данас факултетску диплому је стекло 607 хиљада људи, а титулу доктора наука чак близу 9 хиљада. Имамо и преко пет милиона запослених...

Када је са овогодишњом штафетом потрчао Рахим Мехмети, одјекнула је детонација 86 рударских мина, а затим полетело исто толико голубова. Одржана је прво приредба, а после ње митинг. Председник покрајинске конференције СК Косова Махмут Бакали рекао је и ово:

— Са Титом смо прескочили векове!

Председник социјалистичке Југославије данас је једини државник којем се величанствен дочек приређује на свим меридијанима — на Истоку и на Западу — и којег ускомешани савремени свет види као водећу личност политике несврстаности. Политике која би се могла сматрати филозофијом и праксом будућности.

М. Крстуловић

ТИТО У АНЕГДОТАМА

НИЈЕ ЗАБОРАВИО

Представници Младих горана прикачили су Титу, за рођендан 1961. године, на ревер значку своје организације.

— Од данас сте и Ви, друже Председниче, члан Младих горана — каже омладинка, мучећи се да причврсти значку.

— Немам приговора! — узвраћа нови члан. — А да ли ћу и ја морати да садим дрвеће?

— Мораћете! — збуњено ће девојка.

— Зашто ме приморавате да то радим? — шали се Маршал. — Ја то већ увелико чиним.

Горани су мислили да је Маршал само формално пришао њиховој организацији и да је већ заборавио на своје чланство, кад, почетком јуна те године, на адресу Републичког одбора Младих горана Србије стиже писмо Председника Републике.

Маршал је подсећао Горане да је постао њихов члан и жели да им се придружи кад буду садили и неговали дрвеће и шуме. Уједно им је платио 12.000 старих динара на име годишње чланарине.

(Из књиге Звонка Штаубрингера и Миливоја Поповића „Тито у анегдотама")

МЛАДИ СУ ИЗГРАДИЛИ...

На хиљадама великих и малих добровољних радних акција млади су градили нашу земљу. На овој карти забележено је само тридесетак већих акција које су измениле њен лик.

ДАН ПРВОГ КРАМПА

Да ли сте чули за Дан првог крампа? То је први дан у акцијашком календару... Установљен је 1. маја пре тридесет две године, свечаним митингом у једном босанском месташцу које је баш тада постало толико познато да данас нема детета у Југославији које за њега није чуло: Брчко. Његови старији становници добро памте његов свечани изглед тог 1. маја 1946. године када су се бригаде омладинаца постројиле, са заставама, нестрпљиви да — узму крамп.

На митингу је говорио Рато Дугоњић који је тада био председник Централног комитета УСАОЈ-а, човек који је годину и по пре тога, на првом конгресу ове Омладинске организације одржаном још у ратно време, рекао да **омладина неће са тог конгреса отићи са длановима који ће пећи од силног пљескања, него да гради порушене мостове и куће.** А у овој прилици — првој после рата где је требало показати да ли је омладина на то и спремна — Рато Дугоњић је говорио:

»Ми не можемо да затворимо очи да су пред нама тешкоће и то огромне... Треба уложити максимум одушевљења, напора и организованости да би се извршила ова велика акција...«

Одиста ,акција је била тако замишљена да су многи мештани који су присуствовали том свечаном митингу сумњичаво вртели главама посматрајући мршаве девојке и младиће од којих су многи били још голобради. Зар они да изграде ништа мање него 90 километара пруге од Брчког до Бановића и то за непуних седам месеци! (За млађе читаоце напоменимо да су секира и крамп у то време били главне алатке.) Али, омладинци су обећали да ће пруга бити готова за 29. новембар и са митинга су другу Титу послали писмо:

»Ми познајемо технику обавеза коју смо узели на себе, али нас то не плаши... Ми се заветујемо у име наше ведре младости и будућности да ћемо омладинску пругу изградити у предвиђеном року.«

Рок је био такав да су у прво време и стручњаци вртели главом. Само у прво време! Брзо се показало колико значе воља и упорност: пруга је била готова двадесет два дана пре празника Републике... Била је прва од шеснаест, колико је укупно изграђено у деценијама слободе. Вредне и полетне омладинске руке подигле су још толико тога: хидроцентрале, фабрике, канале, градове. У бројкама, то значи да је од рата до данас омладина дала близу 100 милиона добровољних радних часова, а да је, само на оним највећим, савезним радним акцијама, учествовало преко два милиона младих. Трагична статистика ратних година каже да је сваки девети Југословен погинуо у том страшном вихору. Али, зато је сваки десети учествовао у добровољним радним акцијама.

Неки од тих првих градитеља могли би да испричају драматичне приче, о зими 1945. године на Црном врху, на пример, када су уши »отпадале« од мраза, када се становало у баракама кроз које је шибао ветар, али, када се радило без престанка од зоре до мрака да буде довољно дрва за прво пролеће у слободи. Омладинске радне акције су, у ствари, настале већ у првој ратној години. Почев од прикупљања оружја и одеће за партизанске одреде, па до спремања зи-

САВЕЗНЕ РАДНЕ АКЦИЈЕ

1. Рашчишћавање Београда
2. Сеча дрва на Црном врху
3. Берба кукуруза у Срему
4. Пруга Брчко — Бановићи
5. Ауто-пут Братство и јединство
6. Пруга Шамац — Сарајево
7. Пруга Никшић — Титоград
8. Фабрика „Иво Лола Рибар“ у Железнику
9. Фабрика у Житњаку, крај Загреба
10 Хидроцентрала Јабланица
11. Бечејски канал
12. Нови Београд
13. Пруга Кучево — Бродице
14. Железара Зеница
15. Хидроцентрале на Маврову
16. Ваљаоница бакра у Севојну
17. Пруга Бањалука — Добој
18. Хидроцентрала Винодол
19. Хидроцентрале на Власини
20. Скопље, после земљотреса
21. Јадранска магистрала
22. ОРА Сава
23. ОРА Сутјеска
24. ОРА Морава
25. Пруга Београд — Бар
26. ОРА Палић
27. Партизански пут, Фрушка гора
28. ОРА „Оток младости“
29. ОРА Посочје
30. ОРА Ибар — Лепенац
31. Обнова Нове Горице

мнице, све су радиле вредне младе руке да би помогле борцима, деци, рањеницима. У миру се та традиција наставила, са све већим замахом . . . Да нас омладинци на акцијама имају и топле постеље и топлу воду и све остало. По томе се данашње акције разликују од оних некадашњих. По вољи и полету су исте!

ДУНАВ ГОРИ

— КАД САМ УГЛЕДАО ПЛАМЕН КОЈИ ЈЕ ЛИЗАО УЗ ЗАДЊИ ДЕО НАШЕГ ТАНКА, УПЛАШИО САМ СЕ КАО НИКАД РАНИЈЕ У ЖИВОТУ. А КАКО И НЕ БИХ КАД СЕ У ЊЕМУ НАЛАЗИЛО ОКО 60 ВАГОНА БЕНЗИНА!

Петнаести новембар прошле године затекао ме је код Сан Салабата, мађарског пристаништа за утовар и истовар запаљивих терета, на 1613. километру (километри се, иначе, рачунају од ушћа Дунава у Црно море). Ту смо, усидрени дан раније уз бок „Алберта Алтдорфа“ моторног танка немачког Бајер Лојда, приводили крају истовар неколико стотина тона сировог бензина.

Пошто је све функционисало како треба, крмар танка Младен Коњевић и ја, пошли смо у кабину у којој су наше супруге припремале доручак. Било је већ поодмакло јутро а ми добро изгладнели, па смо једва чекали да седнемо за сто. Међутим, пошто нас је на танку само двојица — а један од нас увек мора да буде „дежурни“ — договорили смо се да прво ја једем.

Онако с ногу, и не седајући за сто, појео сам све што су пред мене ставили, па пожурио напоље.

— Тата, могу ли с тобом? — упитао ме је мој петогодишњи син Саша.

— Не, хладно је — одговорио сам му и изишао.

Тек што сам затворио врата за собом и кренуо палубом, угледао сам нешто од чега ми је застао дах. Неких стотинак метара низводно, одмах уз радионицу за подводне радове, горео је — Дунав!

АКО ВЕТАР ДУНЕ

— Пожар! — викнуо сам тако да сам се од звука сопственог гласа и сам стресао.

Готово истог тренутка кад се мој крик разлегао Дунавом врата кабине с треском су се отворила и на њима се појавио Младен држећи комад хлеба у руци.

— Где? — упитао је гласом који је подрхтавао.

— Доле, код радионице! — одговорих му мада је у међувремену и сам угледао пламен који се дизао изнад воде.

— Само да ветар не дуне... — прошапутао је Младен.

Мени колена клецнуше. Шта би у овом тренутку за нас значио ветар, нисам смео ни да помислим, јер је у нашем танку било још око 60 вагона бензина од 55 октана. А то је значило да се налазимо на бомби чији је фитиљ већ почео да гори.

МИНИ-КВИЗ

1. Шта је то периастрон?
2. Ко су раднички аристократи?
3. Ко је била Сапфо?
4. Смотавци су...
5. Тополка је...

ОДГОВОРИ:

1. Периастрон је тачка у којој се звезда пратилица, у двојном систему, налази најближе главној звезди. 2. По Лењину: „Главни социјални ослонац буржоазије, односно први агент буржоазије у радничком покрету...“ То су неки радници у капиталистичком друштву које буржоазија поткупљује тако што им даје огромне наднице. 3. Хеленска лирска песникиња (око 600. година пре нове ере) која је на острву Лезбос имала школу поезије и музике. 4. Мали лептири чије гусенице нападају бор, храст или винову лозу, а често и плодове јабука, крушака, дуња и ораха. 5. Река у Македонији, десна притока Вардара, дуга 23 километра. У њеној долини су пиринчана поља око села Доње и Горње Оризаре.

И не само то. Експлозија нашег танка проузроковала би серију ланчаних експлозија свих осталих пловних и копнених објеката у пристаништу.

Док сам се ја, пометен од страха, окретао око себе не знајући шта пре да почнем, Младен је већ затражио да се ископчају утоварна црева. Много пре мене повратио је присуство духа.

У међувремену у луци је настала узбуна. Позване су ватрогасне екипе и предузете неопходне мере безбедности. Заповедник са моходног танка „Алберт Алтдорф“, видећи да се пожар доста брзо шири преко запаљиве масе по површини воде и да је ватра већ почела да лиже уз задњи део нашег танка, одлучио је да нас извуче према средини реке. Требало је спасавати што се спасти може.

ПУСТИ ОСМИЦЕ!

Чим смо се нашли на релативно безбедној даљини од обале, Младен је повикао:

— Битве!

Мада сам већ осећао јару ватре која је захватила добар део палубе, потрчао сам што ме ноге носе да пустим „осмице“, односно да са битви поскидам конопце који су нас везивали за немачки танк. Тек што сам то урадио, следило је ново Младеново наређење:

— Побрини се за жене и дете!

У међувремену, вешто маневришући „Алберт Алтдорф“ се попречно поставио испред нас. Како је био нижи, његова палуба налазила се око метар испод наше. Међутим, то ми, иако сам ниског раста, у овом тренутку није представљало неки нарочити проблем. Страх за супругу Миру и сина, давао ми је натчовечанску снагу.

Сваки пут кад би Саша, грчевито стежући мајчин врат, вриснуо „Мама, гори наш танк!“, осећао сам како ми жмарци клизе низ кичму. Да ли ћемо успети да се спасемо или ће ватра бити бржа? Хоћемо ли одлетети у ваздух?

Ове мисли смењивало је кајање што сам супругу и сина довео на танк. Ако ја погинем, у реду, али они...

Пара и пламен већ су били свуда око нас, кад су се Мира и Саша нашли на немачком танку. Сада је још требало да пребацим крмареву супругу Стоју. Али то није било нимало лако. Она никако није пристајала да напусти горећу буктињу: желела је да са Младеном остане до краја.

— Пусти ме, ако он умре и ја ћу! — викала је и отимала се док сам је вукао према ивици палубе.

— Иди, Стојо, спасавај се док има времена! — допро је до нас однекуд кроз облаке паре Младенов глас.

С очима пуним суза, једва суздржавајући јецање, жена је престала да се отима. Кад је закорачила преко ограде, мени неки тежак камен паде са срца.

КРМАР НЕ ПОСУСТАЈЕ

Чим смо се сви четворо нашли на палуби „Алберта Алтдорфа“, његов заповедни нареди да се одлепимо од нашег танка и запловимо назад ка обали. Времена и могућности да се вратим и помогнем Младену више није било.

Једино што сам могао било је да кроз пламену завесу гледам крмара који је снагом очајника покушавао да, помоћу приручног ватрогасног апарата, сузбије пожар. Наравно, то му је тешко полазило за руком, јер је ватра беснела већ читавом палубом.

И док сам се у мислима опраштао од овог храброг човека који је, стављајући живот на коцку, покушавао да спасе запаљиви танк, угледао сам моторни чамац који је вукао специјална ватрогасна црева. Одахнух сам и нехотице погледао на сат: било је 10 часова, значи, прошло је тек 15 минута откад је избио пожар, а мени се чинило да је од тог тренутка прошла читава вечност!

С друге стране Дунава према нашем танку пловио је брод „Букуља“. Оставивши танк који је вукао, журио је да евакуише крмара.

У међувремену, Младен је помоћу пене успео да угаси пожар на палуби. Ватрогасној екипи остало је још да убризга пену у бункере и тако ублажи дејство високе температуре, како би се спречила евентуална експлозија.

Неколико часова по угашеном пожару танк 11033 поново се нашао усидрен крај обале где је под надзором посаде поново почео истовар бензина. Претрпљено узбуђење и страх нису омели крмара Младена Коњевића и бродара Бранислава Мутуљевића да до краја обаве свој посао.

Југословенско речно бродарство којем танк припада, одлучило је да двојицу храбрих бродара награди за овај подвиг.

О Вукадиновић

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ИСТИНИТЕ ПРИЧЕ СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

ДОШАО САМ-ТИ ОДЛАЗИШ!

ДЕСЕТ ГОДИНА БИЛ МИЧЕЛ ЈЕ ТРАГАО ЗА НЕКАДАШЊИМ ПРИЈАТЕЉЕМ. —ТВОЈ ЧАС ЈЕ КУЦНУО, ЏИМЕ! — РЕКАО МУ ЈЕ КАД ГА ЈЕ НАШАО.

Брасада је пространа област у западном делу Тексаса између река Колорадо, Бразос, Пиз и Вичита. Добрим делом је обрасла густим трновитим растињем које на појединим местима ствара непроходну џунглу.

Међу првим пионирима који су продрли у Брасаду био је Коуни Мичел. Он се пробио кроз бодљикаву баријеру и у њој открио многобројне потоке, клисуре, узане долине и оазе обрасле густом сочном травом и џиновским кактусима налик на свећњаке.

Кад је пријатељима рекао да ће у Брасади гајити стоку, покушали су да га одговоре од ћоравог посла. Коуни Мичел је био прави Тексашанин, тврдоглав као мазга, па је на ивици Бразоса саградио мали ранч и неколико стотина говеда утерао у бодљикаво пространство. Тада су пријатељи тврдо веровали да није при здравој памети.

Прве године у непријатељској Брасади Мичелу је од трња и кактуса страдало свако друго говече. Друге године већ је више стоке преживело искушења. Постепено стока се прилагођавала условима живота у Брасади. Кожа је на животињама дебљала, длака постајала све оштрија и дужа. Говеда су научила да се вешто пробијају кроз бодљикаву макију до траве и воде. Нарочито радо пасла су сочну маховину и ваљала се по њој, па су им и леђа и рогови увек били њоме покривени. Тако су Мичелова говеда добила име **„мосихорн"** — „рогови од маховине".

Двадесет година по доласку на обалу Бразоса Коуни Мичел је имао неколико десетина хиљада грла „мосихорна" која су се развила у најкрупнија, најјача и најратоборнија у Америци. Кроз тих двадесет година Мичел је изродио и два сина, Била и Асу, који су постали снажни и борбени момци.

КОУНИ ПРУЖА РУКУ

Почетком седамдесетих година, кад се на северу проширио глас да „милиони долара с роговима и папцима пасу траву на државној земљи у Тексасу", кренуле су према југу хиљаде и хиљаде досељеника. Једног врелог дана 1872. године пред Мичеловом кућом зауставила су се расклимана кола с арњевима, у која је био упрегнут исцрпљени вочић упалих слабина.

Коуни Мичел изиђе на трем. С кола сиђе човек неуредне браде, скиде шешир, отресе њиме с одела облак прашине, закорачи неколико корака напред и рече:

— Ја сам Џемс Труит! У колима су ми жена и три сина. Најмлађи, Исак, болестан је. Од глади и умора! Можемо ли...?

— Скрати причу, странче! — прекиде га Мичел. **— Улазите у кућу. Ова кућа је отворена свим поштеним људима!**

Роуз Труит је заспала над тањиром. Дванаестогодишњи Исак се повео за мајком. Сем, момак од шеснаест година јео је као вук, а две године старији Џим се јуначки држао усправно.

— Одакле долазиш, странче? — Мичел је прво питање поставио тек кад су се гости најели. **— И куда намераваш?**

— Из Ајове! — рече Труит. **— Кренули смо с три вола, сад је остао један. Не можемо више далеко... Тражим земљу да подигнем кућу и посејем жито!**

— Закон ти даје право на 160 јутара, Џемсе Труите, — рече сточар. **— Овде, на Бразосу, земља је издашна. Имаш три силна момка и храбру жену. Успећеш... Остани овде, помоћи ћу ти! Можете се сместити у амбару док не саградиш кућу!**

— Како да ти захвалим, Мичеле? — прогунђа Џемс Труит.

— Ја сам сточар, ти фармер! — осмехну се Мичел. **— Дојадила ми је говедина сваког боговетног дана... Зажелео сам се поврћа, пилетине, салате! Сад за сваку ситницу морам десет миља до града!**

БУДУЋНОСТ ЈЕ У СТОЧАРСТВУ

Коуни Мичел и Џемс Труит постали су најбољи пријатељи, а њихови синови су се међусобно слагали као рођена браћа. Годину дана је породица досељеника живела на Мичеловом ранчу. Аса и Бил Мичел помагали су браћи Труит да крче шуму, ору, сеју и жању, а Џим, Сем и Исак су се с времена на време крвавих носева и с модрицама око очију враћали из битака у којима су у оближњем Греуберију учествовали на страни браће Мичел. Прве две године породица Труит је једва састављала крај с крајем и ко зна да ли би издржала да је стари Коуни није помагао месом и новцем. Кад је Џим Труит открио да је рођен за свештеника, Коуни Мичел га је о свом трошку послао на школовање, а кад се вратио помогао му је својим ауторитетом и везама да постане методистички пастор у Картерсвилу.

Кад се најзад Џемс Труит са женом и синовима преселио у сопствену кућу, одједном је закључио да се обрада земље не исплати, да будућност лежи у сточарству.

Коуни Мичел је био врло незадовољан, али је ипак рекао Џемсу Труиту:

— Велика је Брасада. Има места за обојицу, ако неко од нас не постане сувише бесан!

Почетком 1874. године Коуни Мичел је дојахао пред кућу Џемса Труита. Кад је домаћин изашао пред брвнару, Мичел хладно рече не силазећи са седла:

— Мој каубој Овенс је затекао твоје синове како из мог пашњака у Брасади терају стоку, Џемсе! Јеси ли знао за то?

— Није то твоја земља, Коуни! — одбруси хладно Џемс. **— То је државна земља, а ја сам је заузео пре тебе!**

— О томе ће расправљати суд! — бесно одврати Мичел. — Али ти саветујем да одсад и ти и твоји синови носите пушке кад зађете на моју земљу!

ШЕСТ ХИТАЦА ИЗ »КОЛТА«

Пре него што је суд могао да донесе одлуку, изгорела је судска зграда, а с њом и сва документа која су могла да докажу Ми-

челово право на спорни део Брасаде. С узурпираном земљом Труиту су припала и сва говеда на њој која још нису била жигосана Мичеловим знаком.

Суд је покушао да на основу исказа сведока утврди истину, али су сведоци, мада под заклетвом, давали потпуно противречне изјаве. Суђење се отегло, а чланови породица Мичел и Труит нису се раздвајали од пушака и „колтова“. Кући се вратио и пастор Цим и уместо Библије узео у руке пушку.

Осмог марта 1875. после једног од многих судских заседања најзад је злокобно проговорило оружје. Две супарничке стране сукобиле су се на неколико километара од града. Кад се барутни дим разишао браћа Исак и Сем Труит били су мртви, а постор Цим је крварио из четири тешке ране.

Суд је за препад из заседе оптужио Коунија Мичела, његове синове и пријатеље. Методистички пастор Цим Труит, још сав у завојима, изјавио је пред поротницима да је на њега и његовог најмлађег брата пуцао Коуни Мичел.

— ***Лажеш, јенкијевско псето!*** — грмнуо је с оптуженичке клупе стари ранчер.

Двадесетак сведока је под заклетвом тврдило да Коуни Мичел није уопште био на месту где се окршај одиграо, али порота сведочења није узела у обзир. Од дванаест пороткика десеторица су били нови насељеници и непријатељи сточара — староседелаца, а сва дванаесторица су били методисти.

Порота је Коуни Мичела и друге оптужене прогласила кривим. Суд је старог ранчера осудио на смрт, његове синове Асу и Била и његове пријатеље, старог сточара Џемса Шоа и каубоја Вуда Овенса, на вишегодишњу робију.

Деветог октобра 1875. године Коуни Мичел је обешен.

Два дана касније из затвора је побегао Бил Мичел. Те ноћи један камен разбио је прозор на кући Џемса Труита. Био је увијен у папир на којем је писало:

„Методистичка издајице, Џиме Труиту! Кад те први пут будем угледао, напунићу те оловом! Не вреди ти да бежиш, јер ћу те наћи и на крају света!“

Цим Трути је са женом и децом побегао са реке Бразос незнано куд. Ни о Билу Мичелу се дуго није ништа чуло.

Тек десет година касније у лето 1885. у Брасаду је стигла вест да је Бил Мичел најзад пронашао Џима Труита, у Северној Дакоти, упао у његову кућу док је вечерао с породицом и рекао му:

— **Дошао сам — ти одлазиш. Твој час је куцнуо, Џиме Труиту! Поздрави се с децом!** Затим је узастопце одјекнуло шест хитаца из „колта“.

А. Р.

ШПИЈУНИ ПРОТИВ ИЛЕГАЛАЦА

АГЕНТ „ШИРОКОГ" СРЦА

ТЕК КАДА ЈЕ СТИГАО У БЕЗБЕДНОСТ, ПИЛОТ ПЕРСИ СХВАТИО ЈЕ СВОЈУ ЗАБЛУДУ. ЖЕНА КОЈУ ЈЕ ВОЛЕО БИЛА ЈЕ ЗАЉУБЉЕНА У ЊЕГА — ПО ЗАДАТКУ.

Норвежанка сам и једва сам успела да побегнем испред квислинга — била је прича коју је власница кројачког салона у Копенхагену, лепа Хелвинг Дебо, често понављала пред пилотом Персијем. — **Можда су ми нацисти већ на трагу, па те зато молим да ми кажеш имена свих особа са којима се виђаш. Можда се међу њима налазе и шпијуни...**

Али, амерички пилот Перси није могао да услиши њену молбу, јер је тешко памтио данска имена, а још теже их изговарао.

— Не брини се, Хелвинг! Добро знам шта радим — умиривао је. — **Надам се да ће нам ускоро дански родољуби омогућити да се пребацимо у неутралну Шведску, а затим у Лондон...**

Шпијун је међу нама!

У лето 1944. године једна ескадрила америчких бомбардера сусрела се негде изнад обале Данске са немачким ловцима. Приликом окршаја, бомбардер којим је управљао наредник Перси био је тешко оштећен, али је вешти пилот успео да га спусти на једну ливаду, прво копно које је угледао испод себе.

Било је то, заправо, мало острво, на којем им у том тренутку није претила опасност, јер су Персија и још дванаесторо његових другова из слупаног авиона извукли припадници данског покрета отпора. Одмах су унесрећене пресвукли у цивилна одела, набавили им лажна документа и пребацили их у Копенхаген, обећавши им да ће их ускоро пребацити у Шведску. Знали су да ће то бити веома тешко, јер је управо у то време шеф Хитлерове војнообавештајне службе адмирал Канарис, свакодневно убацивао велики број својих агената у редове разних европских покрета отпора који су нагло бујали. Тако је у Скандинавији Канарис основао специјални центар за борбу против покрета отпора, а свог најбољег агента послао је у Копенхаген. Али, дански илегалци никако нису успели да му уђу у траг.

Бићеш последњи

Пошто су готово свакодневно Немци у том граду вршили рације, Перси је, заједно са друговима, стално мењао место боравка. Тако је једног дана стигао и у стан Норвежанке Хелвинг Дебо, за коју су му дански илегалци рекли да је веома поверљива особа и да ће му убудуће стално бити на услузи. Изгледа да је Перси превише буквално схватио те њихове речи, јер се ускоро заљубио у Хелвинг Дебо. Имајући бескрајно поверење, отворено је пред њом разговарао са својим друговима и до детаља разрађивао план за прелазак у Шведску.

Коначно се приближио и дан њиховог пребацивања: дански илегалци су одлучили да тринаесторицу америчких авијатичара преведу тајним каналима, једног по једног, у размаку од неколико дана, преко границе Шведске. Јер, тако неће побудити никакву сумњу, а и пребацивање ће бити безбедније. Према плану је одлучено да Перси буде последњи који ће напустити Копенхаген што је, наравно, највише обрадовало заљубљену Хелвинг Дебо.

После неколико дана, почетком септембра 1944. године, Перси је успео да стигне у Шведску, одакле се веома лако пребацио у Лондон. Али, ту га је чекало изненађење.

Британским обавештајцима одмах је испричао о свом бекству из Копенхагена, а затим је запитао шта је са осталим колегама авијатичарима, који су много пре њега напустили Данску.

— Ниједан од њих није изашао из те земље — обавестили су га. — **Уосталом, прочитајте шта о томе пишу нацистичке новине.**

„Почетком септембра ухапшено је 12 америчких пилота и исто толико данских терориста који су их дуго скривали“ — писало је на првим страницама.

Персију је одмах све било јасно: Хелвинг Дебо, жена у коју је заљубљен, била је, заправо, немачка шпијунка која је нацистима одала целу његову групу! Али, зашто је њега спасла?

На трагу

Ускоро је енглеска обавештајна служба прикупила све податке о тој тридесетогодишњој жени. У њеном досијеу је стајало: **опасна гестаповка — једна од најцењенијих агената адмирала Канариса — која је са специјалним задатком убачена у Копенхаген где је задобила поверење данских илегалаца. Сем тога, све време је била љубавница Макса Пелвинга, немачког официра за везу између квислиншке полиције у Норвешкој и нацистичке полиције у Данској...“**

Тек када је то сазнао, Персију је било јасно да га је ова шпијунка пустила да побегне из Копенхагена само да би на тај начин нацистима открила канал којим Данци пребацују савезничку војску у Шведску.

Британска обавештајна служба одмах је о овом открићу јавила данском покрету отпора. Неколико дана касније, почетком октобра, Макса Пелвинга и Хелвинг Дебо напали су дански илегалци. Али је само гестаповац убијен, док је девојка, иако рањена, успела да побегне.

Међутим, ушли су јој у траг. Једне вечери, када се враћала из банке одакле је подигла сву Пелвингову уштеђевину, спремајући се да побегне за Немачку, при повратку у своје скровиште, пресрели су је дански илегалци. Овог пута није успела да побегне.

Б. Ј.

ГРАД КАДМОСА И ХАРМОН

Према легенди, стари Епидаурус — данас Цавтат основао је краљ Кадмос кад је са својом лепом женом Хармонијом протеран из Тебе. Како је град, заправо, настао не зна се поуздано. О његовом постанку писали су велики истраживачи — академик Грга Новак, Артур Еванс и други. Зна се сигурно да је ова грчка колонија изгубила независност 230. године пре н. е. Те године град се предао Римљанима, и то добровољно, како тврде историчари, само да не би пао у немилост римских легија које су га, тако поштеделе разарања. Убрзо су, ипак, почела страдања грчког становништва које се пред окрутним завојевачима повлачи полако у брда.

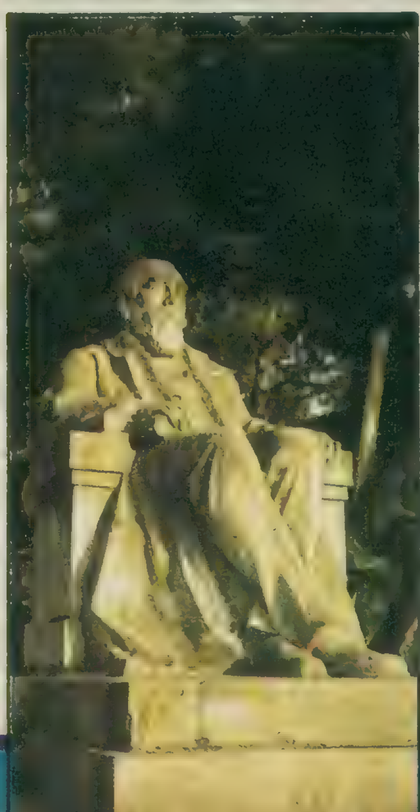
У нову римску колонију стигли су и римски императори. Многи споменици из тих времена говоре да је Епидаурус у периоду од 1. до 4. века пре наше ере доживео општи процват. Имао је тада, тврде неки хроничари, око 40 хиљада становника. А онда су наступила зла времена — походи Хуна, Гота и Вандала средином 5. века оставили су за собом пустош. Бујица Авара и Словена сручила се на град почетком 7. века и тада већина становништва бежи према данашњем Дубровнику, а град који су напустили називају већ тада Цивитас Ветус — Стари град. Тако је, вероватно, настао и његов данашњи назив — Цавтат. Све ове невоље нису ипак зауставиле живот у граду. Од херцеговачког војводе Радослава Павловића Дубровачка Република купује Цавтат 1427. године. Тада је почео његов златни период. Град се полако развија у један од најзначајнијих центара моћне Републике. Али, невоља не мирује. Стигле су Наполеонове трупе, аустроугарска окупација и живот полако замире. Потомци славних морепловаца и капетана, развејани и данас широм света, потражили су хлеб далеко од домовине. Данас је њихов Цавтат један од најзначајнијих туристичких центара на обалама Јадрана.

МАУЗОЛЕЈ РАЧИЋА — „Ако умрем, хоћеш ли ми саградити споменик да постанем вјечна?“ — питала је Мештровића једне вечери у Риму 1914. године Марија Рачић-Банац, кћерка богатог капетана Иве Рачића и не слутећи да ће се десетак година касније купола тога споменика забеласати на зеленом врху полуострва Рат у њеном Цавтату. Она, отац и брат умрли су 1918. године од „шпанске грознице“ која је тада харала Европом. Несрећна мајка која је умрла годину дана касније поверила је Мештровићу да изради овај маузолеј, сав од брачког мермера. У плитком рељефу урађени су ликови свих чланова породице, под је у прелепом мозаику од пет врста мермера, а на улазу у Маузолеј, висок 16 а широк 9 метара, стоје две монументалне каријатиде.

КУЋА „ГОСПАРА БАЛДА“ — Пре 70 година умро је Валтазар Богишић, изузетна личност 19. века, познати учењак рођен 1834. године у овој кући у Цавтату. Доктор филозофије и права, члан многих академија широм Европе, састављач чувеног дела „Општи имовински законик за књажевину Црну Гору“, професор славенског права у Одеси и црногорски министар правде, последњих година прошлог века, кренуо је, скрхан болешћу, из Париза крајем априла 1908. да последње дане проживи у родном Цавтату за којим је увек чезнуо. Али, није га видео — смрт га је затекла у Ријеци. „Радио је свећ као мрав те му није било до празног ћеретања“ — писао је сликар Влахо Буковац који се у Паризу повремено виђао са „госпаром Балдом“.

ЗАГЛЕДАН У МОРЕ — На цавтатској риви налази се споменик Валтазару Богишићу, а у Пинакотеци, где се чувају многа вредна дела, модели од гипса за споменике Богишићу и његовој сестри које је израдио Петар Палавичини. Постављањем споменика становници Цавтата одужили су се и на тај начин човеку који их је толико задужио. Његову богату библиотеку са готово 20000 књига од којих су многе благо непроцењиве вредности, пренела је Марија Богишић-Похл из Париза у Цавтат и даровала граду. А Богишићева преписка прича је за себе. Преко 10000 писама најпознатијих личности тога времена чува се данас у Музеју Цавтата. Ту је и богата збирка оружја као и више од 15000 разних новчића које је годинама сакупљао са толико жара. Није Цавтат заборавио ни његову сестру. На видном месту стоји спомен-плоча коју „харни Цавтаћани подигоше својој добротворки“ у знак захвалности што им је изградила водовод.

ИЈЕ

ГОСПА ОД СНИЈЕГА — Једна од најстаријих грађевина у Цавтату је и црква Госпе од снијега, подигнута 1484. године, уз коју се налази и фрањевачки самостан. У цркви доминира Буковчева слика „Госпа од Цавтата" коју је, како пише, урадио да „почасти мајчину успомену". Две студије за ову композицију налазе се у кући уметникове најмлађе кћерке Иванке. Сем ове слике, у споредној капелици цркве чува се Полиптих на дрвету урађен првих година 16. века

КНЕЖЕВ ДВОР — У време процвата под Дубровачком Републиком саграђен је у 16. веку (1555—1558) и Кнежев двор, данас једна од знаменитости овога града. У ренесансној грађевини која има и одлике тврђаве боравио је кнез, а у просторији у којој је данас стална изложба о животу и делу Франа Супила, рођеног у Цавтату, налазио се затвор. Двор је био опасан високим и широким зидинама подно којих је ископан, сигурности ради, канал. Данас је у Двору смештена Богишићева библиотека, Музеј, Архив.

ПЕВАЧЕВ ПОКЛОН — На Кнежев двор наслања се Црква св. Николе чија градња датира такође из 16. века. У великом земљотресу 1667. године, када је страдао цео град, срушен је звоник цркве па је нови подигнут тридесетих година 18. века. Једна од вредности које се чувају у цркви јесте и једна копија по Мурилу, стара преко 200. година, поклон Тина Патиера рођеног у Цавтату. Тино је, прича се, имао обичај да каже да је његов животни пут одредио Влахо Буковац кад га је, као дечака, изабрао да пева на некој свечаности. Тако је почела каријера касније чувеног певача.

ВЕЛИКИ ВЛАХО — У улици која носи име великог сликара Влаха Буковца налази се и његова родна кућа из које је кретао на дуга путовања — најпре као дечак у Америку да нешто заради и олакша родитељима, па још једном у Нови свет „трбухом за крухом", затим у Париз, Лондон, Праг... Његово дело обухвата око 400 портрета, преко 150 разних композиција. А радио је са изузетном лакоћом, надахнуто и брзо. Многе Буковчеве слике расуте су и данас по свету. Последњих година прошлог века радио је у Загребу окупљајући око себе младе сликаре. Израдио је тада и своје велике композиције „Гундулићев сан", „Дубравка пред двором и Сунчаница" и застор за новосаграђено казалиште.

Текст: Н. Сташић
Снимци: М. Вујовић

НЕДЕЉА БЕЗБЕДНОСТИ ОД 13. ДО 20. МАЈА

ИСЛЕДНИЧКЕ ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ

РУКА ЈЕ ЗАДРХТАЛА

РАД У СЛУЖБИ ЈАВНЕ И ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ ВЕЗАН ЈЕ ЗА ПОЖРТВОВАН И НАПОРАН ПОСАО СКОПЧАН С БРОЈНИМ ОПАСНОСТИМА И ТЕШКОЋАМА СВАКЕ ВРСТЕ. МЕЂУТИМ, ОН, ПОНЕКАД, ИМА И СВОЈЕ ШАЉИВЕ СТРАНЕ.

Током више од две деценије, од којих највећи део као руководилац криминалистичке службе, стекао сам ризницу искустава из праксе. У оно доба када је стварана служба безбедности и учвршћивана њена организација, није било модерне опреме и основу нашег рада чинила је — проста логика! Међутим, постизали смо такве успехе да су нам завидели и најпознатији светски криминолози.

Једном сам у Пули срео господина Бетлера, шефа једне специјалне потерничке групе Скотланд Јарда, који ми је том приликом двапут стиснуо руку. Једном, како је рекао, за мене, а други пут за нашу криминалистичку службу.

— Успеси југословенских криминалиста често нас збуњују. Питамо се откуд толика воља и самопрегор — рекао је уз бујицу најлепших похвала, а после остао зачуђен што сам му преко тумача само рекао: „Хвала лепо!“

Испричао бих једну згоду и једну незгоду из тих, за мене и остале ветеране, бурних дана.

КОРАК ДО СМРТИ

Била ми је то прва истрага. Добио сам један „дебео“ предмет са низом аката у које сам се заплео. На једвите јаде успео сам да закључим да се ради о неком убиству и да је убица непознат. После неколико дана убица ми је, ипак, пао шака. Признаде дело, сведоци доказаше. И све ја то лепо отпремих те га послах суду где доби двадесет година. Био је то дезертер из неке партизанске јединице. За време истраге ја сам га хранио и дуванио, пошто у то време та питања још нису билa регулисана а мени га би жао.

Једног дана изненада добих карту: „Побегао сам из затвора само тебе да убијем. Чим те видим, мој си!“, писало је на дописници.

Сутрадан стиже из Новог Сада депеша — потерница за бегунцем. Беше ми јасно да се овај не шали. Али, зашто? То ми никако није ишло у главу. Моје колеге и све патроле разлетеше се по срезу трагајући за њим а од њега ни трага ни гласа.

Прође неколико месеци и ја готово заборавих претњу. Тада сам већ био командант среске милиције.

Једне вечери нађох се у суседном селу обилазећи станицу милиције. Председник општине ме позва на вечеру. Кад сам се враћао, навратих до једне кафане у којој се одржавала игранка. На самом улазу у кафану тргох се — суочио сам се са бегунцем! Трже се и он. Без двоумљења поче да откопчава футролу. Ко ће брже, ја или он? Ја треба да раскопчам мантил, да извадим пиштољ иза појаса, а он само да откопча футролу. Извадих руку из мантила и нешто са њом смуњђах те му оштро довикнух:

— Предај се, изрешетаћу те! — А морам признати да ми је рука дрхтала.

— Предајем се! Пази да не опалиш! — рече он те осетих да и он дрхти.

— Окрени се! — промуцах видећи да је спустио велики „валтер“ у футролу и дигао обе руке што је више могао.

Он се окрете, ја му извадим пиштољ и потерам га, још увек држећи моје оружје притиснуто на његова леђа.

— Немој, молим те, да опалиш. Осећам да ти дрхти рука — понављао би идући преда мном. Срећа да је био мрак па нас нико није видео.

Кад стигосмо у станицу милиције, рекох му да се окрене.

Буљио је у моју табакеру, а потом се ухватио за косу.

ГУСАН ЈЕ МУШКО

Трећи дан после Нове 1946. године, дође ми једна средовечна жена.

— Купила сам две гуске да бих спремила деци за божићне празнике и затворила их у свињац. Ноћас ми их је неко украо — говорила је плачући. Узгред ми рече да је ратна удовица.

Било ми их је жао. Позвах једног милиционера који је био мештанин и добро знао мађарски језик. Како у крају где станује оштећена жена живе и Срби и Мађари, поверих му истрагу и наредих да, како зна, пронађе и доведе лопова.

А овај је размишљао: како да пронађе лопова, а како тек гуске. Ишао је улицом; прође поред једне мађарске куће. Замириса му печење. Трже се из мисли и присети: дан је радни, Мађарима је прошао Божић, кућа доста оронула, што говори да је власник сиромашан, у дворишту се не виде гуске. Откуда сад печење? Уђе у кућу где затече старију жену.

— Добро јутро! — рече јој.

— И теби као и мени! — одговори стара.

— Шта то печеш? — упита и отвори рерну.

— Гуску, зар не видиш? — одговори жена збуњено.

Уђе и човек од преко седамдесет година.

— Откуд гуска кад их немате? — упита милиционар.

— Питај њега, — одговори жена и упери прст на старца.

— Ша је ту је. Украо сам је. — рече старац и каза од кога. Милиционар извади полупечену гуску, смота је у неки чаршав и доведе старца који без поговора признаде. Али, рече ми да је украо само једну . . .

— А где је друга? — упитах га.

— Ја сам украо само једну, а за другу не знам.

— Где је друга гуска, говори и немој да те затварам без потребе! — навалио сам, али старац се не да ни осолити. Он признаје да је украо једну, а ја тражим две.

Одлучих да га мало притворим, бар до три дана не би ли рекао где је друга гуска, јер је јасно да је он крадљивац.

Позивао сам га по неколико пута на дан, али он само одговара:

— Ја сам украо једну гуску, за другу не знам.

Уочи трећег дана, када сам већ морао да га пустим, касно увече кренух кући. Становао сам доста далеко. Стигох кући уморан, легох и, размишљајући о упорном старцу, сетих се нечег. Устадох, обукох се и одох у станицу милиције. Изведоше старца.

— Где је друга гуска? — упитах га нешто строже.

— Ја сам украо само један гуска, а за другу не знам. — рече.

— А где је гусан? — опет ћу ја гледајући му у очи.

— Е, то је друго питање. Гусан је остао на тавану. Ако га баба није заклала, тамо је још увек, — рече хладно као да се ништа није десило.

— Ја те толико питам, а ти ме фарбаш! — љутну се сад ја.

— Ти тражиш две гуске, а ја сам украо једну гуску и једног гусана. То је једно женско, а друго мушко. Но, ко је у праву, ја или ти? — рече старац клањајући се до тла пошто сам га пустио из затвора.

Жена је добила обе гуске и деца су имала печеницу.

Павле Павковић

Слобода се брани и оружјем... 57

У фанатичном настојању да сломи борбени елан народа који су бранили своју слободу, фашистичка Немачка је конструисала 130 разних вођених пројектила, од којих су савезници већину уништили у току стварања. Доносимо неколико типова овог тада „ђаволског" оружја.

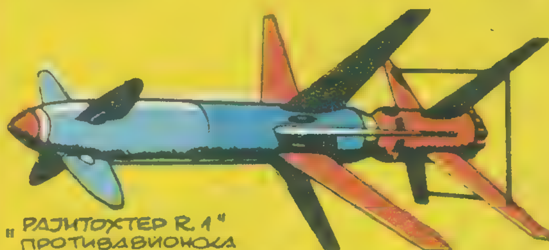
„Енцијан" постојало је 15 разних варијанти вођених радио-таласима, акустички или инфрацрвеним зрацима.

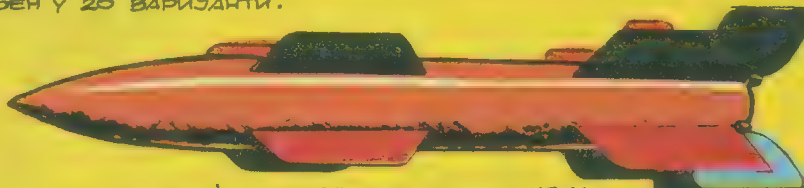
„Хеншел 293" планирајућа ракетна бомба вођена путем радија. Била је намењена за уништавање савезничких бродова. Пројекат започет 1940. и прављен у 20 варијанти.

„Хеншел 298" вероватно настао од модела „293". Ова противавионска планирајућа бомба била је предвиђена за лансирање са авиона типа „Дорније 217" или „Фоке-Вулф 190" и снабдевена радарским управљачем.

„Рајнтохтер R. 1" противавионска ракета вођена радиом, упаљач акустички.

„Васерфал C-2" противавионска радиом вођена ракета, домет 48 километара, тешка 3900 килограма.

„X-4" противавионска ракета, лансирана из авиона, вођена путем електричних проводника, домет 3 km.

„Шметерлинг" крилата ракета земља-ваздух или ваздух-ваздух, брзина 1000 km/h, домет 32 km.

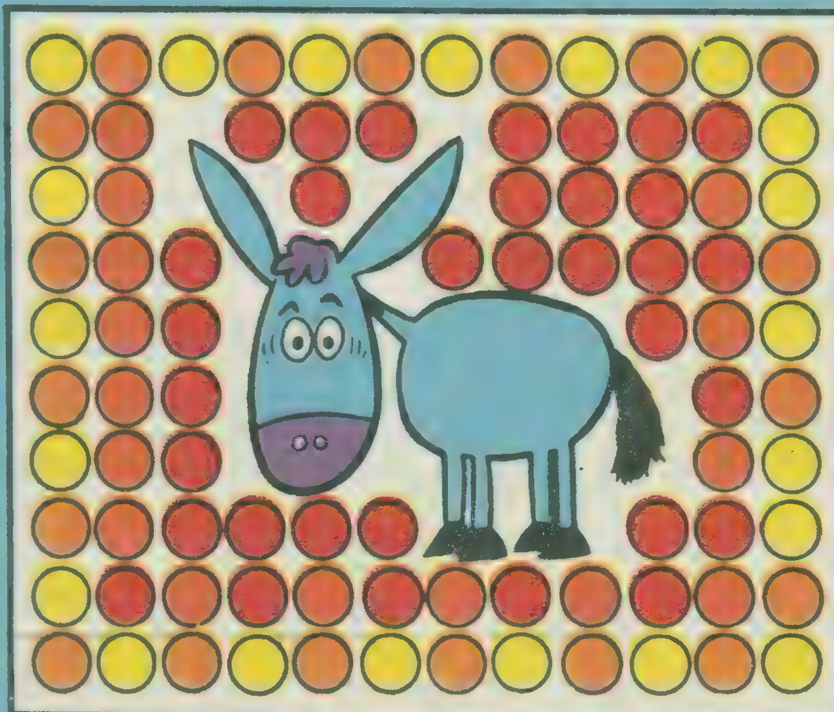
ЗА ЗАБАВУ

ОКО СОКОЛОВО

Да би могао да нацрта магарца у средини овог цртежа, илустратор је морао да уклони известан број кругова. Знате ли колико?

ОДГОВОР

Тридесет и два круга.

СВАКОМ СВОЈЕ

Свака од ових осам личности на нашем цртежу држи у својим рукама предмет који припада другој личности. На пример: особа под бројем 1 витез Ролан држи лулу мира која припада Индијанцу под бројем 3. Исправите грешке и свакој особи дајте предмет који јој одговара.

ОДГОВОР:

Индијанац под бројем 3 држи у руци штап Чарлија Чаплина; Чарли Чаплин (6) држи корпицу са храном мале Црвенкапе; а Црвенкапа (4) има укротитељски штап; укротитељ (8) има играчку дворске луде; а дворска луда (7) праћку дечака; дечак (5) држи штапић мажореткиње; а мажореткиња (2) баца увис Роланов рог.

Ни Моша није помогао

Гол је био удаљен више од двадесет метара. Глава „осмица" није ни узела залет, а онда је лопта фијукнула.

Ненадмашни Моша Марјановић

Славни стрелац је постигао изванредан погодак, али то није било довољно да одведе фудбалску репрезентацију Југославије на Треће светско првенство. Још једном су врата великог шампионата остала затворена за Југославију. Наши представници се нису појавили у Француској 1938. исто онако као што то нису остварили ни четири године раније, када је домаћин светског првенства била Италија.

Остала је само успомена на један изванредан погодак, постигнут у Београду. Ударац вредан пажње, шут који шаље лопту у мрежу, немоћан противнички голман.

То је могао да учини само — Моша Марјановић.

ОГОРЧЕНИ СТРЕЛАЦ

Играло се у Београду 3. априла 1938. Стадион БСК-а примио је 25.000 гледалаца. На једној страни били су Пољаци, који су за собом већ имали предност од 4:0 извојевану на првом мечу у Варшави. Југословени су јуришали да разбију ту тврђаву гостију и да, евентуално, успоставе резултатску равнотежу.

Тим који је 10. октобра претходне године изгубио у Варшави био је знатно измењен. Састав је овога пута изгледао овако: **Глазер — Хигл, Дубац — Лехнер, Јазбиншек, Кнежевић — Шипош, Марјановић, Лешник, Божовић, Кокотовић.**

Храбро су Југословени нападали, али су се Пољаци изврсно бранили. Нарочито су се истицали њихов голман Мадејски и десни бек Шћепански.

На самом почетку југословенски центарфор Август Лешник Бели, како су га називали љубитељи фудбала у Загребу, није успео да искористи две изврсне прилике. Југословени су играли знатно боље него прошли пут у Варшави, али све то није било и плодоносно.

Много доцније Моша Марјановић је испричао шта се догодило у 67. минуту:

— Био сам огорчен. Имали смо шансе, али није било голова. У једном тренутку италијански судија Барласина досудио је слободан ударац. Потрчао сам и дохватио лопту.

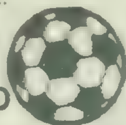
Гол је био удаљен добрих двадесетак метара. Моша Марјановић, познат као изванредан стрелац, умео је вешто да изводи такве слободне ударце. Обично је шутирао са „фелшом", трудећи се да лопта превари голмана и пронађе сам угао.

— Тога пута нисам имао стрпљења. Ударио сам лопту свом снагом захваћен горчином што не можемо да победимо.

Пољаци су били запрепашћени.

Лопта је фијукала и одсела у мрежи. Голман Мадејски није стигао чак ни руке да рашири.

ИПАК НЕДОВОЉНО

Била је то мајсторија своје врсте. У ствари, лукави голгетер успео је да надмудри противнике. Извео је ударац тако брзо да они нису имали врмена ни да се припреме, а још мање да поставе такозвани „живи зид". Судија је претходно дао знак да се изведе слободан ударац. Али, како је удаљеност била велика, нико није веровао да ће се енергични Моша усудити да шутира свом снагом без довољно залета.

Пољаци су — занемели. али помоћи није било.

Барласина је дао знак да се крене са центра.

Вођство од 1:0 биће и крајњи резултат. После тога пољска одбрана била је много опрезнија — двојица играча пратила су Мошу Марјановића у стопу. Он је био најстарији у југословенској екипи, веома искусан и спретан. Ипак. више није могао да дође до изражаја.

Тако се све завршило минималном победом Југословена од 1:0. То је уједно и затворило пут Југословенима до светског првенства. Уместо наших играча, у Француску су отишли Пољаци.

Од три светска првенства која су одржана пре рата (Уругвај 1930. Италија 1934. и Француска 1938.) Југословени су имали успеха само на првом. Заузели су треће место. После тога оба пута заустављени су у квалификацијама.

Моша Марјановић је једини југословенски фудбалер који је одиграо све ове утакмице за светско првенство. Иако је био велики фудбалер, изузев на овој последњој никада није — заблистао.

ФУДБАЛСКА БРАЋА

За Благоја Мошу Марјановића ово је био завршетак сјајне интернационалне каријере. На тој утакмици у Београду, на којој је постигао изванредан гол, популарни Моша се растао од државног дреса.

Националне боје бранио је укупно 58 пута. Постигао је 36 голова. Био је то — предратни рекорд. Тек много доцније надмашили су га, по броју утакмица, Драган Џајић, Бранко Зебец, Стјепан Бобек, Бранко Станковић, Ивица Хорват, Владимир Беара, Рајко Митић и Вујадин Бошков.

Моша Марјановић је рођен у Београду 1907. Фудбал је почео да игра по узору на старијег брата Николу који је исто тако био изврстан нападач. Једном су обојица, један поред другог, играли у државном тиму (против Шпаније у Београду 1931).

Од 1925. до 1939. прославио се у тиму БСК-а у којем је пет пута освајао титулу првака државе. Почео је као десно крило, затим се повукао на место десне полутке, да би на крају постао изразити вођа навале. Нарочито се добро слагао са Александром Тринанићем, својим клуп-

ским другом. Њих двојица су представљала идеални нападачки тандем свога доба: Тирке-Моша.

Био је неухватљив стрелац и неуморан борац са посебним смислом да превари противничку одбрану. Његови подвизи остали су — незаборавни. Држао је и предратни рекорд у броју голова постигнутих на првенственим сусретима — 95. Завршио је каријеру после рата у панчевачком Динаму.

Истакао се доцније и као тренер и фудбалски стручњак. Припремао је екипе Динама из Панчева, Пролетера из Зрењанина, Спартака из Суботице и ОФК Београда. Био је и тренер фудбалске репрезентације Југославије. Под његовим руководством Југословени су 1955. победили Италију усред Торина са 4:1.

После тога је провео две сезоне у Италији где је био тренер клуба Торино. У ствари, Италијани су га преузели са места тренера југословенске репрезентације, пошто су га претходно оценили као одличног познаваоца фудбалске вештине.

Због болести од 1962. године је у пензији.

Многи сматрају да је Моша Марјановић био најбољи фудбалер свога доба. У сваком случају најбољи — голгетер. Умео је сам да одлучи утакмицу, као што је то учинио на поменутом сусрету са Пољацима у Београду. Иако није био нарочито крупан и снажан, никад се није бојао дуела и судара. Служио се обема ногама, шутирао из сваке позиције, тражио и најмању прилику да затресе противничку мрежу. Умео је да се снађе у најтежим ситуацијама, а све је чинио — у магновењу. Погађао је углове или ону страну гола која је за противничког вратара — недостижна.

Од данашњих играча на Мошу Марјановића можда највише подсећа — Слободан Сантрач. Па, ипак, између њих двојице не само што је велика разлика у годинама и у начину играње, него и начину на који је Моша постизао голове некада и како то данас чини Сантрач.

Стојан Протић

ВЕЛИКЕ АВАНТУРЕ

ДОКТОР У МОРУ!

ЕКСПЕРИМЕНТ КОЈИ ЈЕ НАМЕРАВАО ДА УЧИНИ, ВЕРОВАЛИ СУ СВИ, ПРАВА ЈЕ ЛУДОСТ КОЈА МОЖЕ ДА СТАЈЕ ЖИВОТА ...

Љуљушкајући се на благим таласима, велики једрењак стајао је укотвљен недалеко од Лас Палмаса на Канарским острвима. Свуда је владао мир.

Морнари одједном појурише ка огради. Сви су са запрепашћењем гледали у гумени чамчић у облику коњске потковице који им се лагано приближавао. Када је прво узбуђење прошло, бродска застава се у знак поздрава брзо спусти и затим поново подиже.

Усхићени, морнари су гледали како се чамац удаљава и на крају претвара у тамну тачку у плаветнилу океана. То је доктор Ален Бомбар почео своје путовање преко Атлантика.

Многи су се питали зашто би млад и успешан лекар напустио посао да би прешао океан у малом гуменом чамцу. Још више их је чудило што је намеравао да то учини — без трунке воде и хране. Говорили су да је луд и прорицали му сигурну смрт.

Без воде и хране

Ужаснут податком да 200.000 људи годишње умире у несрећама које се догађају на мору, Бомбар је одлучио да учини нешто што ће побољшати њихове изгледе за опстанак.

Помно проучавајући извештаје о бродоломима, сазнао је да најмање наде на спасење имају преживели са теретних бродова без сталних линија и са рибарских бродова, и то пре свега због нередовне или никакве радио-везе са копном. Када доживе бродолом, њихову позицију није лако утврдити и убрзо их прогласе несталим. Потрага за преживелима ретко траје више од два-три дана, никада више од десет, јер сви верују да људи у тим условима не могу толико да издрже.

Ален Бомбар је мислио друкчије. Био је сигуран да бродоломник може да опстане недељама и да би то доказао, постао је истраживач у Океанографском музеју у Монаку. Дуго је проучавао историју бродолома, море, ветрове, струје и на крају одлучио да своје теорије докаже. На самоме себи.

Гумени чамац који је изабрао за своје путовање био је око пет метара дугачак и два широк, имао је мали јарбол и једро и лагани дрвени прамац. Као прави бродоломник, са собом је понео мало ствари и нимало воде и хране (сем онога што је, у случају крајње потребе, могао да извади из запечаћеног контејнера, који неће ни отворити).

Као одговор свима који му нису веровали и који су га због његових тврдњи исмевали, Бомбар је свом чамцу дао име „Јеретик". После једне пробне пловидбе Медитераном, у недељу 19. октобра 1952. године кренуо је преко Атлантика на дуго и неизвесно путовање.

Удица од кости

Суштина Бомбарове теорије била је да све што му треба може да добије из мора. Планирао је да се храни рибом, а како је у току својих истраживања утврдио да 50 до 60 процената тежине рибе чини вода, био је сигуран да ће му оне дати не само храну већ и драгоцену течност.

Првих неколико дана успео је да улови једва неколико, недовољно и за исхрану и за пиће.

Још у току пробног путовања Бомбар се уверио да може неколико дана, и то без икаквих последица, да пије морску воду, али у врло малим количинама. Иако слана, гасила је жеђ и спречавала дехидрацију тела.

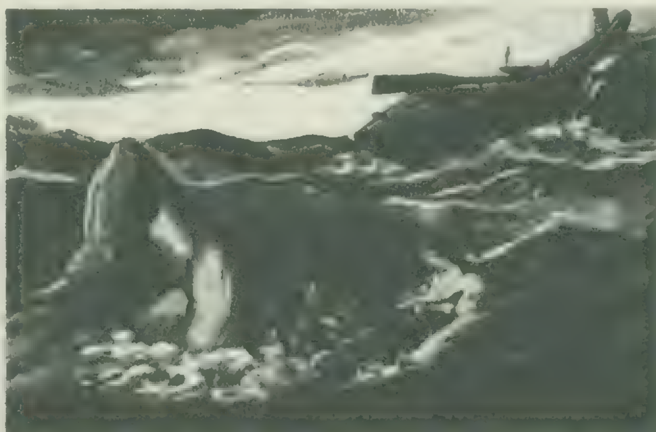
Као што се и надао, рибе су се ипак појавиле и он је сада могао да их лови примитивним харпуном који је направио од ножа чију је оштрицу савио, а затим привезао за весло. Ускоро је дошао и први већи улов — делфин. Сада је имао храну, пиће и мамац, али и додатак својој пецарошкој опреми. Јер, делфин иза шкрге на телу има кост у облику удице коју је још праисторијски човек користио за пецање.

Пуне три недеље није пала ни кап кише, али усамљеном „бродоломнику" није недостајало ни хране ни воде. Пресовањем је из риба истискивао воду тако да га за све то време није мучила жеђ. Дешавало се чак да у току ноћи на чамац падне и понека „летећа риба" која би му на тај начин уштедела јутарњи труд око прибављања доручка.

Бомбар није превидео ни скорбут — сигурно зло које је пратило недостатак свеже хране и поврћа. Фином мрежом је са површине мора захватао планктоне. Кашика-две дневно штитиле су га од непријатне болести. Те сићушне биљке и животиње којих је море препуно једина су храна китовима, а они, највећи од свих сисара, никада нису боловали од скорбута. Није оболео ни Бомбар.

Нису били страшни ни жеђ ни глад од којих, уосталом, готово није ни патио, ни јаки ветрови — јер гумени чамчић је без муке клизио преко врхова огромних таласа — него досада и депресија које је само појачавало огромно, пусто пространство океана.

Опасност је вребала и у малим незгодама као што је губитак јастучета. Без оклевања, једном таквом приликом, Бомбар је скочио у воду и запливао ка јастучету. Борба да се поново домогне чамца била је дуга и исцрпљујућа.

СКОЧИО ЈЕ У МОРЕ ДА СПАСЕ ЈАСТУЧЕ. БОРБА ДА СЕ ПОНОВО ДОМОГНЕ ЧАМЦА БИЛА ЈЕ ДУГА И ИСЦРПЉУЈУЋА.

На измаку снага

Први који је угледао „Јеретика" био је неки енглески теретни брод. Тада су већ прошла 53 дана од почетка путовања. Енглески капетан дао је Бомбару тачан положај: пред њим је било још 700 миља до краја путовања. Одбијајући понуду удобног повратка у цивилизацију, млади лекар се вратио на свој чамац и запловио даље.

Последњих десет дана били су најтежи. „Јеретик" је упадао у олује, а више пута рибе су га жестоко нападале. Већ на измаку снага, док му је чамац пропуштао, 23. децембра те године, анемичан и мршав, али ипак жив, Ален Бомбар се с муком дотетурао до обале Барбадоса.

У току своја два путовања преко Медитерана и Атлантика, Бомбар је живео на морској води пуних 14, а на води добијеној из риба — чак 43 дана. На крају је имао за собом 65 дана проведених на мору. Био је то подвиг из којег је, као што је и тврдио, успео да добије све што му је било потребно за живот.

Победио је глад и жеђ и пространство мора и доказао свима који нису веровали у њега да је, ипак, био у праву.

М. И.

БИМ И БУМ

BABALU Стрип

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

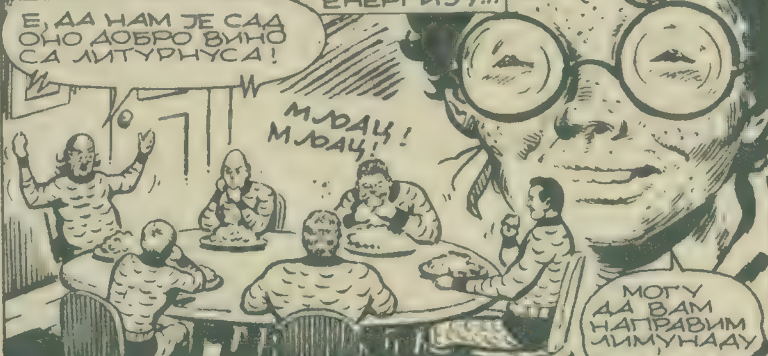

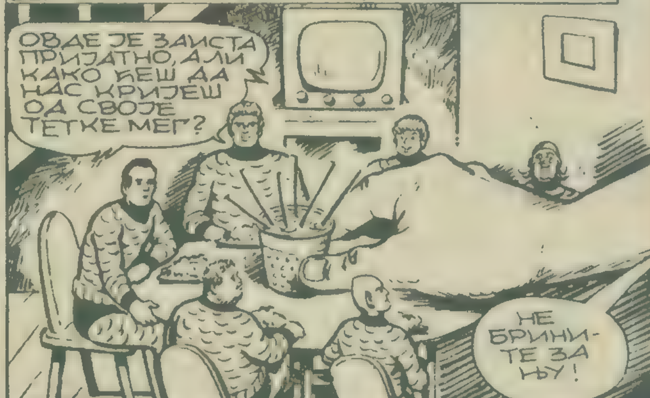

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

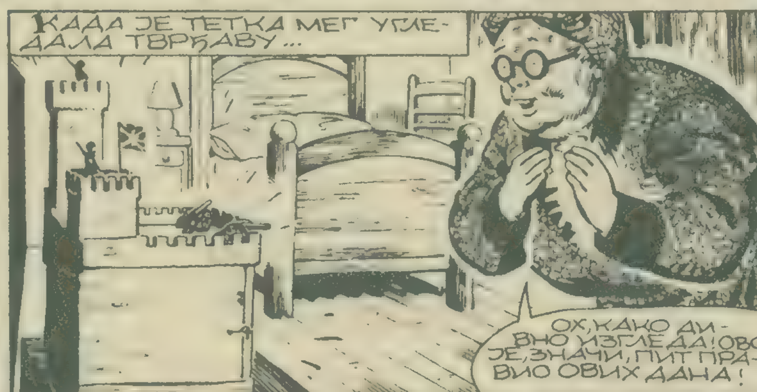
ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

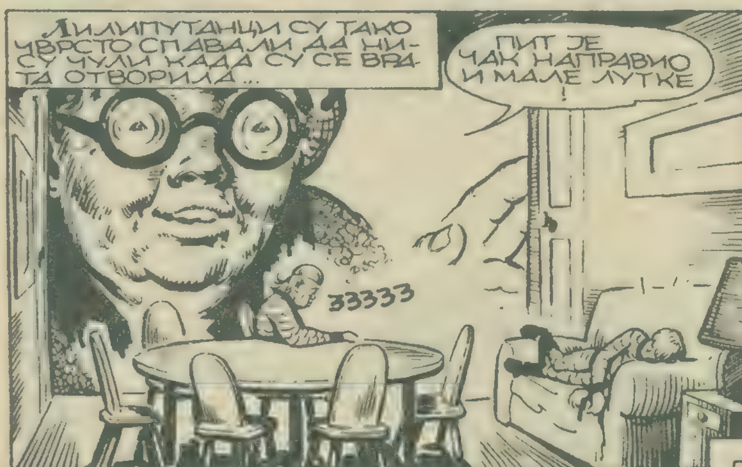

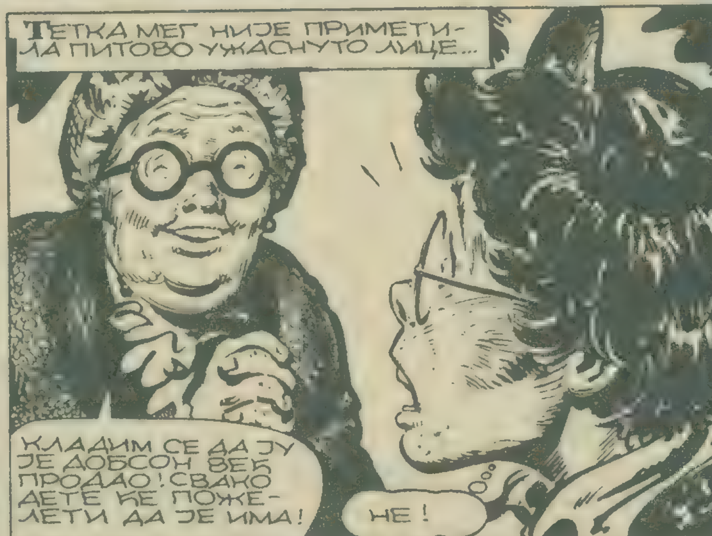

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

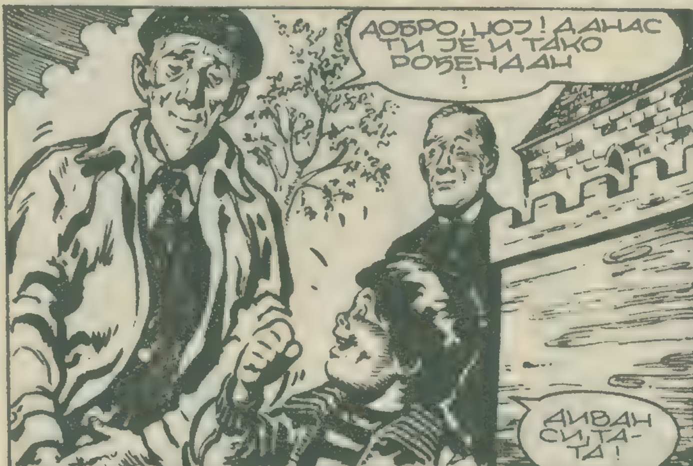

ЏЕПНА АРМИЈА : ЖИВЕ ЛУТКЕ

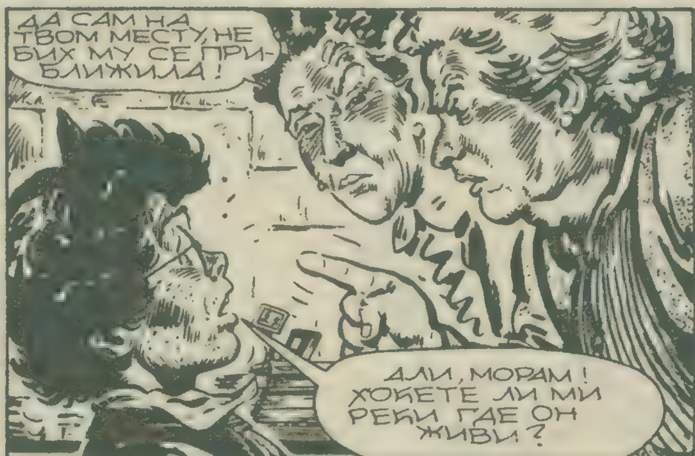

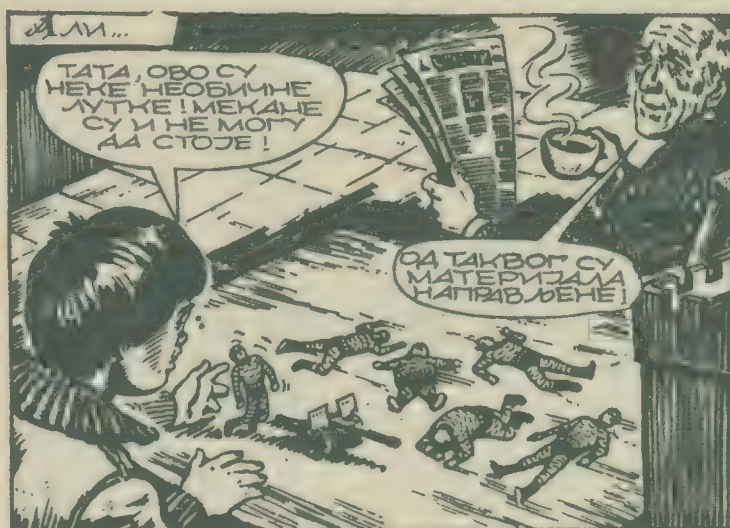

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

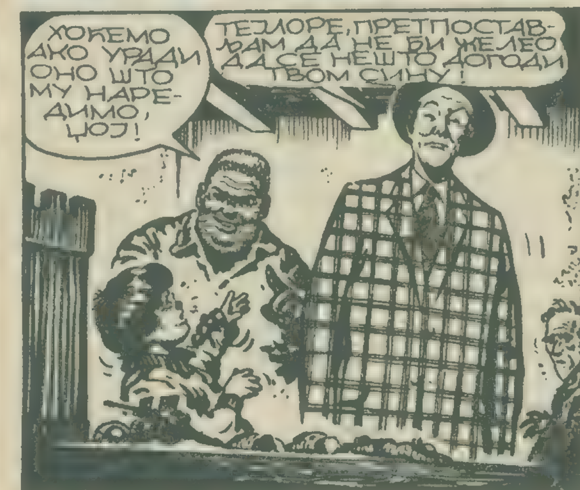

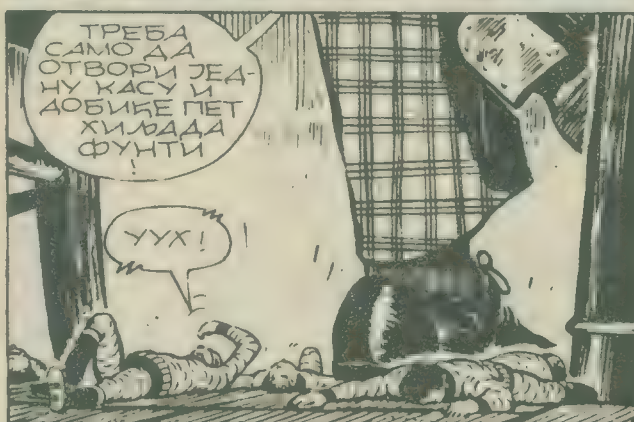

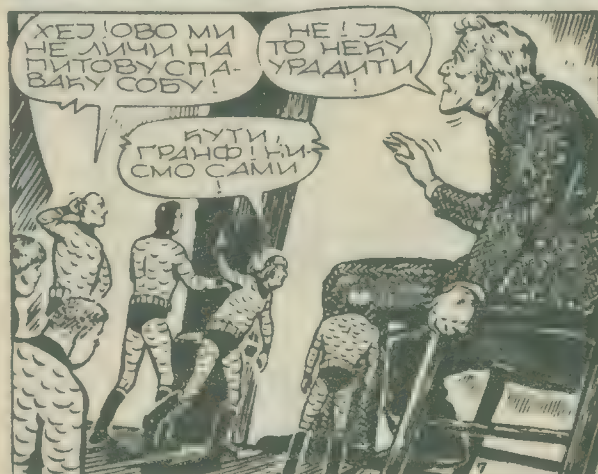

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

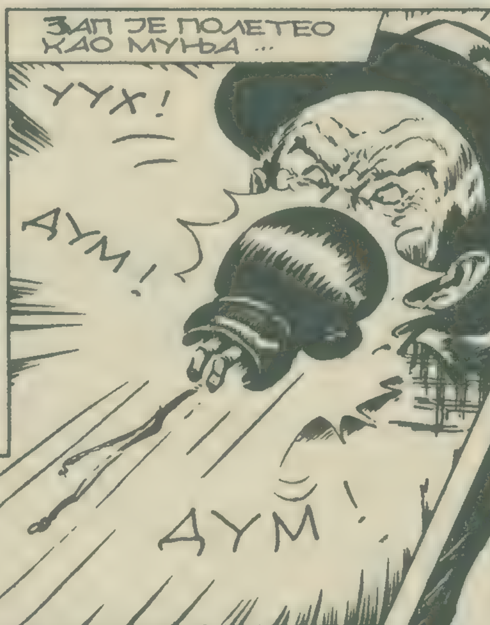
ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

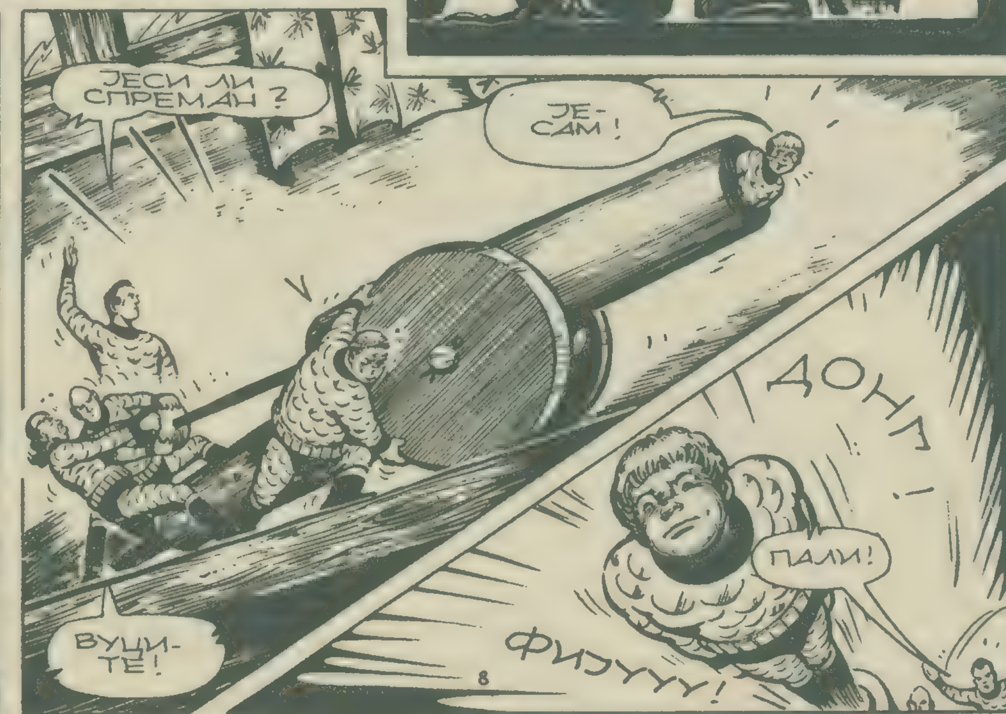

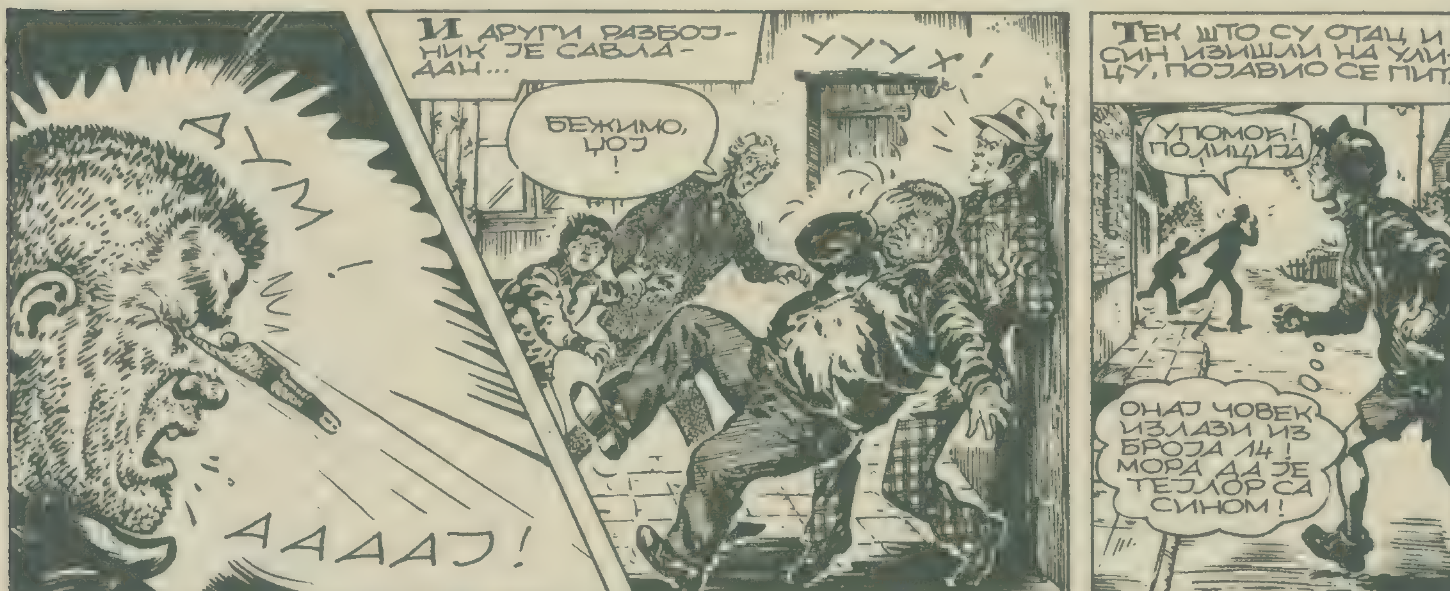

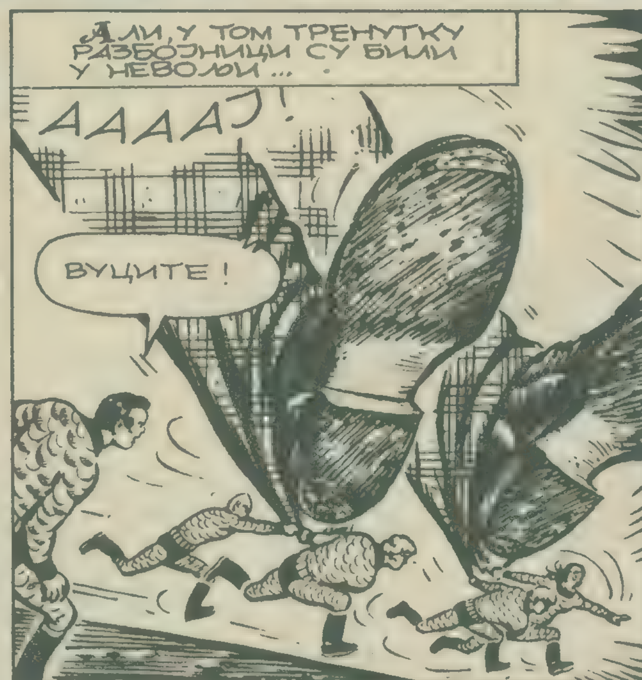

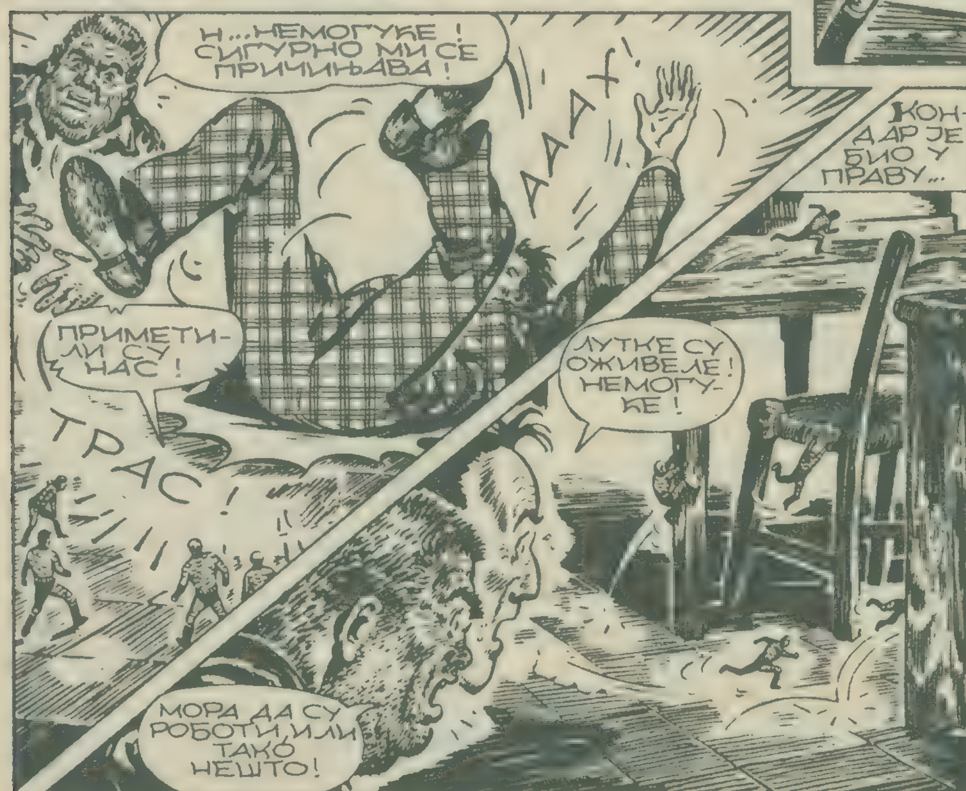
ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

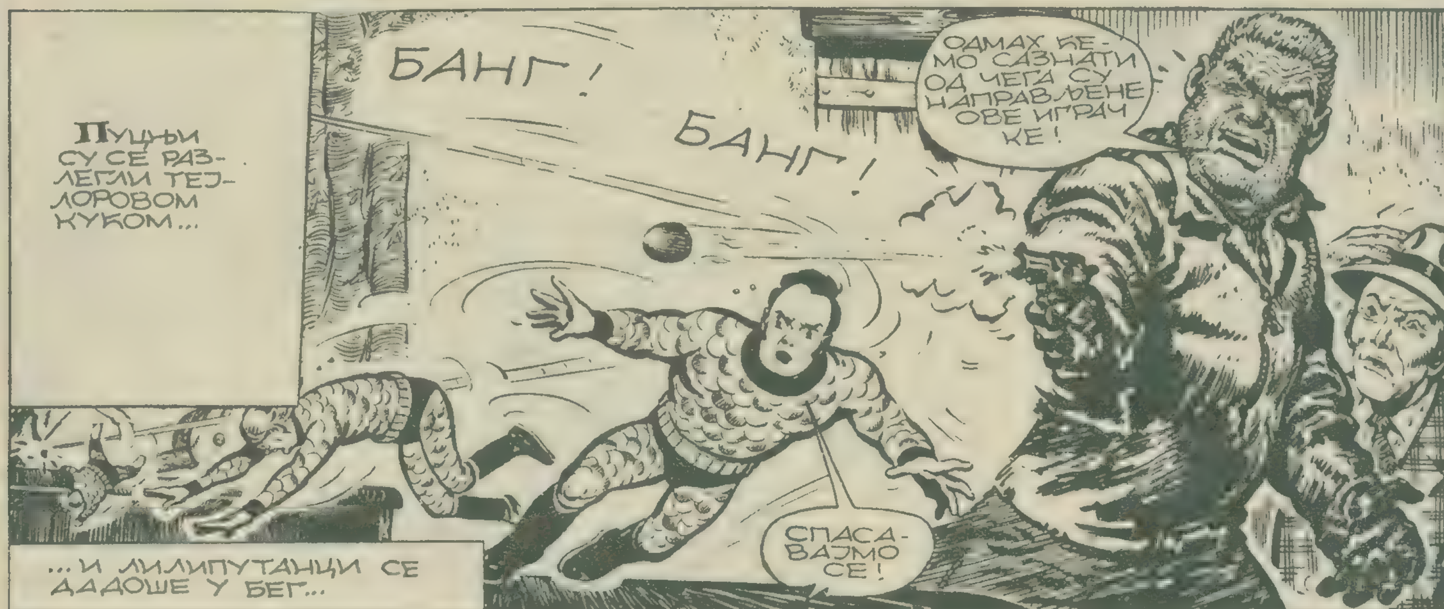

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

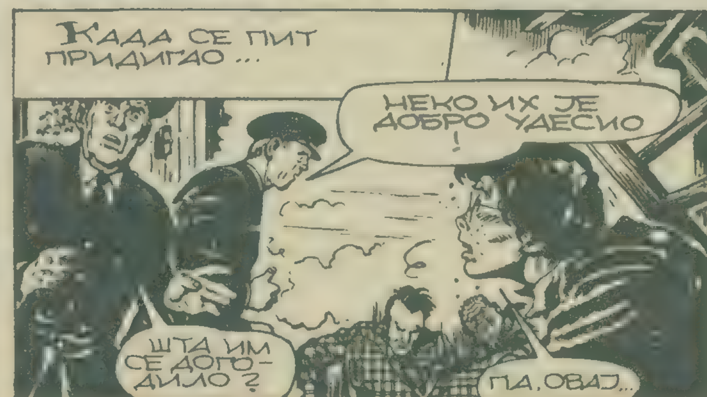

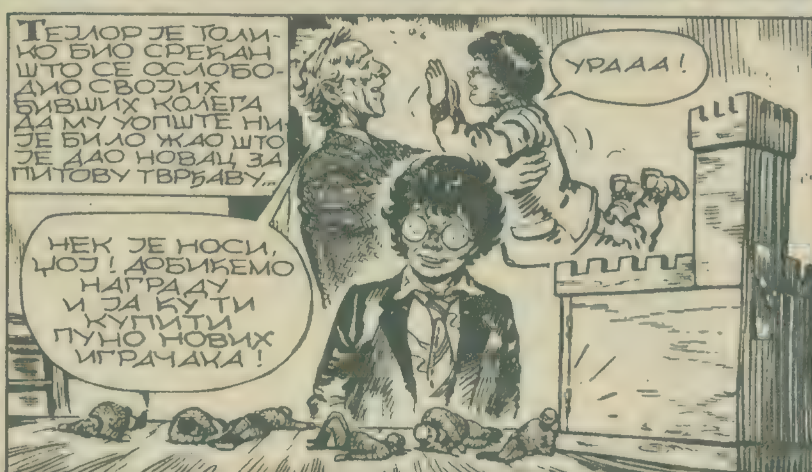

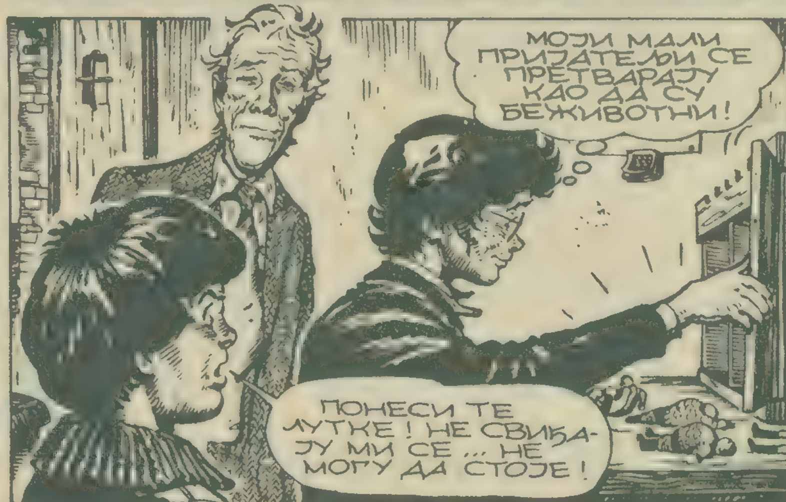
ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

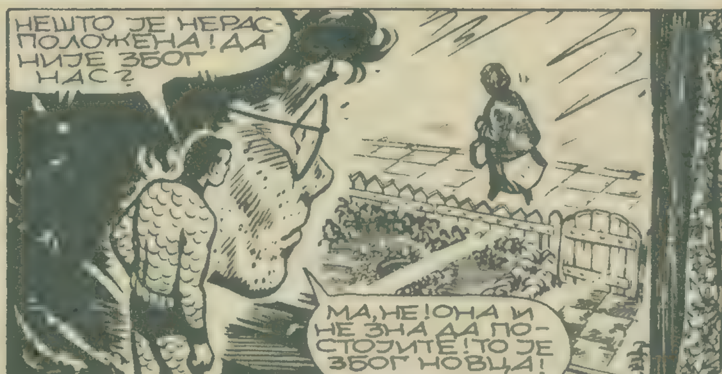

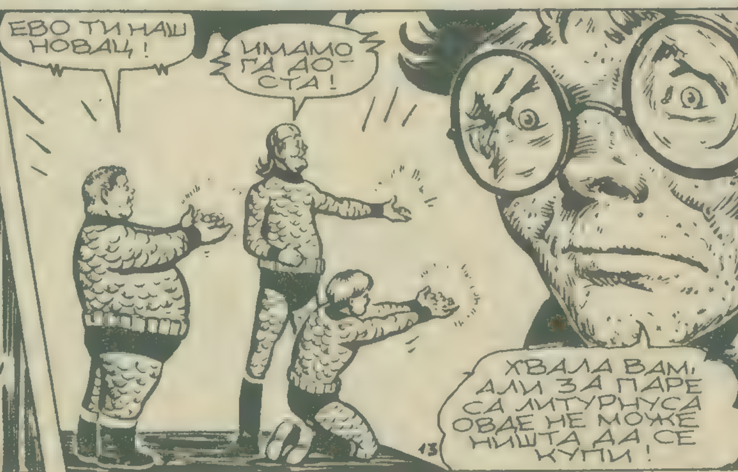
ЦЕПНА АРМИЈА : ЖИВЕ ЛУТКЕ

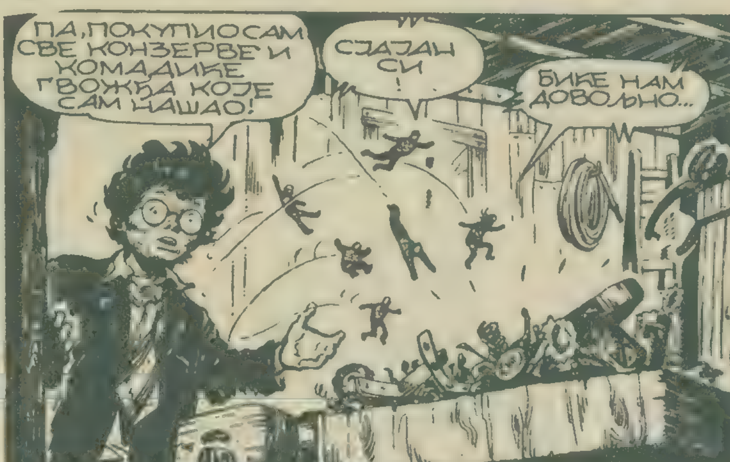

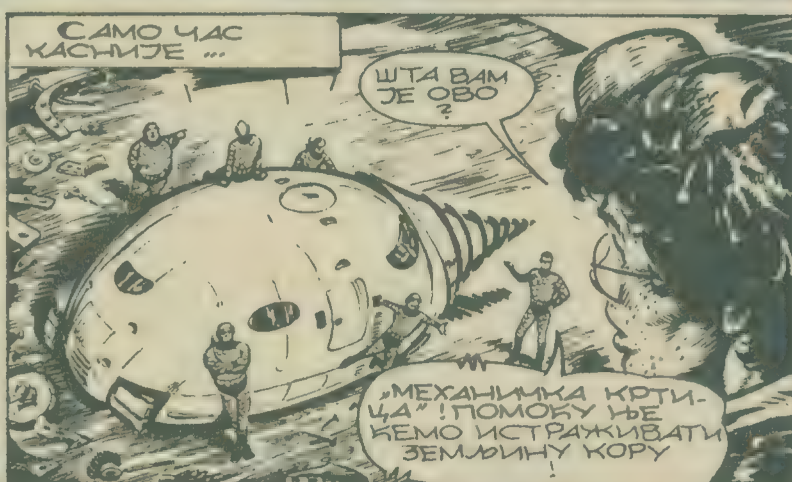

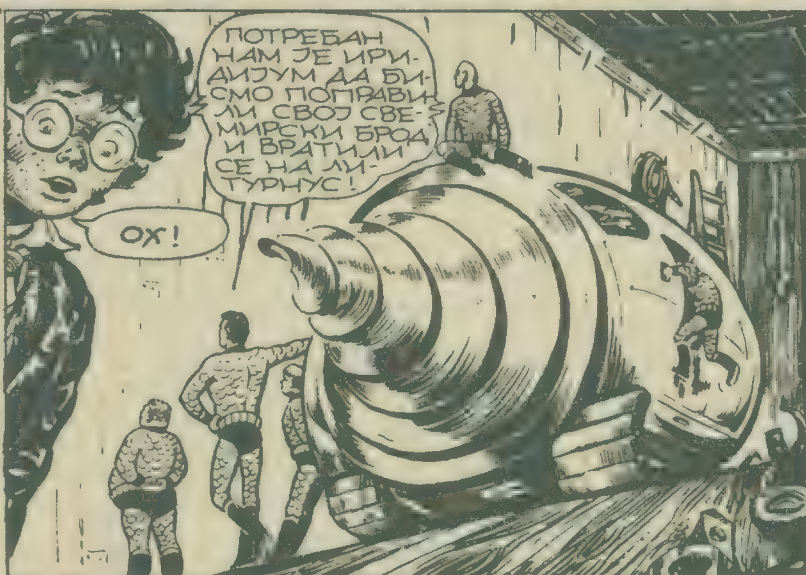
ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

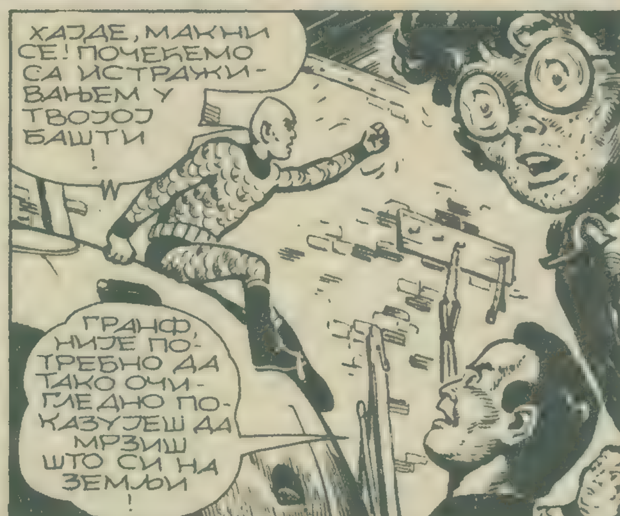

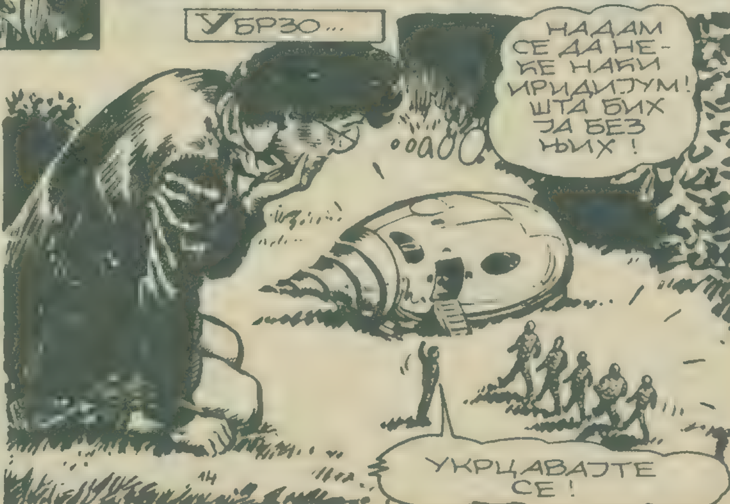

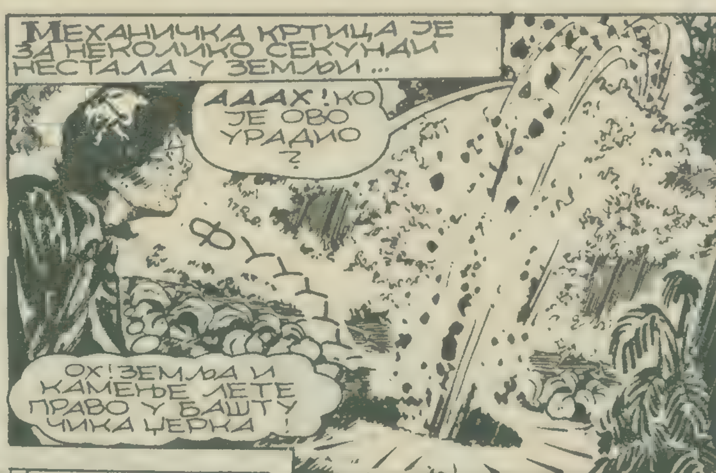

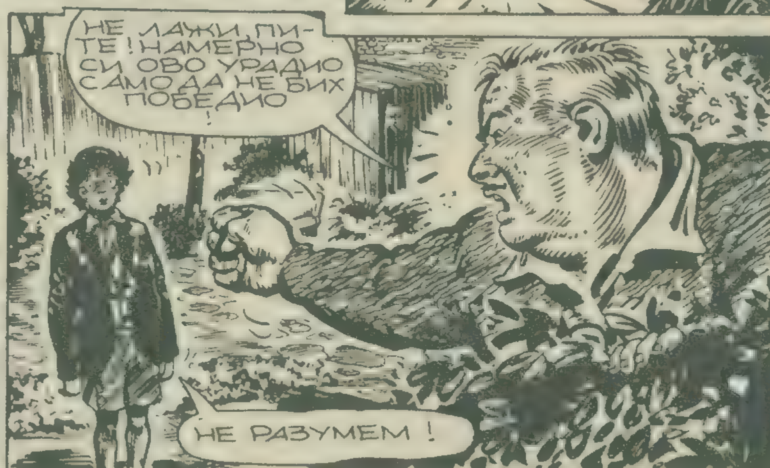

ЦЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

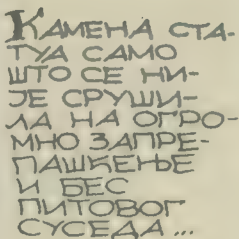

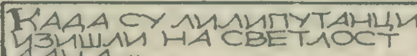

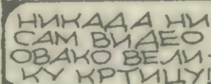

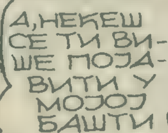
ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

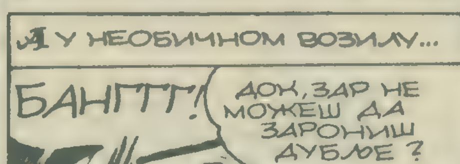
У идућем броју комплетан стрип

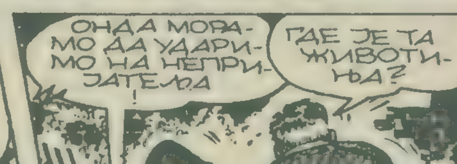
Инспектор ДЕН: Потера у Алпима

ЏЕПНА АРМИЈА: ЖИВЕ ЛУТКЕ

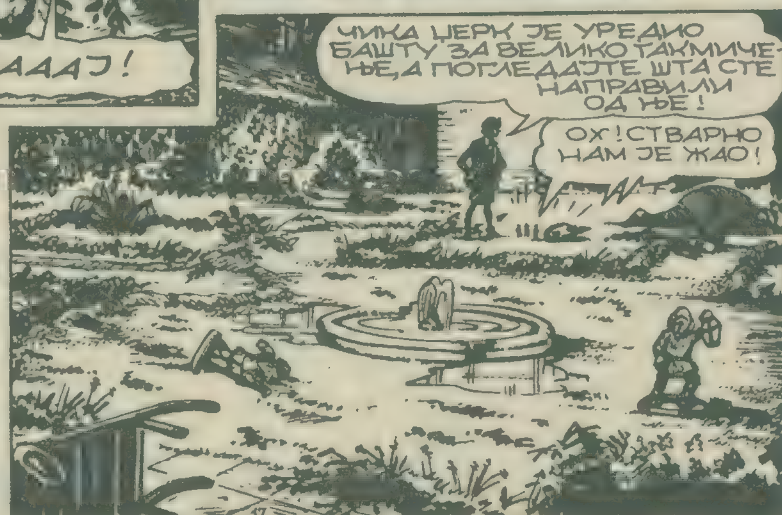

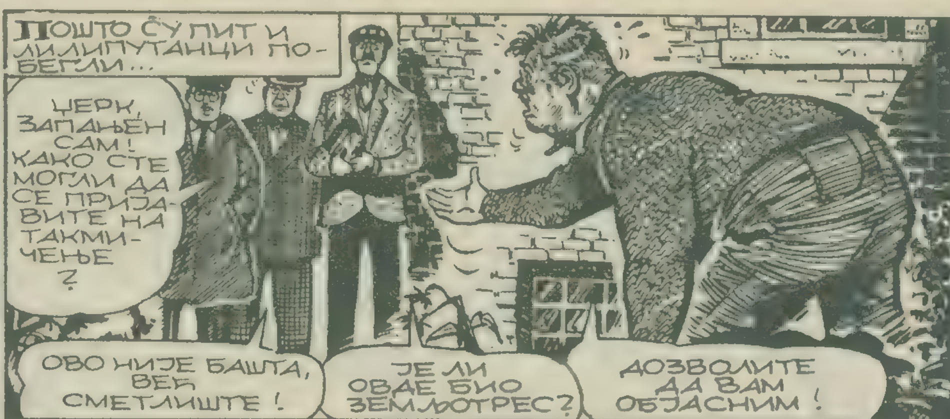

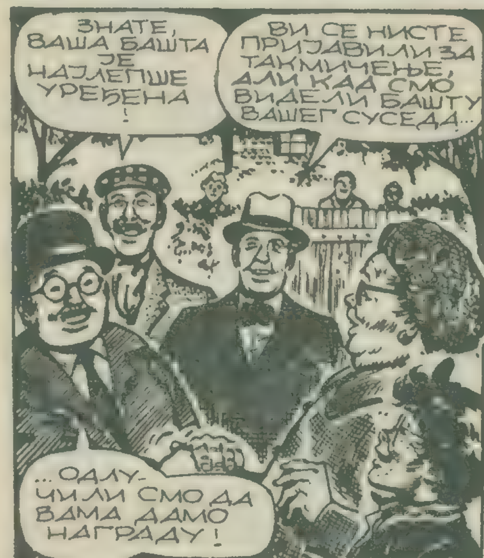
ЏЕПНА АРМИЈА • ЖИВЕ ЛУТКЕ

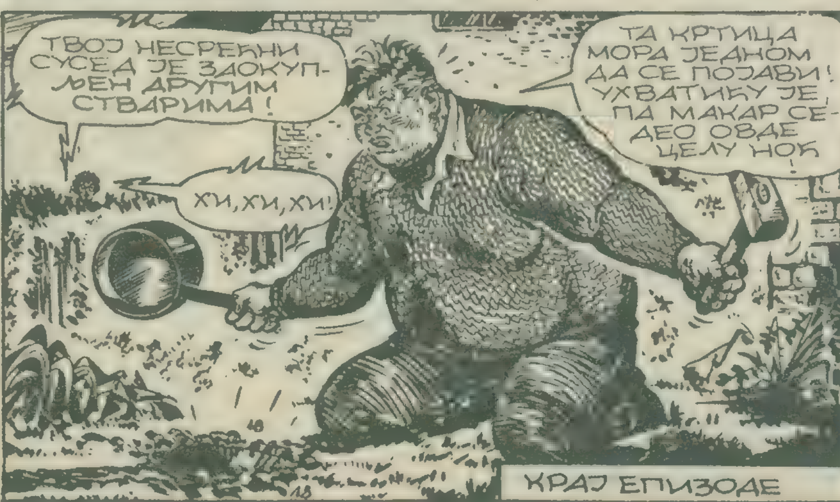

Инспектор ДЕН: Потера у АЛПИМА

ЈЕДНОГ ДАНА ИНСПЕКТОР ДЕН И ЊЕГОВ ПОМОКНИК СИМОНС НАШЛИ СУ СЕ У АЛПИМА...

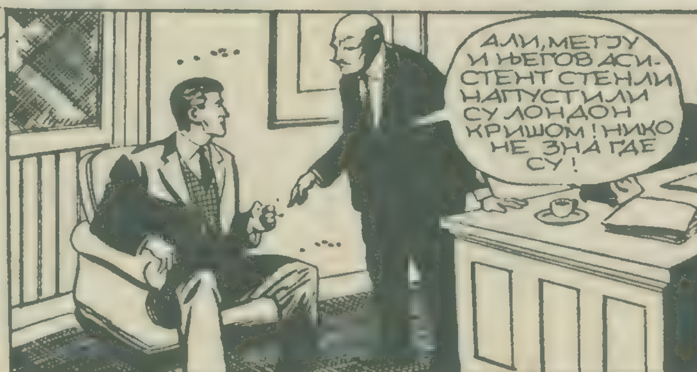

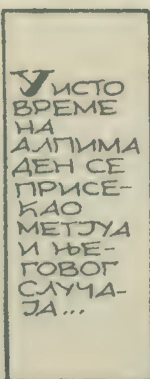

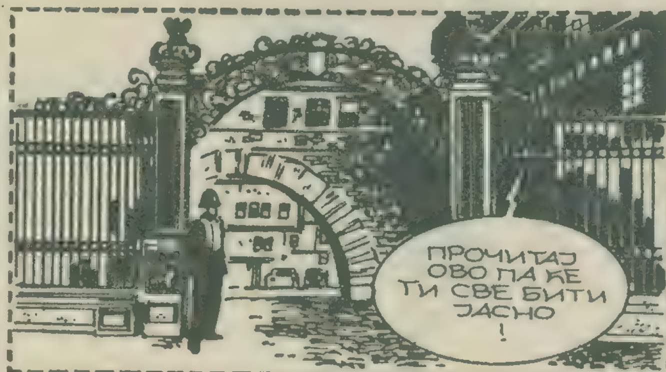

Инспектор ДЕН: Потера у Алпима

ВЛАДА ЈЕ ОДЛУЧИЛА ДА МЕТЈУ И ЊЕГОВ АСИСТЕНТ НАСТАВЕ С РАДОМ ИЗВАН ЗЕМЉЕ...

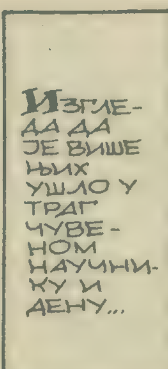

Инспектор ДЕН: Потера у Алпима

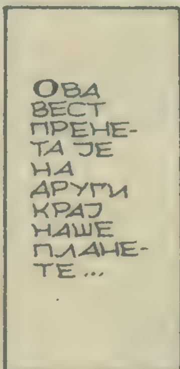

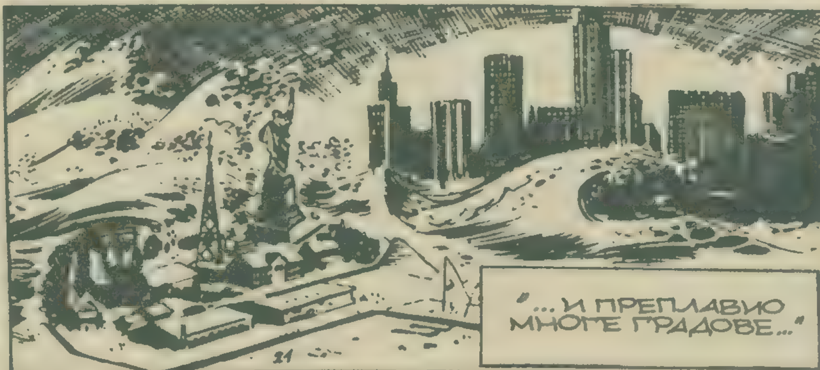

Инспектор ДЕН: *Потера у* АЛПИМА

У ТОМ ТРЕНУТКУ ЗАЗВОНИО ЈЕ ТЕЛЕФОН...

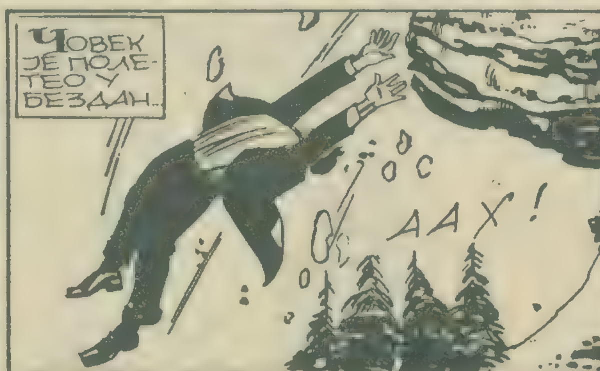

ДОК СУ СИМОНС И ДЕН ЖУРИЛИ ПРЕМА МЕТЈУОВОЈ КУЋИЦИ...

Инспектор ДЕН: Потера у Алпима

ДЕН ЈЕ ХТЕО ДА СЛЕДИ ТРАГОВЕ КАД ЈЕ ЧУО ГЛАС ИЗ КУЋИЦЕ...

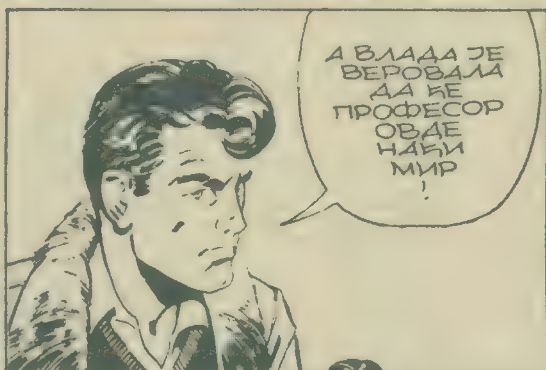

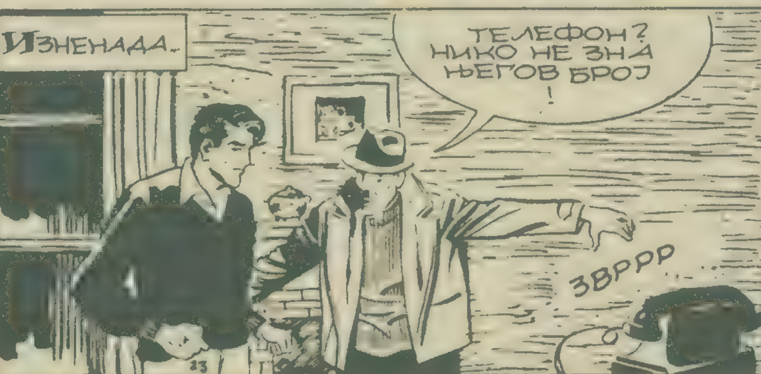
ПУТЕМ РАДИО-СТАНИЦЕ, ИНСТАЛИРАНЕ У ПЛАНИНСКОЈ КУЋИ, ДЕН ЈЕ ОБАВЕСТИО СКОТЛАНД ЈАРД О СВЕМУ...

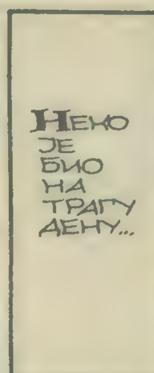

Инспектор ДЕН: Потера у Алпима

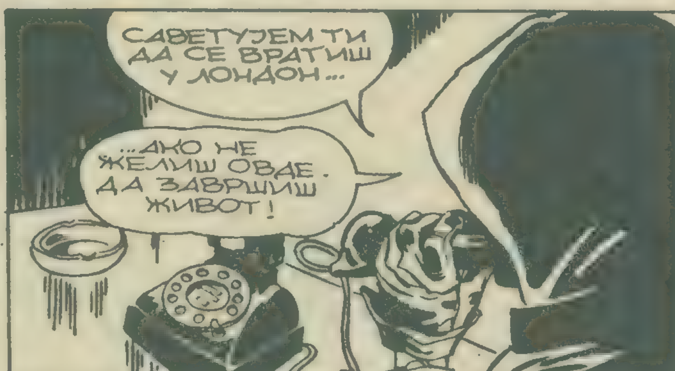

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ПОПАЈ ЈЕ ОБЕЋ'О ДА ЋЕ МИ ДАНАС ПОМОЋИ!
АЛ' МОРА ДА ЈЕ ОТИШ'О ДА СЕ ОПЕТ ТУЧЕ С БАЦОМ!

ОПЕТ СТЕ СЕ ТУКЛИ!
НИСМО СЕ ТУКЛИ!
ИГРАЛИ СМО ФУДБАЛ!

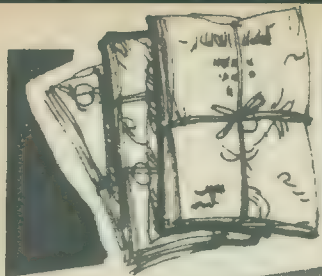

СМУЧИЛИ СТЕ МИ СЕ... ОБОЈИЦА! ТО ЈЕ УЖАСНА ИГРА!
АЛ' МИ СМО СЕ ЛЕПО ЗАБАВЉАЛИ! И ПОБЕДИЛИ СМО „ПЛАВУ КОМЕТУ"!

!
?
ИЈУУФ!?! КИЋО!
ЗДРАВО, ОЛИВА!

ЗВЕРИ! ДОЗВОЛИЛИ СТЕ ДА И КИЋА ИГРА ПРОТИВ ТИХ ГРУБИЈАНА!
ВАРАШ СЕ, ОЛИВА!

НЕ БИХ МУ ЈА ТО НИКАД ДОЗВОЛИО... ОНИ СУ ПРЕВЕЛИКИ ЗА ЊЕГА!

ЈА САМ БИО ФУДБАЛ!
АХА!
ПОБЕДИЛИ СМО С ГОЛОМ РАЗЛИКЕ!
12-4
BUD SAGENDORF

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ КАРТОТЕКЕ

ЗЛОЧИН У ВИНАРИ

Полиција је у прошлости, услед недостатка технике, понекад прибегавала чудноватим средствима у решавању тешких случајева.

Јутро 5. јула 1692. године у лионској пијачној четврти почело је на уобичајени начин. У осам сати дућанџије су подигле капке са својих излога, жене са зембиљима већ испуниле узане улице. Само су врата једног винара остала закључана, а унутрашњост његове трговине и пребивалишта тиха као у дубоком сну, што се никада раније није догађало!

Како је време одмицало, суседи су се запитали шта ли се то догађа у винаревом дому, па су покуцали на врата. Затим су лупали рукама, па палицом. Нико се није одазивао и забринуте комшије, обавестиле су полицију. Агенти нису много оклевали: врата су на силу отворена и тада се указао призор који је све разјаснио. Малена трговина била је у нереду, са испражњеним фијокама, полупаним боцама, разваљеним бурићима и просутим вином. Винар и његова жена налазили су се у подруму, крај једног бурета, мучки убијени вртларским ножем.

Ужас је испунио пијачну четврт, а убрзо и целу варош на ушћу Саоне у Рону. Полиција је само констатовала да је непознати злочинац — можда и више њих — у ситне сате закуцао на винарева врата, извршио пљачку, па, незадовољан због мршавог плена, убио власнике а дућан демолирао!

ЧАРОБЊАК ИЗ ДОФИНЕА

У наредних неколико дана истражни органи врло ревносно су претражили целу четврт и испитали много сумњиваца. Међутим, није се кренуло са мртве тачке! Непознати је највероватније био неко ко није живео у Лиону, него је пљачку и злочин извршио у пролазу...

Немоћ полиције претила је да изазове гнев, па можда и побуну трговаца, који су, уплашени, захтевали да се кривац што пре пронађе и казни. У Лион је стигао и опуномоћеник краља Луја XIV да лично руководи истрагом. Неочекивано, она ће се макнути са места захваљујући одиста фантастичним околностима, бар тако говори лионска полицијска хроника.

Један други лионски винар затражио је да га краљев опуномоћеник прими, а онда испричао да у његовом родном крају, покрајини Дофине, живи човек невероватних способности. Тај тридесетогодишњи, неписмени сељак Жак Емар могао је, уз помоћ најобичније дрвене палице, која је у његовим рукама добијала чудесну моћ, да пронађе воду испод земље, или украдене предмете, па чак и закопана блага! Ето праве личности, сматрао је винар, да реши загонетку пред којом је полиција била немоћна.

Лионски правници који су водили овај случај сумњичаво су одмахивали главама када су чули за винарев предлог. Али, краљев опуномоћеник — а његова је била последња — сматрао је да чудновате способности Жака Емара не треба олако одбацити. Уосталом, опуномоћеник самог „краља Сунца" није могао тек тако да се игра својим угледом и да испадне немоћан пред злочинцима.

Важно је било да се случај оконча и сељак је доведен у Лион.

ТУ СУ УБИЈЕНИ ...

Већ у првом сусрету са угледним и ученим лицима лионског правосуђа Жак Емар освојио је њихова срца. Оставио је утисак простодушног па и збуњеног човека кога његове натљудске моћи просто плаше! А био је богобојажљив, што је било од велике важности јер је показивало да његове чаробњачке способности нису последица тајних веза са нечастивим (у којем случају би још могао да заврши и на ломачи).

Одведен је на место злочина, усред ноћи, како не би привукао пажњу светине. Уз пут је Емар откинуо гранчицу са неког грма. Још док су се приближавали винаревој продавници гранчица је у његовој руци почела да дрхти, а то се одмах одразило на сељаковом лицу и телу. Све се више тресао како су се приближавали страшном месту, да би, у самом дућану, био већ обливен грашкама зноја, исцрпљен као да је километрима трчао. Вођен гранчицом Жак Емар сишао је низ подрумске степенице и застао управо на месту где су били пронађени лешеви: узбуђен и на граници свести. успео је само да прошапће: „Ту су убијени"...

Правници су зажаморили од узбуђења због овако очигледног доказа чаробњачке моћи, а краљев опуномоћеник осмехнуо се задовољно, јер је ово обећавало да ће истрага кренути добрим путем.

Када се Емар мало опоравио кренуо је, вођен палицом која је вукла напред, ка излазу из радње, све брже и брже — злочинци су очигледно трчали пошто су обавили своје крваво дело — затим улицом која је водила ка ушћу Саоне у Рону. За сељаком су задихани и зајапурени, каскали опуномоћеник и правници.

Палица је налагала да се пређе један мост, а затим потрчи речном обалом, ка предграђу Гијотјер. Ту се зауставила испред врата неког вртлара, нестрпљиво се мешкољећи у Емаровој руци као да жели да уђе унутра. Опуномоћеник лично закуца на врата. Отворио му је вртлар, још у ноћној кошуљи пошто је тек почињало да свиће. Пробуђени, буком и непознатим гласовима, појавили су се и вртларева жена и деца, шћућурени једно уз друго и уплашени због ове чудновате и ненајављене посете.

Палица није мировала. Показала је три столице око вртларевог стола: значи, било је три зликовца који су, бежећи из винареве радње, овде застали да се одморе. Али вртлар није схватао шта ови дошља-

...ЉИ

ци траже од њега, нити се сећао неких незнанаца у својој кући. Међутим — палица указа на једно дете!

ДА НЕ ОПТУЖИ НЕВИНОГ

Неки од истражитеља разочарано уздахнуше. Али следило је ново изненађење! Означени дечачић објаснио је да су пре неколико дана тројица људи, у очевом одсуству, заиста затражила да прелахну од пута у њиховој кући! Један од њих био је грбав. Попили су по чашу вина, платили и отишли...

Ето још једног доказа да овај сељак одиста може да реши случај! Краљев опуномоћеник наредио је да се и поред умора и исцрпљености одмах крене даље. Тако је мала поворка наставила за сељаком, али, како се већ било разданило и у околини већ прочуло за чудновату истрагу, сада је све више радозналих пристизало и прикључивало се потери.

Чаробњаков штапић налагао је да се укрцају на лађицу и крену Роном. Заустављао их је у свакој луци — каже даље хроника — у свакој крчми где су, наводно, тројица криминалаца застајала да се одморе. Свуда би се нашли сведоци који су видели непознату тројку, предвођену грбавцем... Најзад је потера стигла све до места Саблон, крај којег се налазио логор са трупама војводе Савојског. Али — ту одједном престаде чаробно дејство палице! Жак Емар није више добијао никакве сигнале и, не желећи да оптужи невиног, хтеде да се врати у Лион.

Никакво убеђивање није помогло. Уморна и разочарана поворка се вратила одакле је пошла. Месец дана сељак је био лични гост Лујевог опуномоћеника, окружен свом могућом пажњом и лагодностима, како би што пре прикупио снагу за нови покушај. Јер, одустати се нипошто није смело, уверавао га је његов домаћин.

Тако је средином августа покушај поновљен. На путу до Саблона поновило се све као и први пут. А у Саблону, палица је сада водила право у — затвор: Застала је пред самицом у којој је лежао неки убоги скитница, недавно ухваћен у крађи хлеба у пекари. Био је — грбав!

ЗА НАУК ДРУГИМА

Није вредело грбавчево запомагање да је невин. Спроведен је у Лион под стражом.

Жак Емар, опуномоћеник и остали истражитељи наставили су потрагу за двојицом саучесника. И за дивно чудо, чаробни штапић одвео их је чак у Ницу! А када су се нашли у овом граду, она је вукла право у луку где је, заставши на једном доку и поскакујући у сељаковој руци, указивала преко мора, у правцу Италије. Ствар је била више него јасна: преостала двојица успела су побећи бродом у иностранство, ван домашаја француског правосуђа.

Краљев опуномоћеник ипак се, задовољан могао вратити у Лион и закључити незгодну истрагу. Случај је био решен, народ — а нарочито трговачки сталеж — могао је да одахне.

Што се грбавца тиче, погубљен је черечењем на лионском тргу још док су се истражитељи налазили у Ници. Али, било је важно да бар један од тројице буде кажњен — за наук другима, а као доказ да је полиција била довољно вешта и брза, макар и уз помоћ штапића... Тако су права истина и кривци остали заувек неоткривени.

М. К.

СЛАТКО ОСТРВО

Рај на земљи само је бледа копија Маурицијуса! — написао је енглески писац Марк Твен када је у прошлом веку посетио ово острво које се налази на око 885 километара источно од Мадагаскара. Иако је удаљен од европских метропола више од 10.000 километара, на Маурицијус све чешће слећу млазни авиони са хиљадама туриста које привлаче пусте коралне плаже, блага клима, бујна вегетација и чисте воде Индијског океана, пребогате рибом.

Заједно са још неколико мањих острва Маурицијус има површину од 2.069 квадратних километара (само острво дугачко је 61, а широко 46 километара) и око 850.000 становника. Главни град је Порт Луис са око 150.000 становника.

Острво углавном насељавају Индијци којих има око 500.000 као и Африканци и досељеници из Јужне Америке. Међу Европљанима највише је Француза и Енглеза.

Маурицијус је добио име по човеку који га је открио у 16. веку — холандском морепловцу Маурицијусу. Касније ту долазе Португалци, да би 1715. године острво предали Французима. Али, 1810. године Британска Империја је организовала ратну поморску експедицију која је свргла француску власт на острву, што је касније, 1914. године, и потврђено Париским споразумом. Од тада, па све до 1968. године Маурицијус је био само делић огромног британског колонијалног царства.

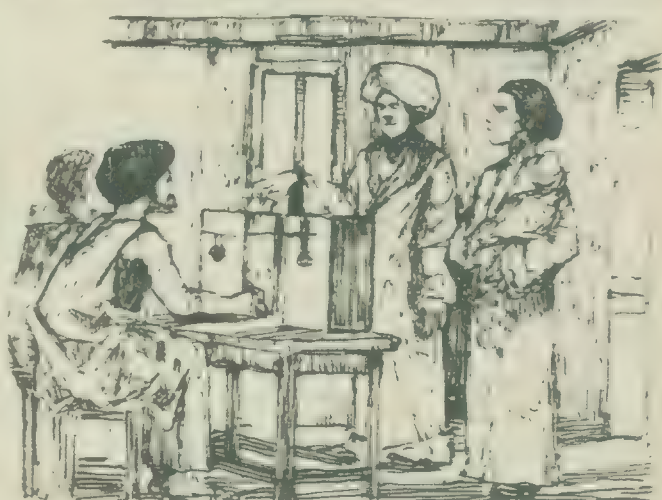
Новију историју острва од тридесетих година овог века до проглашења независности, карактеришу све оштрији социјално-политички сукоби и борба радника и напредних снага за грађанске и политичке слободе, против колонијалног система и експлоатације. У годинама пред други светски рат на острву је било бројних штрајкова и побуна које су угушиване силом, али и упркос санкцијама прогресивни покрети све више јачају. Ипак, прва значајна политичка победа извојевана је тек 1948. године када је изгласан нови Устав који је потврдио опште право гласа за сва одрасла лица, мушкарце и жене. Тада су први пут у историји острва у законодавни савет ушли и представници народа. Независност Маурицијуса проглашена је у марту 1968. године.

Пошто је од око 103.000 хектара, који су отпадали на пољопривредно земљиште, 96.000 било под плантажама шећерне трске, за време колонијалне владавине — таква једнострана оријентација привреде деценијама је загорчавала живот становницима „слатког острва". Међутим, стицањем независности, привредним планом је предвиђено да се на острву, поред шећерне трске, гаји и чај, кафа, ананас, памук, каучук, дуван... а постоје и повољни услови за развој сточарства.

Многима је Маурицијус познат по својим изузетним примерцима поштанских марака за које се данас отимају најчувенији колекционари света. Најтраженија и најскупља марка штампана је на овом острву у мају 1848. године, у свега 1000 примерака. Колико је познато, до данас је остало сачувано само 12 марака из те серије са вредностима од 1 пенија и 14 примерака од по 2 пенија. Само енглеска краљица има, наводно, у својој збирци две марке из обе серије. У слободној продаји, свака од ових марака вреди и до 30.000 фунти (близу 100 милиона старих динара).

Дипломатски односи између Маурицијуса и наше земље успостављени су 1974. године. Пријатељски односи долазе нарочито до изражаја у научно-техничкој сарадњи.

Влада Маурицијуса определила се за несврстаност у међународним односима, јер, како истиче, „само несврстана политика, заснована на коегзистенцији, независности

равноправности и немешању у унутрашње ствари других може обезбедити једној малој и неразвијеној земљи слободан и свестран развој".

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
МАТЕМАТИКЕ

ДО САДА НАЈБОЉИ ПРИРУЧНИК ЗА МАТЕМАТИКУ ОБЈАВЉЕН У НАС

Разумљивим стилом и језиком као и одличном методиком, књига је помоћни уџбеник свим ученицима и студентима којима математика представља велике тешкоће. приступачна свим високим и вишим школама где се математика изучава као главни или помоћни предмет. Професорима и наставницима ова изванредна књига послужиће као веома користан приручник за припремање наставе. Аутори ове корисне књиге задржали су, поред иначе врло модерне обраде, класичну поделу математике на: аритметику, алгебру, геометрију итд. Међутим да би се задовољило велико интересовање за ново у математици, додат је и читав један одељак „Елементи модерне математике", тако да књига на изванредан начин повезује, с једне стране, математику и такозвану вишу математику, а с друге елементе класичне и модерне математике. Књигу „Математика" су са француског превели наши познати стручњаци – математичари и представља математички део „Опште енциклопедије Larousse".

математика за све
Ученике, студенте, наставнике и професоре

Matematika

Opšta enciklopedija Larousse

Matematika

Књига је штампана латиницом, формата 23X30 cm, богато технички опремљена у тврдом повезу са пластифицираним заштитним омотом. Садржи 395 страна текста, са великим бројем цртежа, дијаграма и табела штампаних на прворазредној хартији. Цена: 300 динара.

Купци из Београда књиге могу подићи сваког радног дана до 15 часова у Издавачком предузећу „Вук Караџић", Краљевића Марка број 9, тел. 620-371.

Књиге се могу наручити и у представништвима „Вука Караџића" у Новом Саду, Лазе Костића 22, тел. 20-339, у Сарајеву, Симе Милутиновића 10, тел. 22-773, у Загребу, Николе Тесле 14/III, тел. 410-525 и у Светозареву, Славке Ђурђевић бб, згр. Б-3, тел. 23-313.

Политикин забавник, 18. XI 1977

Издавачко предузеће „Вук Караџић", Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу „МАТЕМАТИКА" по цени од 300 динара

ЗА ГОТОВО-ПОУЗЕЋЕМ са попустом од 10% (плаћање поштару приликом пријема књига).

НА ОТПЛАТУ у 3 месечне рате по 100 динара почев од 1977. године

Рате ћу отплаћивати редовно по пријему књиге, рачуна и уплатница

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду

(непотребно прецртати)

Име, очево име и презиме

Занимање

Пошт. број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

Овера запослења за купце на отплату — Кућа

Бр. л. карте — издате од СУП-а

Пензионери уместо овере прилажу одрезак против последњег чека о пензији

ОВО ЈЕ МОЈА ЗЕМЉА!

УВЕК КАД БИ ПРЕДСЕДНИК БОСАНСКОГ САБОРА ЗАКЉУЧИВАО ДА ЈЕ ЗА ВЛАДИН ПРЕДЛОГ АПСОЛУТНА ВЕЋИНА, МЕЂУ ПОСЛАНИЦИМА БИ СЕ ДИЗАО ВИСОК ЧОВЕК ВЕЛИКИХ ОЧИЈУ И КОСМАТИХ БРКОВА И ВИКАО: »НЕ АПСОЛУТНА — НЕГО ПОКОРНА ВЕЋИНА!«

Другог дана тродневног штрајка сарајевских радника у мају 1906. године, кад је незадовољство достигло врхунац, кроз усталасану гомилу штрајкаша пред градском Вијећницом ужурбано се пробијао висок, плећат човек великих бркова. Радници су одмах препознали књижевника и народног трибуна Петра Кочића и поздрављали га клицањем и махањем руку.

Кочића је брзо уочила и полиција. Кад је крочио ка прагу Вијећнице, намеравајући да с једног од њених балкона одржи говор скупљеним радницима, пред њим су се испречили стражари са исуканим сабљама. Сутрадан је протеран из града на Миљацки.

Фијакер у којем су седели Кочић, његова супруга Милка и песник Осман Ђикић пажљиво су пратили наоружани жандарми на коњима.

— Ни велики везир није овако испраћен из Сарајева, као што сада мене пратите! — иронично им је добацио Кочић.

Међутим, до правих демонстрација и излива одушевљења појавом великог писца дошло је на станици у Рајловцу код Сарајева. Док је хор пред окупљеном масом громогласно певао „У бој за народ свој", а неко рецитовао Јакшићеву песму „Падајте, браћо!", четрдесет и два младића поред воза достојанствено су скинули шешире и узвикнули:

— Живео Кочић, борац за народна права!

Ја сам из тужне Босне

После завршене основне школе у Бањалуци, где је дошао пошто је у манастиру Гомионици код свог оца, попа Герасима, стекао основе писмености, млади Кочић се уписује у сарајевску класичну гимназију. Његови наставници и тадашња власт убрзо увиђају да се кошчати и оштроумни планинац из села Стричића много разликује од својих другова и вршњака, и то не само по изузетној физичкој појави, чистоти језика, другарству и правичности. Петар Кочић је, наиме, већ тада, као голобради младић, и не слутећи колико ће му његов начин мишљења донети горчине, недаћа и лутања, био искрено заљубљен у слободу своје земље — Босне.

На самом крају прошлог века, кад је требало да полаже испит зрелости, Кочић га је положио сасвим другачије од свих ђака. **Пошто су му предавали наставници који су мислили исто као тадашња влада и који су својим ученицима најмање говорили о тешком стању у окупираној земљи, глас је дигао матурант Кочић. Људима од положаја и власти, од којих је умногоме зависила и његова судбина, рекао је у лице да су лажови, да раде и уче погрешно, да је Босна још поробљена земља, а њени људи паћеници.**

Већ сутрадан био је искључен из школе, али није променио мишљење. Гладан, бос и слабо обучен, дошао је у Београд надајући се да ће ту успети да свима слободно каже своју мисао о положају покорених земљака. Прве ноћи по доласку у престоницу тадашње Србије, преморен и без стана, заноћио је на клупи пред улазом у Калемегдан. Убрзо је наишао ноћни патролџија и пробудио младића:

— Шта радиш ту? И одакле си?

— Ја сам из тужне Босне! — одговорио је Кочић и заплакао.

Чувар се сажалио. Видео је у топлим очима наочитог младића искрен бол, одвео га у градски кварт и нашао му топао конак.

Живећи у оскудици, Кочић је ипак успео да у Београду 1899. године заврши средњу школу. Поред слободоумља и борбе за правду, храбри двадесет двогодишњак из Босанске Крајине, надахнут слободарским традицијама свог завичаја, носио је у себи још једну изразиту и људску особину: жеђ за науком и знањем, покушавајући истовремено да се бави писањем.

— Гладан, го, бос, са пропалим прстима кроз ципеле ходам ја по Бечу и сјећам се свог дјетињства, својих планина, својих драгих брђана, а ако гдјегод сретнем ког доброг друга, заиштем од њега који крајцар, сратим у какву кавану гдје је јевтино, па пишем „С планине и испод планине". По три дана буде да се ништа вруће не окуси. Али, ја сам задовољан, јер сам самосталан, не бен дам никог, осим оног ко поштено мисли и ради...

> **СЛОБОДА ВАЖНИЈА ОД ЖИВОТА**
>
> Пре тачно 101 годину, 29. јуча по старом, а 11. јула 1877. по новом календару, рођен је у селу Стричићи, врлетном и планинском крају Змијања, недалеко од Бањалуке. Петар Кочић, уз Иву Андрића и Бранка Ћопића, највећи мајстор босанскохерцеговачке прозе и један од најоригиналнијих писаца у историји југословенске књижевности.
>
> У раној младости је писао песме, али је убрзо сав свој таленат и снагу бацио на стварање приповедака, од којих су најзначајније збирке у две књиге **„С планине и испод планине"**, затим **„Суданија"**, **„Јауци са Змијања"** и **„Ракијо мајко"**.
>
> Најширој читалачкој публици познат је и омиљен по бритком и неустрашивом позоришном комаду, сатири „Јазавац пред судом".
>
> Ширећи своје слободарске идеје, уређивао је лист „Отаџбина" и друштвено-политички часопис „Развитак".
>
> Умро је 27. августа 1916, у 39. години живота, у београдској болници за нервне болести. Тако се испунило његово предвиђање: **„У ропству се родих, у ропству живјех, у ропству, вајме, и умријех!"**

Дани глади и поноса

Ово је из аустроугарске престонице писао Петар Кочић, студент славистике код чувеног Ватрослава Јагића, професору Београдског универзитета Богдану Поповићу.

Одмах после апсолвирања, 1904. године, намерава да се запосли у Босни и Херцеговини, али власти му забрањују. Међутим, то га није поколебало. Опет одлази у Србију, а затим у Скопље где ради као наставник Српске реалне гимназије. Због сукоба са српским конзулом напушта Македонију и успева да се врати у Босну, на коју је мислио свуда где се налазио, пишући у првим песмама и свим доцнијим приповеткама о животу њених људи.

Тада почиње и тамновање славног писца, али ни оно не успева да отупи оштрицу његових мисли. Понекад се није знало да ли је теже тврдокорној окупаторској власти са Кочићем или њему с таквим властима. Ипак, из свих сукоба, и поред сталних прогона, хапшења и затварања, он најчешће излази као победник.

Кад је, тек што је пуштен из затвора, после једног од дужих тамновања у по злу чувеној бањалучкој Црној кући, попуњавао пријаву за боравак у хотелу, Кочић је у рубрици „одакле долази" написао „Из Бањалуке, без жандара". У одељку где се уписује дан одласка из хотела писац је назначио „Кад ја хоћу!"

Сам против владе

Ако је аустроугарска власт о Кочићу мислила све најгоре босанскохерцеговачки народ је избором популарног писца и трибуна за посланика Босанског сабора 1910. године јасно по казао шта жели и осећа. И Петар Кочић, наравно, ни у чему није изневерио очекивања: био је најљући противник Земаљске владе.

Када би председник Сабора, после гласања, редовно закључивао да је за владин предлог апсолутна већина, Кочић би устајао и викао на сав глас:

— Не апсолутна — него покорна већина!

Тамновање и прогони, стална борба за право потлачених и војевање пером, мишљу и делом против „укопације", ипак је оставило видног трага на Петру Кочићу. Крајем 1913. године његова снага осетно попушта и у јануару 1914. он одлази у Београд на лечење, где умире две године касније.

Али, народ му није заборавио ни дело ни заслуге. Један је од најчитанијих наших писаца, а његов „Јазавац пред судом", који је написао у Бечу за једну ноћ, досад је игран безброј пута и у највећим позориштима и на сценама аматерских театара.

Кочићев збор, ове године 13. по реду, најбоље казује да га његова Крајина и Босна поштују и воле.

И. Лончар

ДРЖАВЕ — ПАТУЉЦИ

АНДОРА

Године 1231. ургелски бискуп Понсије дао је Андори политичку, управну и судску аутономију.

Када путник из Француске пређе у Шпанију преко Пиринеја, пут ће га у једном тренутку довести на голу каталонску висораван изнад чијег ужареног стења ваздух трепери од топлоте. На њој нема ничег, ни дрвећа, ни грмља, ни цвркута птица. И ту, на тој голети, на којој једини знак живота представљају бистра, пенушава речица Валира и црна трака асфалтног пута којом јуре аутомобили, почиње лилипутанска држава Андора. Стешњена између Француске и Шпаније, протеже се на 465 квадратних километара и има око 20 хиљада становника од којих су само 6 хиљада староседеоци, сви остали су странци. Зато и није чудо што се у Андори најређе може срести — Андорац. Ако седнете за кафански сто, послужиће вас келнер — странац, у продавници ће вас услужити продавац који је, такође, странац. И возач у аутобусу је странац, и портир, и пастир који напаса стадо. У Андори је странац-пролазник окружен странцима — домаћинима.

Објашњење за то је прилично једноставно: мала земља изгубљена у Пиринејима није више мала — није више земља сиромашних пастира који живе у бедним колибама и баве се кријумчарењем да би некако саставили крај с крајем. Она је сада својеврсна туристичка Мека у коју се годишње сливају хиљаде туриста остављају ћи гомиле новца за собом. Уличице главног града, Андоре Ла Веље, закрчене су аутомобилима и шетачима који покушавају да се пробију до продавница начичканих свим и свачим, од игле до локомотиве. У Ла Вељи се заиста може купити све, почев од аутомобила било које светске марке до најпрецизнијих фото камера јапанске и шведске производње, и то упола јефтиније него у суседним земљама! Због тога и кажу да је Андора „највећа робна кућа Европе са сниженим ценама".

Наравно, „распродаје" не би биле могуће да у овој пиринејској земљи порез не постоји само симболично. Што се царине тиче, ње уопште нема. Тако је дошло до једне прилично занимљиве појаве: у Андори се сада кријумчарењем баве странци! Очигледно, времена се мењају.

ПОЗАЈМЉЕНО ИМЕ

Веома значајну ставку у приходима Андоре, поред новца добијеног од туризма, представља „позајмљивање" имена староседелаца странцима који за ту услугу плаћају прилично велике тантијеме. Наиме, једним законом је регулисано да у земљи поседе могу да имају само Андорци. Тако су власници преко 200 хотела, бројних кафана и прадавница, рудника гвожђа и каменолома, званично рођени Андорци. Међутим, прави власници су, као и у Лихтенштајну, странци.

Да су некадашњи сиромашни пастири и кријумчари постали окретни пословни људи показује и податак да за скупе паре продају неплодне њиве да би се на њима подигли хотели. Куће, па макар се оне налазиле и у најмањим селима, претварају у крчме у којима се може наћи све, или их преуређују и изнајмљују богатим странцима који желе да проведу одмор на свежем планинском ваздуху. Новац може да се заради и изнајмљивањем пашњака. Од 30 хиљада оваца у Андори, половина је стигла на испашу из Шпаније и Француске.

Велики препород и туристички бум Андора је почела да доживљава пре непуне две деценије, када је долином Валире пробијен и асфалтни пут који спаја Француску и Шпанију.

И упркос том наглом развоју и стицању разноразних посетилаца који нису баш увек добронамерни, полиција још нема много посла. У затвору у Ла Вељи већ дуго није било ниједног затвореника, што не

Занимљиво је да је Андора, још од времена када је Карло Велики ослободио маварсних завојевача, била потпуно ван свих ратних збивања. Ова мини-држава уопште нема своју војску.

Главни град лилипутанске државе Андоре — Андора ла Веља — има свега 3.000 становника. У јеку туристичке сезоне та бројка се пење и на преко 50 хиљада.

Мада је Андора потпуно аутономна држава, и данас се налази под »надзором« своја два далеко већа суседа.

стварала долину у којој се Андора сада налази. Отуда и потиче име земље. Реч Андора, заправо, сложеница од баскијских речи анд, што значи гора и дор, гвожђе.

Историја каже да је Андору, у првој деценији 9. века, основао Карло Велики. Већ 819. године прешла је у посед бискупа из Сеоде Ургела. Четири века касније постала је предмет жестоке распре између Француске и Шпаније. Спор је окончан тако што је 1278. године склопљен уговор којим се Андори даје висок степен аутономије. Још тада, ургелски бискуп и француски гроф Фоа потписали су уговор којим су се споразумели да равноправно владају овом планинском земљом. Тако је остало и до данас, с тим што је право грофова Фоа, чија се лоза временом изгубила, прешло најпре на француске крајеве а после револуције на председнике република.

Данас, Андора је аутономна република која плаћа симболичан данак Француској и Шпанији. Земљом, подељеном на шест парохија, влада „Савет долине“ од 24 члана на чијем се челу налази „синдик“. Без њихове сагласности не може се донети никакав закон који се односи на ову мини - државу. Међутим, пошто је вековима стари уговор још на снази, на свим службеним зградама, вију се три заставе: андорска, француска и шпанска.

О. Вукадиновић

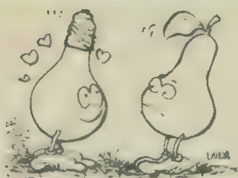
значи да преступа уопште нема. Андорци се, по обичајном праву, кажњавају новчано а странци предају судовима земаља у којима живе.

КРОЗ ГВОЗДЕНА БРДА

Андорци имају обичај да кажу да за постојање своје земље дугују својој јединој реци Валири. Наиме, она је, пробијајући вековима гвоздена брда Пиринеја,

Некада земља кријумчара, Андора је данас земља туриста која невероватном брзином раскида са традицијама и све више постаје космополитска.

ХИТ-СТРАНА

БАКАРА (BACCARA)

Пре отприлике годину дана први пут смо чули за дуо БАКАРА који нас је напречац освојио. Реч је о дуету у коме су две младе Шпањолке. Почеле су као фолк-певачице и све до појаве хит-сингла „Да, господине, знам да играм буги" »Yes Sir, I Can Boogie«, певале су за мали хонорар у једном ноћном локалу. Њихова имена **Мајте Матеос** и **Марија Мендиоло** постала су, готово преко ноћи, позната ши ром света. Због тога је било занимљиво чути шта нове звезде поп-сцене мисле о својој великој и неочекиваној популарности.

— Све ово нам је још несхватљиво. У почетку нисмо могле да поверујемо да се баш нама срећа осмехнула. Дуго смо наступале заједно али нико није знао ништа о нама, тако да нас нису ни позивали на гостовања. Одједном се све изменило. Наш менаџер данас добија понуде са свих страна света. Када бисмо на све позиве одговарали и прихватали их могле бисмо да имамо око 150 наступа месечно.

Да ли их замарају честа путовања и снимања?

— Чињеница је да немамо ни тренутка слободног времена. Највећи део времена проводимо по хотелима и на путу из места у место, тако да нам се понекад учини као да живимо у неком златном кавезу. Једина разонода су нам телефонски разговори са пријатељима у Мадриду.

Плоче им се изванредно продају. Колико су златних до са да освојиле?

— Имамо четири златне плоче. Број продатих плоча са новим хитом „Извини, ја сам дама" (Sorry I Am Lady‹) још нам није познат. Једино знамо да се наше плоче најбоље продају у Холандији, Белгији, Шведској и СР Немачкој.

Због чега се одевају искључиво у црно и бело?

— Не желимо да изигравамо циркусанте, а и сматрамо да нам те две боје најбоље пристају.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ИЗВИНИ, ЈА САМ ДАМА!

(SORRY I'M A LADY)

Пева: БАКАРА

Hooey!. Here comes that man again.
Something in the way he moves
Makes me sorry I am a lady.

Hello, stranger, you're a danger
To the law and order here
They don't like men like you
In our city.

You're too pretty,
Cool and witty,
You're a real bad company
I should have stayed away
From you today.

Sorry, I'm a lady,
Sorry, I'm a lady,
I would rather be,
Rather be

Just a little shady,
Just a little shady,
Naughty dynamite,
Dynamite.
Sorry, I'm a lady,
Sorry, I'm a lady,
Have you got a light,
Got a light for me tonight?

I need power, I need passion.
Give me more than sympatky
I've got a lot to learn before tomorrow.

Like a flower
Wants a shower,
I want you to make me bloom.
Those gentlmen in grey
Can hear me say...

Sorry, I'm a lady...
You're a winner,
I am a sinner,

No excuse, no alibi.
Temptations won the game
And you are to blame.

ЛЕБ и СОЛ

Средином прошлог месеца у нашем главном граду одржан је један изузетно успео поп-концерт. Био је то самостални наступ скопске групе ЛЕБ И СОЛ пред београдском публиком. Интересовање за овај концерт било је веома велико чему је свакако доста допринела недавно изишла ЛП плоча састава и наступ на фестивалу у Опатији где су млади Скопљанци на вечери рок-музике заслужно тријумфовали.

Основна карактеристика њихових наступа је пре свега у односу према музици. Спољни ефекти су потпуно занемарени да би се сав акценат пренео на музику која у себи носи снагу и топлину југа и добро знаних македонских ритмова. После концерта ретко ко може остати равнодушан. Дуго се памте одлични пасажи соло-гитаристе и клавијатуристе док чврста ритам секција и специфичан глас певача дају посебну боју овом новом домаћем музичком изразу.

Група ЛЕБ И СОЛ је за релативно кратко време доспела до самог врха у конкуренцији најпознатијих југословенских поп-састава. Већ први снимци, начињени за свега два часа у студију Радио-Скопља, добијају изврсне критике а тиме и визу за улазак у друштво најбољих. Били су то снимци „Етида број три", „Песма за вас" и „Деветка" који су овим талентованим младићима омогућили да за само годину дана постану један од водећих домаћих састава. Да вам представимо чланове групе од које се очекује још много успешних остварења. **Владимир Стефановски** (20 година) свира гитару од своје, девете године. Он је и један од оснивача групе. **Богдан Арсевски** (21) је басиста и поред музике гаји и велику љубав према електротехници коју и студира. Осамнаестогодишњи **Никола Димушевски** свира инструменте са клавијатурама, а **Гарабета Тавитијана** (20) многи сматрају најбољим бубњарем у земљи.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

Мој друг тврди да је певач на слици (први здесна) Мик Џегер. Да ли је у праву?

Петар Поповић,
Нови Београд

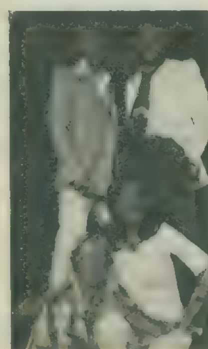
На слици је Пол Макартни, бивши члан БИТЛСА, а сада вођа групе ВИНГС.

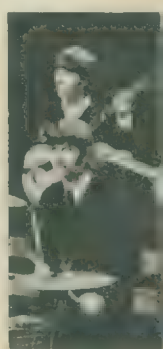
Мој тата тврди да је шведска група АББА добила име по почетним словиме имена својих чланова. Ја мислим да то није тачно.

Сузана из Београда

У праву је — тата. Чланови састава АББА зову се: Ана, Бјорн, Бени и Анифрид.

ПОП — ВЕСТИ

НОВА ПЛОЧА

МИШЕ МАРКОВИЋА

Адреса: Миша Марковић, Народног фронта 70, 11000 Београд.

„Нисмо више оно што смо били" назив је нове хит-нумере популарног београдског певача МИШЕ МАРКОВИЋА која је издата пре месец дана. За релативно кратко време плоча се нашла на готово свим листама популарности а постала је и хит Радио-Београда што несумњиво доказује да је Миша Марковић и овога пута успео да својом песмом задовољи чак и најпробирљивије.

Песма је дело младог композитора из Београда Милана Рашуа и о њој Миша каже: „Ово је модерна композиција. Аранжмански има све елементе рока док је мелодијски много ближа нама и нашем поднебљу. Сматрам да рок не треба пресликавати онакав какав нам долази са стране, већ га по сваку цену покушати прилагодити нама. Због тога сам за нашу мелодију, понекад чак и са елементима фолклора, док аранжман може бити у рок-стилу. Што се тиче моје сарадње са младим и још неафирмисаним композитором, могу рећи да је више него успешна. Ја као певач никада нисам тражио да ми компонују најпознатија имена. Мени је битна песма, а не композитор. Младост је једна од предности Милана Рашуа јер он живи и осећа као његова генерација којој се ја, између осталих, обраћам песмом."

Рецимо још и то да је у току овога месеца Миша одржао неколико успешних концерата у Србији, био гост ТВ емисије Недељно поподне, а ускоро ће кренути и на велику летњу турнеју како би свима онима који купују његове плоче пружио и то задовољство да га чују уживо.

Џон Ентвистл (JOHN ENTWISTLE)

ЏОН ЕНТВИСТЛ, бас-гитариста познате групе ХУ (WHO), има и одговарајући хоби: сакупља бас-гитаре и има већ 76 ових инструмената. За његову збирку многи кажу да је највећа те врсте у свету.

О свом хобију Џон Ентвистл прича: „Још као дечак сањао сам да постанем музичар. Своју прву гитару и данас чувам и за њу сам сентиментално везан. Када сам почињао нисам имао средстава да купујем бас-гитаре. Касније, када сам то могао, куповао сам све постојеће бас-гитаре и тако се, временом, створила ова збирка коју је чак и један велики музеј хтео да откупи од мене. Никада их нећу продати јер све што сам постигао могу да захвалим баш том инструменту и музици коју сам одувек волео."

На питање шта може поручити младима који крећу његовим стопама, Џон је одговорио: „Глупо је одмах у почетку куповати скупе гитаре. Моја прва електрична гитара купљена је у једном комисиону за половну робу."

БИТЛСИ (BEATLES)

Приче које су се могле чути крајем прошле године о поновном окупљању БИТЛСА показале су се као нетачне. Наиме, сваки од четворице БИТЛСА живи свој живот без икакве жеље да се поново нађе на окупу са својим бившим друговима из групе.

Џорџ Харисон покушава да својим новим музичким изразом поново избије у први план, Ринго Стар у студијима Лос Анђелеса снима сцене за свој нови ТВ шоу у коме ће певати старе песме БИТЛСА, Пол Макартни са својим Вингсима, чини нам се, тренутно има највише успеха, док је Џон Ленон купио фарму недалеко од Њујорка с намером да се потпуно повуче у миран живот.

ЛЕРОЈ ГОМЕС (LEROY GOMEZ)

Лерој Гомес, који је напустио групу САНТА ЕСМЕРАЛДА и започео солистичку каријеру, недавно је снимио своју прву соло ЛП плочу. Назив плоче је „Човек број један" »Number One Man«). Лерој је остао веран свом фламенко-диско звуку мада ни приближно није достигао ниво свог великог успеха »Don't Let Me Be Misunderstood«. На плочи ипак има неколико добрих музичких остварења.

ЛА БЕЛ ЕПОК (LA BELLE EPOQUE)

Три девојке које памтимо по огромном успеху постигнутом новом верзијом старог хита „Црно је црно" (»Black is Black«) почеле су своју каријеру тачно пре две године.

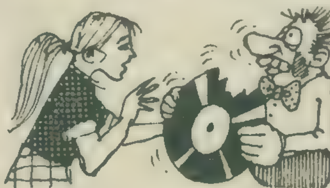

Тада је двадесет петогодишња Французкиња Евелин Ленточ званично потписала уговор са италијанском дискографском компанијом ЕМИ и са две своје тамнопуте пријатељице кренула путем успеха. Двадесет трогодишња Американка Марша Бриско, која је певала и играла у клубовима Лас Вегаса, годину дана млађа Креолин Лисбоа, познати париски фото-модел, и Евелин Лентон готово преко ноћи постају славне. Већ после првих снимака оне не стижу да одговоре на све позиве за концерте. За своју прву ЛП плочу „Мис Бродвеја" Miss Brodway" неке су нумере саме компоновале. Успех и популарност само су их подстакли на још упорнији рад и усавршавање гласовних квалитета. Резултат тих амбиција је и нова ЛП плоча која се ових дана појавила под помало чудним називом „Бамалама". Ова реч не значи апсолутно ништа; измислиле су је њих три јер им лепо и занимљиво звучи.

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да ми се јави сви они који продају плоче из области поп-музике.

Ненад Ћилерџић
36215 Подунавци
Краљево

Мењам потпуно нову плочу групе АББА — »Arrival« и сингл састава BROTHERHOOD OF MAN — »Save Your Kisses for Me«. Заинтересовани нека ми пошаљу списак плоча које желе да мењају.

Борко Петровић
Мајке Јевросиме 4
11000 Београд

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ЈАСТРЕБАРСКОГ

У касарни Фрањо Огулинац Сељо, у Јастребарском, оформљена је група ФОС Иако чланови овог састава нису дуго заједно брзо су се показали као талентовани музичари. Свирају на игранкама у дому ЈНА у Јастребарском, а учествовали су и на рециталу поводом Дана ЈН.А Поред свих обавеза, војници из јединице Драгољуба Аранђеловића редовно одржавају пробе и обогаћују свој репертоар. Ови младићи у сивомаслинастим униформама радо су виђени и у околним местима где повремено гостују. Разлог оволике њихове популарности је и тај што се у групи

налазе и професионални музичари. ПЕТАР ПОПА, који свира бас-гитару, продуцент је РТВ Нови Сад. АМЕТ МЕЏИЋ, соло-гитариста, такође је професионални музичар, а БОГДАН ЖУГИЋ, који свира хармонику, има завршену музичку академију. Остали чланови састава су ДУШАН ЋИРИЋ, бубњар, РАДЕ ЧУК, оргуљаш и хармоникаши СЛАВЕ СТОЈАКОВИЋ и ДРАГАН СТОЈАНОВСКИ.

Данило Пешић
ВП 2465/3
41420 Јастребарско
(хонорар 100 дин.)

ВЕСТИ ИЗ

БОСАНСКЕ КРУПЕ

Група ЗДРАВО из Босанске Крупе постоји од маја 1976. године. Састав свира забавну, рок, а понекад и народну музику и веома је популаран код младих. Групу чине: МИШО РОКВИЋ (соло-гитара, бас-гитара и вокал), МИЛЕ НЕДИМОВИЋ (хармоника), ЗДРАВКО РОКВИЋ (бубњеви, ритам-гитара и вокал) и СЛОБОДАН ХАЧАВЕНДА (вокал) који се тренутно налази на одслужењу војног рока па је група ослабљена али и даље дјелује.

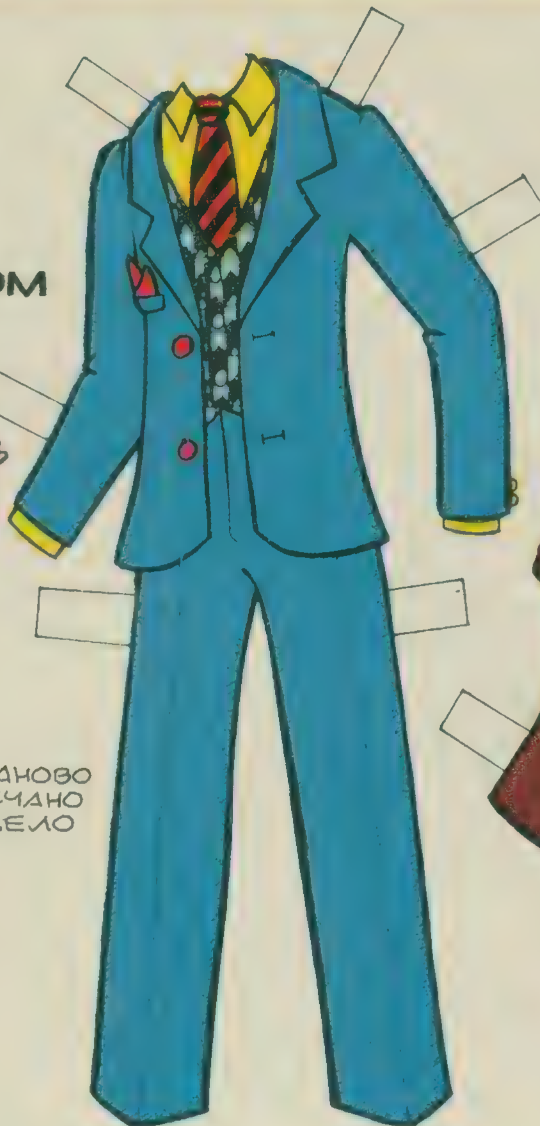
Милорад Малић
Школски центар III/4
77240 Босанска Крупа
(хонорар 100 дин.)

АНА И ГОРАН

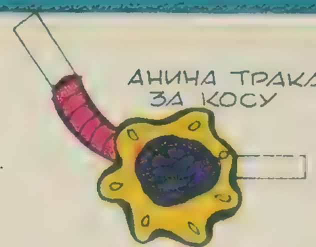
НА МАТУРСКОМ БАЛУ

АНУ И ГОРАНА ЗАЛЕПИ НА ЧВРШЋИ КАРТОН

ГОРАНОВО СВЕЧАНО ОДЕЛО

АНИНА ТРАКА ЗА КОСУ

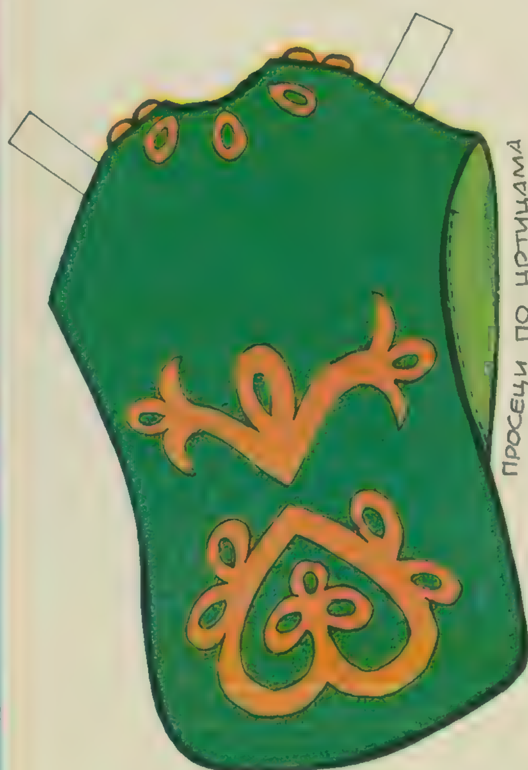
ГОРАНОВ СОМОТСКИ КАПУТ

L. Popović B. 78

ЛЕПРШАВА ХАЉИНА

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА И ПРОВУЦИ РУКУ

СВИЛЕНИ ПОНЧО ЗА АНУ

Тридесетак Омишана искрцало се на једно италијанско острвце и затражило од старешина самостана дозволу да у близини сахране пријатеља. Не знајући о чему се, у ствари, ради, опат је пристао.

КРАДЉИВАЦ ИЗ МРТВАЧКОГ САНДУКА

Врх Сан Севера све више се назирао, а скупина острваца Тремити, далеко испред италијанске обале, већ се јасно видела. Три леута, витка и дуга брода, плитког газа, са само једним једром опрезно су се приближавала највећем острву. За разлику од већег броја других ово је било насељено, а за најсолидније грађену зграду на њему важио је бенедиктински самостан са црквом.

У то време, средином 13. века, Италија је била подељена на много независних феудалних државица. Тремити, који данас припадају покрајини Мелизе и до којих се са Брача, Хвара или Корчуле стиже у правој линији преко Јадранског мора поред острва Палагруже, тада су били готово ничији. Захваљујући томе, гусари су се одатле често залетали на нашу обалу и правили пустош. На препад су „поткачили" и Омиш. Боље да нису. Јер Омишани су били не само окрутнији, него и окретнији гусари од њих.

ОБРАЧУН ЈЕ ИЗОСТАО

Бродови су секли воду под пуним једрима један иза другог. Заповедник челног брода стајао је на прамцу.

— Све мислим да нам је оволики пут преко мора узалудан! — један дугајлија са густим брцима погледао је искоса заповедника и наслонио се на ограду брода. — **Коме ћемо вратити жао за срамоту кад пљачкаша нема на Тремитима, господару мој!**

— Ако нема њих, у самостану је монстранца! — дочека заповедник. — **Узећемо њу, јер ти монаси дају лоповима уточиште! Јеси ли ти спреман?**

— Јесам, јесам! — рече дугајлија незадовољан одговором.

Предвече су леути приспели до острва. Неколико чланова посаде искрцало се и отишло у извидницу. Убрзо су се вратили са вешћу да нема ни трага од гусара. Житељи острва већ спавају и у самостану влада мир.

Нико на леутима није сумњао у тачност обавештења добијеног раније са више страна да се монстранца налази у бенедиктанском самостану. То ремек дело средњовековног златарства израђено од сребра а затим позлаћено, висине двадесетак сантиметара, било је, у ствари, причесник седмостраничног облика налик фењеру. Бенедиктанци су га чували у олтарском простору као светињу и поносили се њим.

ВЕЧЕРЊИ ПОСЕТИОЦИ

Мрак је већ освојио кад су посаде леута пешке у поворци кренуле према самостану. Напред су ишла четворица плећатих људи носећи на раменима мртвачки сандук. Залупали су на самостанска врата. Гунђајући, опат је бојажљиво одшкринуо двери.

— Из Омиша смо, оче... трговци! — иступио је један од заповедника бродова. — Задесила нас је невоља, умро нам је пријатељ. Не бисмо га бацили у море, па молимо да га ту, у близини, сахранимо и да му очитате служ бу божију, платићемо!

— Ех, људи моји! — уздахнуо је сањиви опат. **— Зар не знате обичај: умрли мора пре укопа двадесет и четири часа да лежи у мртвачком сандуку у цркви! Хајде, унесите га и сутра дођите по њега!**

Омишани су знали за тај обичај и баш су на ту карту играли. Брзо су подигли сандук са земље и унели га у цркву. При слабој светлости свеће у опатовој руци, у прозору су угледали монстранцу. Размишљали су: могли су да нападну старешину манастира, отму монстранцу и утекну. Али шта ако у гушању он ухвати прилику да викне, подигне на ноге остале бенедиктинце, све житеље острва и све се искомпликује? Не, план који су направили био је бољи, лукавији.

Опростили су се од опата и захвалили му. Пре него што их је испратио до капије, монах је подигао поклопац мртвачког сандука и осмотрио покојника. Био је то онај бркати дугајлија коме се цео овај пут преко мора чинио бесмисленим.

— Штета, млад човек! — сажаљиво је процедио старешина манастира и спустио поклопац.

НАЈДУЖИ ЧАСОВИ

Вече је споро промицало. Човек у сандуку презнојавао се више од страха него од врућине. Језива, сабласна тишина у цркви чинила му се гором од смрти. Проклињао је дан када је пристао да игра улогу покојника. Трзао се на сваки шум и страховао да ће неко одићи поклопац и задавити га.

Једва је сачекао поноћ да се извуче из сандука, зграби монстранцу, провуче кроз црквени прозор који се затварао изнутра, скочи у двориште и преко зида пребаци напоље. До обале, где су га чекали другови, трчао је као сумањут.

Дан на острву освануо је уз жестоку звоњаву црквених звона; бенедиктанци су дизали узбуну због крађе монстранце... Узалуд: Леути су били далеко на мору, на путу кући. Дуг за гусарски напад на Омиш био је наплаћен.

Монстранца са Тремитија и данас постоји. Налази се у стоној цркви Св. Миховила у Омишу и показује грађанима само неколико пута годишње у строго одређене дане. Прича се да је током векова неколико пута прерађивана споља.

Има историчара који њен настанак смештају у 18. век, таквих је чак доста.

За време првог светског рата у великој акцији Аустроугарске монархије на прикупљању разних метала потребних за претапање и ливење оружја, на удару се нашла и ова вредна ствар. У последњем тренутку месни жупник ју је склонио и дао је на чување сиромашку, разуме се, не говорећи никоме ништа. Не знајући за то, народ је проонео глас да је сиромашак украо монстранцу, иако нико није био сигуран да је она код њега. Гласине су стигле и до окупаторских власти које су га неколико пута саслушавале, али човек није хтео да призна. Пустили су га, мада је до краја рата живео тешко дане, јер су и њега и његову породицу грађани готово презрели због „крађе" ове драгоцености. Кад се први светски рат завршио и Аустријанци напустили Омиш, чувару монстранце најзад је пао камен са срца. Радостан као дете јурнуо је са њом у град. Трчао је улицама и викао:

— Људи, ево је, нисам је украо, сачувао сам је, зна жупник, људи!

М. Тодоровић

НАЈВИША ЖИВА ОГРАДА

Изгледа да је ово највиша жива ограда на свету. Налази се у Остермарију, у Данској и састоји се од збијених и лепо поткресаних букава. „Ограда", стара осамдесет година, висока је осам метара, што би отприлике одговарало згради од три спрата!

ПАРКИНГ — ТОЧАК

У Милатијеру у близини Лиона, у Француској, конструисан је пре извесног времена

необичан систем за паркирање аутомобила. Конструктору је као узор послужио велики точак какав се може видети у забавним парковима. Овај „паркинг-точак" има једанаест дуплих преграда, једну изнад друге. Кад се једно возило упаркира у жичану преграду, она се диже увис и оставља место за другу.

На овај начин могу да се сместе двадесет двоја кола од којих су на земљи само двоја.

ТАМЕРЛАН СТРАШНИ

КУД ГОД БИ ПРОШЛИ, ЗАЊИМА СУ ОСТАЈАЛА ЗГАРИШТА, ПУСТОШ, ВАПАЈ ОСАКАЋЕНИХ. ТАКО СЕ, КРВЉУ ПОПРСКАНО, ШИРИЛО ТАМЕРЛАНОВО ЦАРСТВО, ОД МОСКВЕ ДО КИНЕСКОГ ЗИДА.

Усред средњоазијске степе два непријатељска племена стајала су спремна да сваког тренутка почну крвави окршај. Један црвенобради младић изненада се издвоји из једног табора. Звао се Тимур или — Тамерлан:

— Изазивам вашег вођу на двобој до смрти! Нека наша борба одлучи судбину наших племена!

Без тренутка оклевања, изазвани противник појури ка њему уздигнуте сабље. На лицу младог Тамерлана појави се израз запрепашћења:

— Оче!... То је мој отац!

И уместо да сачека ударац, он покуша да зауставди замахнуту сабљу десном руком.

Од ударца који је задобио рука му се касније сасушила. У борби са оцем, каже даље легенда, Тамерлан је рањен и у ногу. Задобијена рана донела му је и надимак који ће носити до краја живота — хроми.

КРВАВИ ДЛАНОВИ

Године 1336. у једној моћној монголској породици родио се дечак коме дадоше име Тамерлан. Легенда каже да су дланови новорођенчета били умрљани крвљу — предсказање, тако се веровало, великих крвопролића.

Предсказање се и остварило. Јер, дечак је касније постао један од најсуровијих ратника и освајача које је свет икада упознао.

Од најраније младости сањао је Тамерлан да овлада моћним царством:

— Као што на небу постоји само један Алах и земља треба да има само једног краља. Знам да сам ја Алахов изабраник.

Са тридесет година он је већ остварио део свога сна. Покорио је племена јужно од својих територија. Пред њим су још стајале године лукавстава, довитљивости и беспоштедног насиља у борби за оснивање великог царства.

Да Тамерлан није био само неустрашиви ратник већ и лукав човек, говори и анегдота са једног од његових освајачких похода. Желећи да убеди непријатеља да је изнурен болешћу и на самрти, прогутао је крв дивљег вепра. Када су пред њега довели непријатељског гласника, он је ту крв испљунуо. Овај пожури да свом господару преда радосну вест:

— Не бојте се хромог освајача Тамерлана. Он умире.

Заведен овом вешћу, непријатељ се препустио слављу и пијанкама. Неочекивани напад Тамерланових Татара био је страшан.

МЛЕКО И ВОДА

Године 1370. Тамерланови ратници марширали су већ на моћни град Тифлис, престоницу Ђурђијанске државе на Кавказу. Били су то сурови, издржљиви ратници, способни да проведу дане у седлу хранећи се само киселим млеком и водом. Предводио их је човек пред којим су већ дрхтали владари света. Пред сваку битку страшни Тамерлан клањао се Алаху, а затим навлачио своје ратничко одело и кретао у беспоштедну битку за уништење још једног града.

Као многи пре њега, пао је и Тифлис. Пред Тамерлана доведоше краља Ђурђијанске.

— Прихватићеш Алаха или ћеш умрети! — гласила је пресуда страшног Татара.

Краљу се Алах више допаде од смрти.

А онда се Тамерлан предаде својој омиљеној забави: хиљаде његових ратника уз страшне покличе направише огроман круг који су, приближавајући се једно другом, све више сужавали. У живој клопци остадоше јелени, тигрови и газеле. Када је круг већ био сасвим сужен, у средину закорачи и Тамерлан. Мирно је одапињао стреле на животиње побеснеле од страха.

ПОСЛЕДЊА БИТКА

За неколико година Тамерланово име утеривало је страх у кости где год би га изговорили. Као најезда страшних скакаваца, Темерланови ратници прекрили су пространства Сирије, Персије, Ирака. Моћни градови па-

Пред суровошћу Тамерланових Татара дрхтао је читав свет.

Татарске најезде претварале су моћне градове у згаришта. Пљачкаши су одлазили натоварени пленом водећи за собом и дуге поворке робова.

дали су пред њиховим крвавим најездама или су се у паници сами предавали. Падоше и Дамаск и Багдад.

Неке битке добијао је Тамерлан и пре него што би их почео

— Разапните мој шатор и прострите тепих. Хоћу да их непријатељ добро види. Нека зна да Тамерлан и пред окршај има времена за одмор.

Није се варао, често је и ово било довољно да противника увери у његову непобедивост.

Пљачкашки походи су се настављали, а Тамерлан и његови ратници допирали су све до Егејског мора и натраг. Онда је, 1389. године, страшни освајач одлучио да крене и на исток, у Индију.

Преструављено становништво палило је своје домове и бацало се у ватру да би избегло судбину страшнију од смрти у пламену — да падне у руке Тамерлану и његовим Татарима. Опљачкан је и разорен Делхи. Остављајући за собом пустош, згаришта и очај, пљачкаши су кренули натраг натоварени највећим пленом ког су се икада домогли. За њима су се тетурале дуге колоне измрцварених робова.

Самарканд, Тамерланова престоница, имао је да постане најлепши град на свету. Сликари из Персије, сиријски ткачи свиле, драгуљари из Индије — све њих доводио је Тамерлан као робље. А усред уређених травњака испресецаних каналима, хиљаде робова градило је велелепну палату која ни је довршена ни после двадесет и пет година рада.

Године 1405. кренуо је, сада већ онемоћали, крвник на још један поход — Кину. Тако рећи на самом почетку путовања ухватила га је грозница:

— Не бојим се смрти. Реците ми да ли је мој час близу?

Лекари су потврдно климнули главом. Била је то последња битка Тамерлана страшног. Овога пута битку је изгубио он.

У тренутку његове смрти огромно царство простирало се од Москве до Кинеског зида. Његови наследници нису успели да га очувају. Крвљу попрскано царство убрзо се распало. **М. И.**

БЛИСКИ ОГАЊ

БИЛО ЈЕ УВЕК ЗАНИМЉИВО ГЛЕДАТИ ВЕЛИКЕ, СВЕТЛЕЋЕ МАСЕ КАКО ПЛОВЕ КА МЕНИ, ЗНАТИ ДА ЈЕ ТО КАМЕЊЕ.

ФАНТАСТИЧНА

Артур Кларк

ПРИЧА

Ово ће те занимати — рече Карн Смогли. — Погледај.

— Шта је то? — упитах незаинтересовано.

— Други извештај др Метјуа Министарству науке. — Махао ми је пред очима. — Прочитај само.

Без много одушевљења почео сам да прегледам врпцу. Неколико минута касније подигох поглед и прогунђах признање.

— Можда си у праву овога пута.

Нисам проговорио док нисам завршио читање...

Извештај

Драги министре (почињало је писмо), као што сте захтевали, ево мог специјалног извештаја о експериментима професора Хенкока, који су имали тако неочекиване и чудне резултате.

Професор је хтео да усаврши сонар као средство прецизног геолошког истраживања. Сонар је, као што знате, зрачни еквивалент радару.

Професор Хенкок је намеравао да пошаље снажне суперсоничне импулсе у земљу и на основу одбијених таласа сазна шта доле лежи. Слика се показивала на катодној зрачној цеви.

Године 1957. постигнут је делимичан успех али средства су била исцрпљена.

Отишао сам одмах професору. Опрема употребљена приликом експеримената је сложена, али су принципи једноставни. Веома кратки, али изразито снажни импулси суперсоничних таласа, стварани су специјалним трансмитором који се кретао у базену тешке органске течности. Зраци су продирали у земљу и лутали слично радарским таласима.

Када сам први пут срео професора Хенкока, његова апаратура је била прилично примитивна, али био је у стању да ми прикаже распоред стења на дубини од неколико стотина метара. Било је опасно стајати поред трансмитора. Приметио сам да тле постаје вруће. Био сам изненађен великим бројем птица у близини. Брзо сам открио да их привлаче хиљаде мртвих црва који су лежали на земљи.

— Јесте ли се икада питали — рекао сам професору Хенкоку — каква је заиста Земља изнутра! Ми смо само загребали површину нашим рудницима и бушотинама. Оно што лежи испод нас непознато је. Знамо да је земља необично згуснута, далеко више него што тле и стење коре показују. Језгро је можда метално, али до сада није било начина да се сазна. Шеснаест километара дубоко, притисак је хиљаде тона по квадратном сантиметру, а температура неколико хиљада степени. Изглед центра може само да распирује машту. Чудна је помисао да ћемо за две или три године доспети до Месеца, али и када доспемо до звезда, још нећемо бити ближе том паклу дубоко под нашим ногама.

Сада могу да ухватим и распознам ехо са дубине од три километра. Надам се, појачаћу трансмитор на десет мегавата, за неколико месеци. Са том снагом, мислим, домет ће бити повећан на шеснаест километара, а ја не намеравам да се на томе зауставим.

Био сам зачуђен, али истовремено сумњичав.

— Све је то у реду — рекох.

— Али, што будемо дубље продирали све мање ће бити нечег да се види. Притисак ће затворити све шупљине и после неколико километара све ће бити једнолична маса која постаје све житкија.

— Нешто тако — сложи се професор.

То је било пре четири месеца. Јуче сам видео резултате истраживања. Када сам се одазвао његовом позиву, професор је био видно узбуђен, али ми није наговестио никакво откриће. Показао ми је усавршену опрему. Осетљивост пријемника била је вишеструко увећана. Необично је било посматрати челични скелет и знати да истражује подручја која, упркос близини, човек никада није достигао.

Када смо ушли у бараку са опремом, професор је био неуобичајено тих. Укључио је трансмитор. Осећао сам неугодно зујање. Катодна зрачна цев је засветлела и указала се слика. Сада је јасноћа била много побољшана, захваљујући повећању снаге и осетљивости опреме. Ускладио сам дубинску контролу. Подземље је било јасно видљиво, танана линија преко слабо осветљеног екрана.

Екран се испунио измаглицом. Знао сам да је путовање почело.

У сусрет средишту Земље

Мада сам то гледао много пута раније, било је занимљиво посматрати велике светлеће масе које плове ка мени и знати да су те дубоке стене можда ледници и глечери од пре педесет хиљада година. Професор Хенкок је извадио мапу, тако да смо разликовали слојеве. Видео сам и шљунчани јастук који је држао градску артешку воду. И то је остало за нама. Пропадали смо кроз стену скоро два километра.

Слика је још била јасна и светла, мада је ту било мало да се види. Изменило се само неколико детаља у земљишној структури. Притисак се подигао на скоро хиљаду атмосфера: ускоро ће бити немогуће да нека шупљина остане отворена јер је и само стење почињало да тече.

Бледа измаглица је плутала екраном, понекад просецана одбијеним ехом од галерија и џепова течног метала. Али, и то је, како је дубина расла, постајало ретко. Поље слике постаје увећано. Осећао сам се као летач који гледа са огромне висине на једноличну завесу облака. Помислих како ми Земља више никада неће бити довољно чврста.

На дубини од скоро шеснаест километара, зауставих се и погледах професора. Знао сам, тако је морало бити: стење је здробљено у безобличну једнолику масу.

— Па, професоре — рекох — честитам вам. Ово је дивно остварење. Чини ми се да смо стигли до самог језгра. Не мислим да ће до центра бити икакве промене.

Насмејао се помало кисело.

— Гледајте даље — рече. — Нисмо још завршили.

Било је нечега у његовом гласу што ме збунило и изменило. Погледао сам га за тренутак. Црте су му се назирале у плавозеленом одсјају зрачне катодне лампе.

— Колико дубоко ова апаратура може да продре? — питао сам кад се необично понирање наставило.

— Двадесет и пет километара — рече кратко.

Наставих дубоко понирање кроз стене. Кроз пет минута све се изменило. За собом сам чуо тешко професорово дисање. Наслон моје столице зашкрипа. Професор га је шчепао прстима.

Тада, изненада, почеше да се појављују слабачки знаци. Повио сам се заинтересовано напред, питајући се јесу ли то први наго-

вештаји металног језгра Земље. Беживотном спорошћу зрак је пронашао прави угао, а тада...

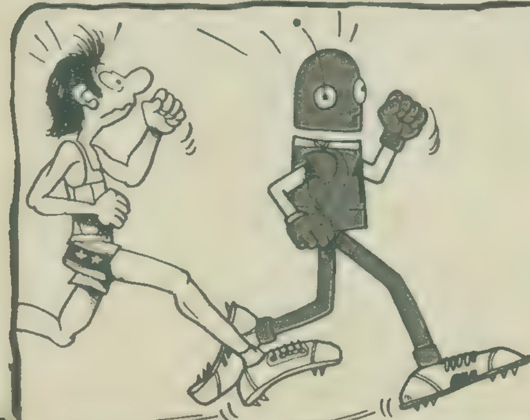
Скочио сам са столице вичући.

— Господе! — окренух се професору.

Само сам једном у животу доживео такав интелектуални шок. Пре петнаест година, када сам случајно укључио радио и чуо за експлозију прве атомске бомбе. То је било неочекивано, а ово је било несхватљиво.

На екрану се појавила завеса бледих линија које су се укрштале и формирале апсолутно симетричну решетку.

Знам да сам дуго ћутао. Машина је завршила цео циклус док сам ја укочено стајао. Професор је гово-

ШРАФКО

рио меким, неприродно тихим гласом.

— Желео сам да сами видите, пре но што било шта кажем. Слика сада хвата педесет километара у пречнику. Приметићете да се вертикалне линије сустичу у тачку, а да су хоризонталне савијене у лук. Гледамо део огромне структуре концентричних кругова. Центар мора да лежи много даље, ка северу, вероватно у пределу Кембрица. Каква је решетка у другој димензији можемо само да нагађамо.

— Али, шта је то, за име света?

— Па јасно је да је то изграђено.

— Смешно! Двадесет и пет кило метара дубоко у земљи!

Професор је поновно показао екран.

— Све сам учинио што сам могао — рече. — Али, не могу да убедим себе да природа може да направи нешто слично.

Град

Нисам имао шта да кажем и он је наставио.

— Открио сам је пре три дана при покушају да установим максимални домет опреме. Могу да продрем још дубље. Рекао бих да је структура на коју бисмо наишли толико збијена да не бисмо ништа видели. Пробао сам са неколико теорија, али сам се задржао на једној. Знам да притисак доле мора бити око осам или девет хиљада атмосфера, а да је температура толико висока да топи камен. Претпоставите да ту постоји живот. Не органски живот, већ живот базиран на згуснутој средини, па су електронске љуске потпуно ишчезле. Схватате ли шта мислим? Таквим бићима чак и камен двадесет пет километара дубоко, не даје отпор већи од воде. Ми и наш свет смо за њих разређени и шупљи као духови.

— Па онда је ово што видимо...

— То је град или нешто слично. Видели сте његову величину, па процените снагу цивилизације која га је изградила. Цео свет, наши океани, континенти и планине, није ништа до танки појас измаглице која окружује нешто изнад наших схватања.

Ниједан од нас не рече ништа. Памтим осећање будаластог изненађења. Био сам један од првих људи на свету који је сазнао грозну истину. Питао сам се како ће човечанство да реагује кад се откриће објави.

Прекидох тишину.

— Ако сте у праву, зашто они, ма ко да су, нису ступили у контакт са нама?

Професор ме је сажаљиво гледао.

— Ми мислимо да смо добри инжењери — рече. — Али, како да дођемо до њих?

— Па, шта сад да чинимо?

Професор се повио напред.

— Прво морамо још пуно да научимо. Држаћемо ово у апсоултној тајности, док не будемо сигурни у чињенице. Можете ли замислити панику која би настала ако ова вест процури?

Сео сам и погледао Карна. У документу нисам све разумео, али главне тачке су ми биле потпуно јасне.

— Да — рекох. — То је! Где је та слика?

Додао ми је. Квалитет је био бедан. Била је копирана много пута пре но што је стигла до нас. Ипак, било је немогуће погрешити.

— Били су добри научници — рекох задивљено. — Дошли смо до истине, иако нам је за то било потребно три стотине година.

Тихо сам сео, за тренутак размишљајући о чудној раси чије смо остатке прегледали.

Само једном — више никада — попео сам се уз велику пукотину коју су отворили наши инжењери у Свет сенки. То је било застрашујуће, незаборавно искуство.

— То је за жаљење — казах. — Наши инжењери су их потпуно уништили. Били су умна раса и могли смо доста да научимо од њих.

— Мислим, нико не може да нас криви — рече Карн. — Никада нисмо стварно веровали да било шта може да живи у тим страшним условима.

Нисам се сложио.

— То доказује да су били интелигентна раса. На крају, они су нас први открили.

Карн пребаци један од својих пипака преко рукописа. Непријатно се насмејао.

— Професор се вероватно запрепастио када нас је видео да избијамо на површину управо испод његових ногу.

Једва сам чуо његове речи због мучног осећања које ме обузело. Мислио сам на хиљаде километара стења које лежи испод великог града Каластеона, растопљеног и врелог, све до земљиног непознатог језгра. Окренуо сам се Карну.

— То није тако смешно — рекох лагано. — Можда смо ми следећи на реду.

укрштене речи

НАШИ СРЕДЊОВЕКОВНИ МАНАСТИРИ

1. Манастир са три цркве и конацима код Ушћа, на истоименој реци, подигао га Стефан Немања између 1183. и 1196. године; **2.** Манастир са црквом код Новог Пазара, подигнут по налогу цара Уроша I, фреске спадају у најчувенија уметничка остварења у Европи свог доба; **3.** Манастир код Пећи саграђен око 1327 — 1335. године по налогу Стефана Дечанског и цара Душана.

(1)

(2)

(3)

АУТОР: ВЕ-МАК	2	ГРАД У ЛИБАНУ	ВРСТА МОРСКЕ РИБЕ	ОВОГ ДАНА		БОЈА ЛИЦА / ПОКВАРЕЊАК	ИСТАКНУТ, УОЧЉИ 3	ПОДРАЖАВАЊЕ ЛОМЉЕЊА СТАКЛА	ЉУБИЧАСТ ПОЛУДРАГИ КАМЕН
1									
ЈЕДИНКА ЖИВОГ СВЕТА, ЖИВО БИЋЕ									
ПЕШАК У ШАХУ					ТАКМИЧЕЊА У БРЗИНИ / ВЛАДАЛАЦ				
ОТКЛАЊАЊЕ КВАРА								НОВАК НОВАК	
Ћ. О.			ХАРМОНИЧНИ / ОФТАЛМОЛОГ						
ТЕЛЕФОНСКИ ПОЗИВ				ПРЕДУЈАМ / ГЛУМИЦА КАРИЋ					
НИ У КОЈЕ ВРЕМЕ						ЗНАК ЈОДА / ЗАЈЦ ИВАН		ТОНА / 3	
ЗНАК ИТАЛИЈЕ		УНАТРАГ / ТРЧАЊЕ У ПРИРОДИ							РИМСКИ ИСТОРИЧАР КОРНЕЛИЈЕ
НАДИМАК РЕЖИСЕРА ЈАНКОВИЋА	МУЗ. ИНСТРУМЕНТ / ОПИСИВАЊЕ								
				УЖИЧАНИН	ШАХОВСКА ФИГУРА	УЗВИК ЗА ТЕРАЊЕ КОКОШАКА	ЧАЧАК / КРЕТАЊЕ КРОЗ ВАЗДУХ		
КОЈИ ВРШИ ПОСЕТУ									
ДОТРАЈАЛИ									
ЗНАК СУМПОРА		МИНЕРАЛ, КАЛЦИЈУМ ФОСФАТ СА ФЛУОРОМ ИЛИ ХЛОРОМ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Р, ћу, О, КУТУЗОВ, Н, тамарис, фа, Крупац, кап, Аника, еко, ђир, О'Нил, ој, Местре, драгстóр, О, ђ, и, Ва, Реа, алиби, Лозана, к, ам, ониско, Рајт, ц, ср Сана Кавет, Ани, ХАМИЛТОН, кантина.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

ГДЕ СУ СВЕТСКА ЧУДА?

Од многих наших читалаца (**Дра жена Лучића** из Брчког, Бурића брдо бр. 12, **Мирјане Мишић** из Вршца Призренска бр. 6, **Александра Бановића** из Новог Сада, **Јакше Томића** из Братунца, ОШ „Вук Караџић“, **Младена Дурлена** из Загреба, Мештровићев трг бр. 9...) добили смо писма у којима набрајају седам светских чуда 20. века. Заиста су ови њихови прилози веома интересантни, па ћемо их објавити у неком од наредних бројева.

Читалац **Небојша Петровић**, Чајкина бр. 39 из Трстеника, замера што смо у броју 1370. од 31. марта 1978. године, објавили Бројгелову репродукцију као илустрацију за Семирамидине висеће вртове. Међутим, због ограниченог простора нисмо могли да објавимо све скице ових дивних вртова, како су их замишљали разни сликари, историчари, архитекти или археолози. А Бројгелова идеја о изгледу ових вртова, коју је у боји пренео на платно, учинила нам се најмаштовитијом.

КО ЈЕ ГЕСТАПО?

Желела бих знати ко је био Гестапо?

Горица Поповић, Бијело Поље

Гестапо није неки човек, већ скраћени назив од Geheime Staatpolizei: била је то озлоглашена немачка тајна полиција, основана 1936. године. Позната по терору, била је најјачи ослонац Хитлеру и његовим истомишљеницима у настојањима да се одрже на власти. Методе којима се служила ова полиција биле су: шпијунирање, до-

ушништво, самовољно хапшење, мучење, убијање... Шпијунска мрежа, на пример, била је разграната по целој земљи и у свим областима живота: почев од дома и породице до јавних установа. Затвореници које је ухапсио Гестапо обично су завршавали у мучилиштима или концентрационим логорима и тамницама. Број таквих жртава пење се на милионе, јер је Гестапо вршио и расистичке прогоне. У земљама које је Немачка окупирала током другог светског рата ова организација је користила још драстичније методе — све до потпуне капитулације Трећег Рајха — па је на Нирнбершком процесу проглашена злочиначком.

МАЈМУНИ И ЕВОЛУЦИЈА

Молила бих те да ми препоручиш литературу из које бих могла стећи што већа знања из ЕВОЛУЦИЈЕ. Још ме занима постоје ли нека друге теорије о постанку човека сем оне Дарвинове, признате данас у свету? Јер, зашто се и данас мајмун не претвори у човека? Размишљала сам о томе и никако да нађем реално решење!

Ана Бајић, Нови Београд

Драга Ана, одговорићемо ти на питања обрнутим редом. Прво, ако си пажљиво читала напис КО ЈЕ ПРЕДАК „ВЕШТОГ ЧОВЕКА“ у нашем листу број 1364 од 17. фебруара, могла си да видиш да оних мајмуна од којих је настао човек данас више нема, а свака грана

развија се кроз еволуцију у свом правцу. Од шимпанзе не може постати човек, као што ни мачка у Африци не би постала тигар! Даље, пре Дарвина и у његово време било је и других теорија о постанку човека, али су све биле ненаучне. па и неозбиљне. Тако је и остало. Што се тиче литературе из еволуције, теби и свима које то занима препоручићемо уџбенике које користе студенти Београдског универзитета, а у њима се налази и опширнија литература на нашем и страним језицима:

1. *Павле Радоман* ТЕОРИЈА ОРГАНСКЕ ЕВОЛУЦИЈЕ (Изд. Универзитета у Београду)

2. **Ernst Mayr** ЖИВОТИЊСКЕ ВРСТЕ И ЕВОЛУЦИЈА, (Изд. Вук Караџић)

ОЈ, СОКОЛЕ, МОЈ СОКОЛЕ...

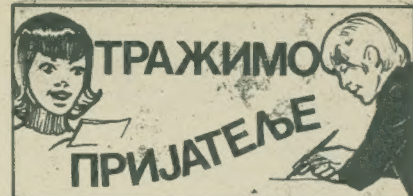
Занима ме да ли у нашој земљи још живи сиви соко.

Фахир Даутбеговић, Бијељина

Иако насељава и лети широм света, због чега га називају и соко селац, сиви соко је, у ствари, доста редак. Вековима је ова поносна, изузетно снажна и брза птица ловљена да би и сама била употребљена за лов.

Наш народ је у својим песмама често спомињао сивог сокола као симбол верности, храбрости, па чак и отмености. Јер, сиве соколове имала је само властела. Данас се, међутим, ова птица, за коју неки научници тврде да је ненадмашна у брзини лета, гнезди још на планинама Босне, Македоније и Црне Горе. У другим крајевима је врло ретка, па је због тог под заштитом државе. Дакле, не сме се ловити.

Сузана Боровићанин, 16248 Леце, ОШ „Радован Ковачевић“ — 13 година, воли забавну музику, а хоби му је скупљање стрипова и салвета.

Јадранка Мурат, 41270 Дуго Село, ОШ „Стјепан Бобинец Шумски“ — 15 година, воли забавну музику, скупља салвете, значке, разгледнице и писма.

Лидија Скала, 43500 Дарувар, М. Гушца 16 — 14 година, воли спорт и забавну музику, скупља плоче, значке, разгледнице, налепнице, навијач Динама

Јордана Попова, 91422 Росоман, — 16 година, воли забавну музику и навија за Црвену звезду

Јасмина Богдановић, 35212 Плажане, ОШ „Ђура Јакшић“ — ученица шестог разреда скупља успомене и салвете

Биљана Томковић, 34300 Аранђеловац, Маршала Тита 191 — 12 година, скупља разгледнице, салвете и значке

Весна Врцељ, 22240 Шид, Филипа Вишњића 48 — 12 година, желела би да се дописује са вршњацима из Југославије, Чехослсвачке и СССР-а

WALT DISNEY
МИКИ

СВИ СЕ ВЕЋ ТРУ-ДЕ ДА ДОТЕРАЈУ КУЋЕ И ДВО-РИШТА!
ОВО ЈЕ НЕДЕЉА ЛЕПИХ ДОМОВА

ИПАК, ИЗГЛЕДА, НЕ БАШ СВИ!
ШИЉА

ШИЉО, ЗАР НЕ ЗНАШ КАКВА ЈЕ ОВО НЕДЕЉА?

А ТВОЈ ДОМ... РУГЛО И СРАМОТА!

ТВОЈА КУЋА КУКА ЗА ЗА КРЕЧЕЊЕМ... И СПОЉА И ИЗНУТРА!
ШИЉА
Copyright © 1977 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ТРЕБА СКУПИТИ СУВО ЛИШЋЕ, ПО-КОСИ-ТИ ТРАВУ...
Distributed by King Features Syndicate.

...ОПРАВИТИ КРОВ, ПРЕ-РАДИТИ НАМЕШТАЈ! КАКО МОЖЕШ ДА ЖИВИШ У ОВАКВОМ БРЛОГУ?
11-13

ДОСТА! СВЕ МИ ЈЕ ЈАСНО!

ОНДА... БАЦИ-ЋЕШ СЕ НА ПОСАО?

НЕ! СЕЛИМ СЕ У НАЈ-БЛИЖИ МОТЕЛ И ОСТАЈЕМ ТАМО ДОК ОВА НЕДЕ-ЉА НЕ ПРОЂЕ!